

AKIK ELŐTTÜNK
HAZATÉRTEK ...

11.

Előszó

Hiszek!

.....

A kevesek egymásba tett kezében...

(Sík Sándor: Megyeri hitvallás)

Az 1997-ben megjelent az „Akik az első 50 évben hazatértek” címet viselő emlékező kötetet Sík Sándor fent idézett gondolatával nyitottuk.

És azzal is zártuk:

„A döntő, hogy a múltat szemlélve s a jövőre tekintve, minden reménytelenség ellenére is ki tudjuk mondani: Hiszek a kevesek szeretetben egymásba tett kezének örök erejében!”

Azok közül, akikkel akkor itt tehattük egymásba kezünket, többen ma már az égi kézfogás-kört gyarapítják.

20 év múltán, 2017-ben ismét kötetbe gyűjtöttük az azóta hazatértekről a megemlékezéseket.

Lelkünk mélyén hisszük, hogy a földi és mennybéli kézfogások összeérnek. Így sem vagyunk sokan: maradunk mindenkor a kevesek. De egymásba tett kezekkel!

Az emlékezések előtt álljon itt Habos László testvérünk verse:

KÖZTÜNK ÉLT SZENTEK

Köztünk igazi szentek éltek

Egyszerű emberek, példaképek

Urunknak

Örökmozgó piciny óriás nővére

Urunknak Trabanttal száguldó szegény apostola

Urunknak

Tanítását kutató örök vándora

Urunknak

Hangját közvetítő jóságos pásztor

Köztünk igazi szentek éltek

Szőlőmunkások, példaképek

Bokros szíveinkben továbbéltek!

Tartalomjegyzék

Antal Gáborné	Jahn Frigyes
Bajai Lászlóné	Juhász Károly
Balás László	Juhász Károlyné
Barabásné Dénes Klára	Kovács Terézia
Barcza Barna	Kovácsné Váradi Sarolta
Barna Tamásné	Mihályfi Zsuzsa dr.
Bene Béla	Nacsa Ferenc
Berkesi Lászlóné	Polcz Alain
Bisztrai László	Reich Ferenc
Bisztrai Tibor és Bisztrai Tiborné	Simon Ernő
Bleicher Ferenc	Szabó László
Bulányi György	Szabó Márta dr.
Dombi Ferenc	Szegheő József Totya
Dombi János	Orbán Sándor dr.
Fehér István	Tapolcai Sándor
Ferenczi András	Tarnai Imre
Ferenczi Andrásné	Tőkésné Németh Gabriella
Ferenczi Tiborné	Turiák Ildikó
Géczy Ivánné	Vadas Éva
Geszler Imréné	Varga Attila
Gyombolai Márton	Zsarnay Lászlóné
Gyombolai Mártonné	Zsoldos Zoltán
Halász Endre	
Hampel Károly és Hampel Károlyné	
Hancz Lászlóné	
Haraszti Sándorné	

Antal Gáborné, Magdi

1931 – 2008

Mindenre kiterjedő figyelme és nagy-nagy szeretete szebbé tette a körülötte levők életét.

Magdival már az 50-es években találkoztam. Szécsényben voltam káplán, amikor egy szép napon három új fiatal kezdő tanárnő érkezett az iskolába. Köztük volt Magdi. Feltűnt, hogy mindenre fittyet hányva buzgón járt templomba, ami bizony a Rákosi-időkben egy pedagógus részéről kuriózumnak minősült. Nagyon bántotta, hogy vőlegényét, aki vele együtt került oda, nem érdekli a vallás. Szerette volna „megtéríteni”, és e célra nagy naivul azt a nem éppen célravezető módszert választotta, hogy magával hozta őt egy nagycsütörtöki virrasztásra. Különösebb kapcsolat akkor nem alakult ki köztünk. Én nemsokára elkerültem Szécsényből, úgyhogy további sorsáról nem is tudtam.

Évtizedekkel később, amikor már nógrádmegyeri plébános voltam, fejembe vettem, hogy saját kezűleg fogom beszerelni a plébániára a központi fűtést. Egy nyári napon, az udvaron nyakig olajosan éppen a fűtőcsövek végére metszettem a menetet, amikor beállított két hölgy: az egyik Magdi volt, aki ekkor már Salgótarjában tanított, és hozta magával Dénes Klárit, akivel gyerekkori barátok voltak. Kiderült, hogy ők – Délkelet-Magyarországi származásúak lévén (Magdi Gyulán született) – Sófalvi Marci bácsi neveltjei, aki megismertette őket Gyurkával, és mivel Gyurka tudta, hogy Nógrádmegyer közel van Salgótarjánhoz, hozzám irányította őket, aki akkor már a közösségéhez tartoztam. Megtudtam, hogy Magdi házassága nem sikerült: férje mindenáron gyereket szeretett volna, s meddősége miatt hagyta ott őt. Magdi megtartotta az asszonynevét, de egyedül maradt. Férje „megnősült”, és így az a sajátos szituáció állt elő, hogy a salgótarjáni gimnáziumban két Antal Gáborné nevű tanár tanított.

Magdi matematika-fizika szakos volt. Élt-halt a szakmájáért, sok magántanítványa is volt, akik közül nem egyet ingyen korrepetált. Újraismerkedésünk után bevettük őt a „Vegyes” csoportba, ahol haláláig aktívan, szívvel-lélekkel dolgozott. Lelki gyakorlatokon nem lehetett őt a fölkelésben megelőzni. Mindig kora hajnalban elsőként kelt fel, úgyhogy a „hivatalos” háziasszonynak már soha sem volt gondja a reggelivel. Persze napközben is mindig ott volt, ahol segíteni lehetett.

Nekem személy szerint is sokszor volt segítségemre: a ministránskirándulásokon besegített a Trabantjával, és a táborvezetésben is. Ezt akkor is folytatta, amikor Nagyorosziba kerültem. Amikor elkerültem Nógrádmegyerből, az ottani csoportjaimat neki adtam át, és ő haláláig vezette azokat. Élete utolsó éveiben nyugdíjasként az ún. „acélgyári templomban” (a ferencesek egykori salgótarjáni templomában) látta el minden ellenszolgáltatás nélkül a sekrestyési teendőket. Több súlyos beteg rokona volt szerte az országban (egyikük Svájcban), akikhez időnként hosszabb időre elutazott, hogy segítségükre legyen. Ilyenkor mindig gondoskodott helyettesről a sekrestyébe.

Hat évvel ezelőtt ő lett váratlanul beteg. Nagyon gyorsan elvitte őt a rák. 2008. június 16-án halt meg. Nagyon sokat veszítettünk vele mi, akik még itt maradtunk, és nagyon sokat nyertek vele azok, akik közé került.

Tarnai Imre

Antal Gáborné Magdi 1931. március 6-án született. A Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Karán matematika-fizika szakos középiskolai tanári diplomát szerzett.

A salgótarjáni Bolyai János Gimnázium tanáraként ment nyugdíjba.

Temetésén a búcsúztatót *Herold László*, a gimnázium és Magdi néni volt igazgatója mondta.

Részlet a búcsúbeszédéből:

.....az ágyánál ült, fogta a kezét, nézett rá, Ő meg átélte a legszemélyesebbet: a földi út befejezettségének némaságát, hogy hazamenjen oda, ahol már tudják, hogy menni fog. Várják.

*Milyen felemás érzések közt élünk,
milyen sokféle vonzások között,
pedig zuhanunk, mint a kő
egyenesen és egyértelműen.*

*Hányféle szégyen és képzelt dicsőség
hálójában evickélünk, pedig
napra kellene teregetnünk
mindazt, mi rejteni való.*

*Milyen
megkésve értjük meg, hogy a
szemek homálya pontosabb lehet
a lámpafénynél, és milyen
későn látjuk meg a világ
örökös térdre roskadását.*

(Pilinszky J.)

....

És jó volt vele lenni, mert tiszta, nemes, gazdag hitű emberrel mindig jó együtt lenni.

Magányosan élön és mindenkiért élön Tér és Idő keresztjére szögezetten bizakodó, tiszta lélekkel, de szenvedést megélni tudón viselte az esztendők várt perceit és elviselt óráit, vitatkozó áhítatát s a rá figyelő s neki szóló kérdő mondatokat.

Évtizedeken át sokasodtak könyvespolcain a betűsorok – valószínűleg – milliói. Kereste és folyton kereste a megoldandókat a matézisben, a természet világának törvényeiben, a teológia megismerhetőségében és misztériumában.

Keresett, kutatott, mély emberi alázattal örökké mérve lelke és szelleme önmagának és mindenki másnak rendelt kimondandó teljes gazdagságát.

S ahogy peregtek a 365 napok, kristályosodott a kép, fényesedett a felismerés, s fogalmazódott meg benne a földi értékek nagyon kicsi volta. Ami éveken, évtizedeken át az ő lelki, szellemi gazdagodásának fő forrása volt, a könyv, egyre inkább önmaga kiadásának lett eszköze. Szerető szívvel ajándékozta kincsei szép részét tanártársainak, tanítványainak, barátainak lelke részeként az ő könyvespolcaikra.

Amikor hangosan kimondhatatlan volt a Szó, a kertek aprón zöldellő, rügyező Bokorjaiban talált megosztódási lehetőséget fiatalok és a világot éretten látó, de soha meg nem fáradó idősebb társak közt, oly sokszor bölcs tudós tiszta csengésű, gondolatainak vezérletével.

Ezt a világot haláláig őrizte szívében.

S közben osztotta magából a szeretetet. Segítette a test szegényeit, a lélekben gazdagodni akarókat, a kicsiket, a növekedőket, a vele kortársakat. Odaadón, teljességgel: kenyérrel, étellel, meleg ruhával és meleg szóval, önmagát adva mindig gazdagodón.

Képes volt a teljes emberi szeretetet megélni a filozófia, az elmélkedés, az érzelem s az anyag valóságában egyaránt.

Jób szenvedő halálvágya előtt értetlenkedően állt. Az évtizedeibe zárt világában ő mindig élni akart. Különös volt ez az akarás: heves keménységgel szuggerálta magának az erőt az egyre mélyebbre húzó elfáradásai között is. Merthogy élni akart, mert az addig az, amíg adni lehet belőle másnak: mert így fehérebb minden tett, ezt hordozta magában minden táalentum, minden elszámolnivaló.

S ahogy közeledett a teljes csönd, alakultak ki élesen a betűformák: elmegyek, hazamegyek, hogy számot adjak.

És így maradt nekünk az utolsó, földhöz ragadt, de Égre reménykedő elköszönés.

A világ általad is gazdagabb volt, s most űr marad utánad. Te - azt hiszem – egyenes labirintusban hasítod a Végtelent. Az Ég felé. Felkészülten.

.... És mi.... nézünk, nézünk utánad.....!

Bajai Lászlóné, Magdi 1927 – 1997

Özvegyen, két felnőtt lány édesanyjaként került a Bokorba, a Szabó Márta nevével fémjelzett SZÖTYE alapító tagjaként. Bámulatos lelkesedéssel szívta magába az akkor nagyon is merésznek tűnő jézusi gondolatokat. Kitűnt szenvedélyes igazságkeresésével. Lánya gondolataival és az „Érted Vagyok” 1997. augusztusi számában megjelent „Hitem története” írásának egy részletével búcsúzunk Tőle.

Anyám – a mindennapi szóhasználat szerint – 1997 óta halott. De – ahogy meg van írva – Isten az élők Istene, nem a holtaké. Anyám tehát – reményünk szerint – él. Él, és ha üzeni tudna nekünk, bizonyára arról a szerető Atyáról szólna, aki minket is hazavár. Őt – ha tükör által homályosan is – meglátta már földi léte során. És ez a találkozás vándorútja utolsó harmadának alap-élményévé vált. Amikor – már itt, a Bokorban – megértette a tékozló fiúról szóló példabeszédet, felszabadult öröm és hála töltötte el a szívét. Tudta azt is, hogy egy módon viszonyozhatja Isten szeretetét; ha ő is szereti embertársait. Érett, megkínlódott hitre jutott, és hitéről – talán közeli halálát érezve – vallást tett testvérei előtt az utolsó együtt töltött közösségi találkozón. A megtalált Igazsághoz való hűsége példa számomra!

Horváthné Bajai Éva

1. Az Istenben való *hit* tényleg *misztérium*, nemcsak azért, mert a transzcendenciát illetően nincs bizonyítás, hanem mert tapasztalatom is ezt mutatja. Nem egyszer fordult elő, hogy egy istenélményemet elmesélve valakinek, még ha testvérem volt is az illető, nem fogta, nem értette, mert nem tudtam átadni. Az elmondott szavak kevesek.
2. A *hit meggyőződés*. Ezt én úgy élem meg, hogy addig, ameddig az ember meg nem tapasztalja, hogy Jézus igazat mondott az evangéliumban, addig az egész jámbor tanítás holt betű. Példa: Jézus nem irigyelte tőlünk a gazdagságot, viszont tudta, hogy aki gazdag, az nem szabad. Akinek féltenie kell jó állását, házát, vagyonát stb., aki mindezt nem akarja elveszíteni, annak meg kell alkudnia, be kell hódolnia valakinek mindezért. Akitől nincs mit elvenni, az szabad. Jézus különben is nagyon tisztelte a szabadságunkat. Számomra nagyon vonzó, hogy nem toltta le a gazdag ifjút, csak sajnálta. Ő azt akarta, hogy önként menjünk utána.
3. A hit *ésszerű döntés* is. Ha Jézustól tanuljuk a szeretetet, akkor az ember egyszerre rájön, saját magán tapasztalja, hogy csak jónak lenni jó, csak jónak lenni érdemes. Hiszen ha rossz vagyok bárkivel, bárkihez, elvesztem belső nyugalمامat. S hiába mondom el százszor, hogy nem érdekel, nem én vagyok a hibás, pontosan ez a nyugtalan-ság jelzi azt, mennyire hiányzik a lelki békességem, s addig úgyszincs nyugtom, míg jóvá

nem teszem, el nem rendezem az ügyet. Még akkor is, ha én vagyok a kisebb bűnös. Mert a Jézustól kapott belső békességnél nincs jobb, nincs több. Aztán a megbocsátás kérdése. A megbocsátás isteni hatalom bennünk, tehát istenek vagyunk, amikor meg tudunk bocsátani az ellenünk vétőknek. Az egyik legmegszégyenítőbb evangéliumi példabeszéd számomra a szívtelen szolgáról szóló történet (Mt 18,32-33). Amikor Jézus azt mondja: „Én minden adósságodat elengedtem,” – érzitek a szavak súlyát? – „nem kellett volna neked is a sokkal kevesebbet elengedni?” Ha saját bűneinkre gondolnánk, nem lennénk vacak kis ügyek miatt megsértve. Aztán Jézusnak az adásról szóló tanítása, amit szintén megtapasztaltam, s amit szerintem a csodálatos kenyérszaporítás jelképez a legjobban. Mert ha elkezdünk adni, mindig lesz miből, mint ahogy az öt kenyér és a két hal sem fogyott el addig, míg éhes emberek voltak. Ezek persze csak morzsák az evangélium igazságából.

4. Ami viszont a testamentumban egészen új volt számomra, az, hogy *a hit nem Isten ajándéka*. A másik tanítási rendszerben még mindig az van, hogy a hit – kegyelem. Annyiszor hallottam már emberektől: én úgy szeretnék hinni, de nekem nem adatott meg, hogy hinni tudjak. Jól utánagondolva, ez csak üres kifogás. Hiszen miért lennék én különb, mint más, hogy nekem megadatik, neki meg nem. Ez tényleg ellenkezik – a végre megismert! – Szeretet-Isten-képpemmel! Biztos vagyok benne, hogy Isten mindenkét megszólít valamilyen formában – nem is egyszer – és csak a válaszra vár. Azt hiszem, az Egyház és talán mi is hibásak vagyunk abban, hogy valaki, valakik nem hisznek. A számukra felkínált istenkép a rossz. Régi magyar közmondások: „Isten nem ver bottal”, „Isten malmait lassan őrölnék”, és a bizonygatások: „Lám, megverte az Isten”, „Majd megveri az Isten” – nem ismeretlenek előttünk. Aztán a sok szörnyűség, ami történik: „Miért engedi meg az Isten, hol van ilyenkor az Isten?” – halljuk gyakran. Azt hiszem, egyik legfontosabb feladatunk az lenne, hogy megtisztítsuk ezt a torz istenképet. Meg kellene győzni az embereket, hogy Isten csak szeretni tud, s ha minden rosszat azonnal büntetne, mi lenne akkor velünk! Hiszen mi sem maradhatnánk ki! Hallottam a rádióban: egy zsidó rabbitól azt kérdezték, hol volt akkor az Isten, mikor a zsidókkal az a sok szörnyűség történt? Azt felelte: inkább azt kellene kérdezni, hol volt akkor az ember? Hát valahogy így.
5. Végül *a hit: hűség*. Hűség a Szeretet-Istenhez, Jézus Krisztushoz, a megtalált igazsághoz, hogy szeretni kell. És ha elbotlok, ha néha talán hűtlen vagyok is, Jézushoz mindig visszamehetek, mert Ő elhiszi nekem, hogy előlről akarom kezdeni. Azt szoktam mondani: ha az evangélium csak a tékozló fiúról szóló példabeszédből állna, már az maga volna az Örömhír, hogy ilyen Istenünk van.

Balás László

1910 – 2008

*Balás Laci bácsi élete „gyertyája” otthon, szerettei körében,
különösebb betegség nélkül, utolsót lobbanva elfogyott*

2008. szeptember 20-án.

Négy hét múlva lett volna 98 éves.

Ő volt a legöregebb Bokor-tag,

Vadas Éva néninél is hamarabb látta meg a napvilágot.

Úgy hiszem, az Atya házában már tárt karokkal

várhatták gyümölcsökben gazdag, hosszú élete után.

Miskolcon született 1910. október 18-án. Ugyanitt végezte elemi iskolai és gimnáziumi tanulmányait is. Érettségi után a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Jogi Karára került, s ott szerzett jogi és államtudományi doktorátust 1933-ban...

Váradon ismerték és szerették meg egymást a háromszéki székely származású Árkosy Katalinnal, későbbi feleségével...

Még mint fiatal házaspár 1948-ban, a piaristák egyik rendezvényén ismerkedtek meg Bulányi Gyurkával, aki „behalásztta” őket a házaspár közösségébe. Ez a kapcsolat azonban nem sokáig tartott, mert Lacit a debreceni ítélőtáblától áthelyezték Miskolcra tanácsvezető bírónak. Később hallottak Gyurka perbe fogásáról, az ügyész halálbüntetést kiszabó javaslatáról, amelyről úgy tudták, hogy végre is hajtották.

Mivel a Rákosi-rendszerben bíróként nem volt hajlandó politikailag diktált ítéleteket hozni, elküldték a bíróságtól. Attól kezdve ügyvédként működött 65 éves kori nyugdíjba vonulásáig.

A hit, a vallás kérdései mindig vonzották, így amikor Nyíri Tamás meghirdette a laikusok Teológiai Akadémiáját, azonnal jelentkezett. A legelső évfolyam hallgatója volt. A II. Vatikáni Zsinat hatására számos évfolyamtársával együtt azzal a céllal végezte teológiai tanulmányait, hogy mint az akadémiát végzettek egyike segít majd felkavarni az akkori magyar egyház állóvizét. Az akadémia elvégzése után is kapcsolatot tartottak fenn egymással. Leveleztek, hogy kinek-kinek mit sikerült eddig elérnie, és hogyan. Biztatták egymást, mert sajnos a klérus a legtöbb helyen nemigen akarta igénybe venni szolgálataikat.

Az akadémián egy csoportba került Bisztrai Gyurival. Tőle értesült, hogy Bulányi Gyurka él, megírta a „Keressétek az Isten Országát” (KIO) című művét, s újra megindult a kisközösségi élet. Azonnal felkereste Gyurkát, s egy örömteli, hosszú beszélgetés után megegyeztek, hogy az akadémia befejezése után azonnal bekapcsolódik a Bokor életébe. Gyurka megadta neki a címet, s így ismerkedtem meg én is Laci bácsival és családjával. A teológiai tanulmányok befejeződésénél, a mi „Öregek III.” nevű közösségünkbe került Laci is. Itt ismerkedtem meg a kisközösségi munka módszerével. Ezt az akadémián nem tanították, sőt a kisközösségekről szó sem volt ott...

Laci bácsi javaslatára indult meg a Mindszenti plébánián Dr. Kovács Endre püspök-plébános vezetésével az Akadémiát végzetek rendszeres továbbképzése. Itt a fontosabb zsinati dokumentumokat, pápai körleveleket beszéltük meg. Megismerkedtünk más keresztény felekezetek tanításával is.

Kovács püspök úr nagyon lojálisan, szinte barátian viselkedett velünk, noha tudta, hogy mindkettőnknek kapcsolata van a Bokorral. Sőt a 80-as években az egyik kápolnában tartott előadássorozatra is mindkettőnket felkért előadónak. Így történhetett meg 1991-ben, amikor Bulányi Gyurka országjáró „kézfogásos” előadás-sorozatát tartotta, hogy Miskolcon volt az első előadás-sorozata, és Kovács Endre mindhárom előadásán részt vett, sőt meghívta Gyurkát személyes beszélgetésre a szobájába...

Aggastyánként is fiatalokat megszegyenítő aktivitással, prófétai küldetésre vállalkozott a különböző egyházi, állami és társadalmi vezetők és újságszerkesztők lelkiismeretét izgató, országos és egyházi problémákat feltáró és azokra megoldásokat javasoló, kiterjedt levelezésével. Sokat írt a népességfogyás és az *abortusz* problémájáról. Úgy gondolta: mivel a legtöbb nőt a súlyos, nyomorúságos anyagi helyzet szorítja abortuszra, a várandósok anyagi helyzetét kellene javítani, megfelelő összegű jutalommal a magzat megtartására bátorítani; másik lehetőség, hogy minden várandós nő kapjon „munkanélküli segélyt” pusztán a terhesség címén. Továbbá a Családvédelmi Szolgálatokat, ahol az abortusz elvégzéséről döntenek, anyagilag érdekeltté kellene tenni, ha sikerül rábeszélniük a várandós asszonyt magzata megtartására...

Mindvégig a magyarság szeretetére és a családért való felelősségre, az együtt imádkozás fontosságára intette fiait.

Orbán Sándor
„Érted Vagyok”, 2008. december

Barabásné Dénes Klára

1933 – 2009

*2009. március 24-én az örök hazába költözött
Dénes Klára,
a Bokor Közösség „barátságos, csendes, derűs,
racionálisan gondolkodó, higgadt emberségű” tagja.
Az általa vezetett közösség tagjainak „búcsúbeszédével”
és Gyurka bácsi imájával búcsúzunk tőle.*

Búcsú Dénes Kláritól

Kedves Klári!

Ha Te írnád saját búcsúbeszédedet, mit mondanál nekünk? (Az egyik Általad szervezett lelkigyakorlaton ugyanis ezt a feladatot kaptuk a Bokor Közösségből hívott Molnárné Beától, még 1995-ben.)

A mi búcsúbeszédünk arról szól, hogy milyenek ismertünk meg Téged, s mit tanultunk Tőled.

- Békéscsabán az 1970-es évek közepén alakult ifjúsági énekkarban jelentél meg, mint kórustag. Egymáshoz tartozásunkat erősítették még az éneklés melletti ünnepi, névnapos együttlétek is.
- 1979-től szólítottál meg közülünk néhány 20-as éveiben járó embert, hogy „lenne-e kedvünk kis csoportban, otthon olvasni a Bibliát”. Abban az időben már néhányunk szüleivel is tartottad a kapcsolatot; ezek derűs, gyümölcsöző lelki együttlétek lehettek.
- 1981-ben az ifjúsági énekkarból kamasz lányokat is megszólítottál, hogy „lenne-e kedvük beszélgetni”. A mai napig emlékezetesek maradtak azok a vasárnap délutánok, amelyeken „kamaszkori válságaink, önmagunk, útkereséseink a Jóisten felé” volt a téma.
- 1982-ben Aszódra, 1983-ban Budapestre kerültél, s közben folyamatosan tartottad velünk a kapcsolatot.
- 1988-ban kötötted életedet Barabás Gyurihoz, akivel együtt vállaltátok a lejöveteleket Békéscsabára.
- Voltak fájdalmas kudarcélményeid is. A három egybeszeretett közösségből egy lett: egy megszűnt, a másik kettő pedig egybeolvadt.
- Amikor lazult a csoportfegyelem, Gyurival levélben alaposan helyretettetek bennünket. Figyelmeztettetek arra, hogy jobban figyeljünk egymásra a „köztes” összejöveteleken, amikor nem tudtok lejönni, mindig készüljünk előre meghatározott szellemi tartalommal, s ne feledkezzünk el önmagunk továbbképzéséről se.
- 1993-99-ig a lelkigyakorlatok évei voltak Békéscsaba-Fényesen az Alt családnál. Először Te tartottál lelkigyakorlatot Gyurival, később meghívtátok a Bokor Közösségből Molnár

Gyuszt, Molnárné Beát, Király Nácit is. Még Sófalvi Marci bácsi és Bulányi Gyurka bácsi is eljutott hozzánk egy látogatás erejéig. Sófalvi Marci bácsiról tudjuk, hogy ő biztatott Téged egy kérdésed kapcsán: a II. Vatikáni Zsinat szellemében elgondolt „kisközösségek” úgy fognak általad létrejönni, ha nem vársz senkire, hanem összegyűjtöd az embereket, és tanítod is őket. Teológiai felkészültségeddel meg is alapoztad ezt. Bulányi Gyurka bácsi volt az „emberhalászat” és a tanítás „hogyan”-jának továbbgondolója.

Mit tanultunk Tőled?

- Barátságos, csendes, derűs, racionálisan gondolkodó, higgadt emberséget. Elvártad tőlünk a találkozásokra érkezés pontosságát, egymás számontartását, a szellemi nyitottságot az új, de a régi tanítás lényegét szem elől nem tévesztő gondolatok iránt. Az evangéliumokat Veled együtt elemezve gondoltuk végig: „Mit mondott Jézus akkor, hogyan kell értelmeznünk ezt ma, és mit kell tennünk most?” Segített ebben a Gyurka bácsi által írt „Merre menjek?”, a „KIO” és más irodalom is.
- Bátorságot tanultunk Tőled, hogy igenis képesek vagyunk megérteni egy olyan irodalmat, amelyről eddig csak a szószékről, a prédikációkban hallottunk tanítást. És lehet kérdezni, sőt kell is, hogy jobban megvilágosodjon előttünk saját felelősségünk!
- Feladatunk, hogy ezt a tudást továbbadjuk, s ha igény van rá, szorgalmi feladatot is vállaljunk a közösség érdekében, mindenki abban, amiben indíttatást érez erre. Magyarságunkat is fontos ápolnunk!

Köszönjük, hogy együtt lehettünk Veled, hogy megosztottad velünk idődet, tudásodat! Eltávozásod mindannyiunknak veszteség. Hisszük, hogy az Úr közelségében már jó helyen vagy, és reméljük, onnan súgysz nekünk továbbra is! Nem feledjük kedvenc énekedet: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, karjaimba zártalak: örökre enyém vagy!”

Viharsarki KIO Közösség, Békéscsaba

Gyurka bácsi imája

Istenünk magához hívta Klárit. Este álmra hajtotta fejét, és Gyuri reggelre már csak a testét találta annak, aki az éj folyamán hallhatta már Tőled: „Menj be urad örömébe!” Így hát már nem érte könnyörgök, hanem Hozzá: Készítse nekünk az utat oda, ahol ő már szállást kapott!

Nem én vagyok a Bokorban a legöregebb, hanem az egri Kocsis Gizike, aki e földi létben négy hónappal megelőzött engem, s akinek úgy udvaroltam, hogy ő a Bokor legrégebben fiatal kislánya. S hogyan távudvarlok most Klárinak? Te vagy az, akit a Bokorban a legrégebben ismerek, mert 1949-ben lelkigyakorlatot tartottam Szolnokon, ahol ott találtam egy 16 éves békéscsabai kislányt. S Klári a következő két évben is eljött budapesti lelkigyakorlataimra, az angolkisasszonyok meg az örmény katolikusok templomába. Vannak a Bokorban nála korábban születettek is, a Ratzinger-évfolyamúak, az 1927-esek – Szabó Márti, Tarnai Imre -, de azok mind később csatlakoztak hozzánk. Klárié a legrégebbi – nem létező – Bokor-tagsági könyv. Merza Jóskáé csak a 2-es számú tagsági igazolvány, mert ő 1951-ben érkezett Miskolcra a debreceni egyetemre.

Azután, hogy megjártam a hadak útját, Klári jött hamarosan, s bekerült a Pót-KV-ba is, és egyházi elítélésem után 1985-ben már ő is rakosgatta a téglát Balaton-felvidéki lelki gyakorlatos házamhoz Budaváriban, ahova várom júniustól szeptemberig a testileg és lelkileg üdülni akarókat – a csabaiakat is, meg a nem-csabaiakat is. Klárit már nem, mert ő közben külön nyaralót talált magának.

Istenem, tudom, hogy megbecsülöd szerelmetes lányodat, Klárit, akinek jó dolga van már Nálad. Kérünk, használd őt Magadnál is, hogy ki-ki, a Tőled rendelt időben eljuthasson Hozzád, az örök hajlékodba. Add meg, Uram! Kérünk Téged, hallgass meg minket!

Barcza Barna 1931 – 1999

*Barna a Bokor egyik legnagyobb egyénisége volt.
Gondolataival és figyelmes szeretetével vett körül minket.
Mindig adóssai maradunk az elmenőknek.
Az adósságot egymásnak és az utánunk jövőknek tudjuk
törleszteni.*

1931-ben született Vácott. Kisközösségi életben való részvételért már 1953-ban hat év börtönre ítélték. 1968-tól bázislelkész. 1970-től Budapesten él. Fő profilja a lelki tanácsadás.

Barna mindent nagyon komolyan vett. Már akkor is azt tartottuk, hogy egy felvevő és egy leadó közösségnél lehetőleg ne legyen több közössége az embernek. Nos, ő sokszorosan megszegte ezt a szabályt, közösségeinek a számát nem is tudtuk igazán. Mi csak egy voltunk a sok közül. Ezen kívül se szeri, se száma nem volt gyónóinak, lelkivezetettjeinek. Minden alkalomra alaposan készült. Ha a soros elnök – akinek feladata volt nyitó elmélkedést produkálni – elmulasztotta a kötelességét, ami bizony gyakran megesett, Barna mindig beugrott egy elmélkedéssel. Közösségi találkozóról elkészni, alapos indok nélkül hiányozni, lelkigyakorlatra később érkezni, vagy onnan hamarabb távozni halálos bűnnek számított. Előadásaira, elmélkedéseire csodálatos alaposággal készült, „barczinizmusokkal” bőven teletűzdelt mondanivalóját mindig logikusan pontokba szedve, jól jegyzetelhetően adta elő. Jegyzeteltünk is szorgalmasan! A lelkigyakorlatok napirendje legépelve ki volt mindig függesztve, az ott töltött idő minden perce szigorúan be volt osztva – üresjárat nem létezett. Naptára mindig hónapokra előre tele volt programokkal (közösség, lelkivezetés, ...), ő nem volt „leakasztható”. Nyomós indok kellett hozzá, hogy soron kívül fogadja az embert. Baráti fecsi-locsira sajnálta az időt. Ennek nem örültünk, de tudomásul kellett venni.

Barna magáról nagyon keveset, szinte sohasem beszélt. Egy karácsonyi alkalom volt, amikor a közösségben beszélt a fiatalságáról, börtönéveiről, papi hivatásáról. Később, ha kértük, hogy beszéljen még ezekről, mindig elhárította, hiszen már elmondta egyszer, amit fontosnak tartott.

Hallatlan munkabírása volt, nagyon komolyan vett minden felkérést. Ha előadásra kérték, s mondjuk reggel 8-ra egy vidéki városban kellett lennie, hajnalban autóba ült, s biztosan lehetett tudni, hogy a megadott idő előtt 10-15 perccel ott lesz. S mindezt betegen, amit mi szinte észre sem vettünk. A cukorbetegségén kívül szinte sosem volt olyan beteg, ami vállalt kötelezettségeiben akadályozta volna.

Barna tudatosan készült a halálára. Erről két dolgot lehetett tudni. Az egyik, hogy nagyon vágyott rá – ezt gyakran emlegette, s mi igen csodálkoztunk rajta. A másik, hogy tudni vélte az időpontot, ugyanis a „mestere” közölte vele.

Viszonylag közeli időpont volt, de mi nem igazán hittük.

Barna utolsó éveiben teljesen az ún. ezoterikus tanok hatása alá került, ilyenekkel foglalkozott, ilyenekről beszélt nekünk folyton. A lelki vezetésben egyre inkább előtérbe kerültek a „karmikus” okok és magyarázatok, s a közösségi találkozóinkon is egyre gyakrabban szerepeltek ilyen „ezoterikus” témák. Mi kicsit mosolyogva, kicsit hitetlenkedve, de azért érdeklődéssel hallgattuk. Magam részéről egyfajta kuriózumnak tekintettem ezeket. Barnát mindig tisztelettel hallgattuk, s ki-ki gondolt, amit gondolt. Végül is ez Barnának nem volt elég, úgy érezte, hogy nem tudunk vele a nézeteiben azonosulni, ezért egy szép napon feloszlatta a közösséget.

Tudtuk Barnáról, hogy papi pályája kezdetén csonkig égő gyertyához hasonlította a maga papi szolgálatát. Tudatosan vállalta, hogy egyházáért, egyháza tagjaiért, híveiért, barátaiért önként feláldozza magát, egész életét nekik szenteli. Azt hiszem, ezt a vállalását tökéletesen beteljesítette. Emléke mindig velem marad – egyrészt mert újabban lelkigyakorlatainkon Barna összegyűjtött elmélkedéseit hívjuk segítségül, másrészt mert a Bokor és Barna neve számomra örökre összefonódott.

Gyulai Zsolt

Barna gondolataiból:

Négyes életszabály (1988)

1. Ne kérd számon másoktól azt, amit magadon kellene számon kérned!
2. Magamon azt kell számon kérnem, hogy mindig legmélyebb meggyőződéselem alapján cselekedjem, és azt tegyem, amit szeretném, ha mások velem tennének.
3. Se úr, se szolga ne legyek, hanem szabad ember.
4. Toljam félre másoktól manipulált hamis ego-mat, találjak rá igazi, transzcendens Én-emre, és igyekezzem neki átadni életem irányítását.

A rá emlékezők szerint:

Köztünk élve példát mutatott nekünk

- állandó (kívül és belül) Isten felé törekvésben
- az igazság fáradhatatlan keresésében
- a szellemi lét (anyag feletti) elsődlegességének kinyilvánításában
- a gondolkodást megváltoztatni tudásban
- az egyházi hagyomány, a Bokor radikális tanai és az ezoterikus élet egységesítésében
- a lelki élet, meditáció fontosságában
- az empatikus lelkivezetésben
- a felnőtté növesztés, önmagunkat tudatosan vállalás hangsúlyozásában
- az anyagiakra is figyelő segítőkészségben
- a közösségi célok hangoztatásában és gyakorlásában
- a kísértések ellenére úton maradásban
- a feszültségoldó humor fontosságában

Szándékai szerint akkor emlékezünk rá igazán, amikor mindezekben követjük is, és alkalmassint túlnőjük. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy mindig a cél felé nézők legyünk.

Miért is mondunk köszönetet érte a jó Istennek?

1. *Azért, mert hiteles ember volt.*

Meggyőződéséért, hitéért annak idején vállalta a börtönt, majd később a Bokorhoz tartozása miatt az egyház perifériájára szorítást is. Azt képviselte, amit maga is vallott. Áttetsző ember volt.

2. *Azért, mert kereste az igazságot.*

Mindig nyitott lélek maradt. Sokan már fiatalon bezárulnak az értékek irányában, Barna idős fejjel is hajlandó volt újra és újra elgondolkodni saját nézeteiről.

3. *Azért, mert a benső utat járta, vagyis ezoterikus volt.*

Mai, túlságosan is racionális világunkban felhívta a figyelmet a befelé figyelés fontosságára, vagyis arra, hogy Istent a benső úton tudjuk elérni, megtapasztalni. A kereszténységnek és talán a Bokornak is van egy igen mostohán kezelt gyermeke, ez a pozitív misztika; úgy látom, hogy Barna hidat próbált verni a jó értelemben vett hagyomány és a mai ember istenkeresése között.

4. *Azért, mert nagy összegző volt.*

Azon kevés testvérek közé tartozott, akik képesek a nagy összefüggések meglátására. Az értelem, a szív és az Isten megtapasztalásának a hármasságában látta az ember Isten felé haladásának biztosítékát. Rámutatott más vallások és a kereszténység közös nevezőjére, képes volt emberiség méreteiben gondolkodni.

5. *Azért, mert hűséges volt a szenvedések közepette is.*

Sohasem panaszkodott. A megpróbáltatások közepette is az Úrral való találkozás készülétének tűzében égett.

Fellapozva a „Papok 2” közösség füzetét, az utolsó találkozáson elmondott gondolataiból idézek: „...A visszajutás az isteni Énbe, csak lelassulással lehetséges... Lemondok a látszatvilóságról, hogy mindent megkapjak az Istentől.”

Úgy tűnik, Barna haza akart menni, és Isten meghallgatta kérését. Eszünkbe jut a János-evangélium gondolata: „Senkinek sincs nagyobb szeretete annál, mint aki életét adja barátaiért.”

Kedves Barna! Most megköszönjük egész életedet a jó Istennek. Nagyon sokat kaptunk Tőled mi mindannyian, akik itt vagyunk.

Avilai Szent Terézia gondolataival engedünk el a csillagok útján, és imádkozunk, hogy hazatalálj a végtelenül szerető Istenhez.

„Semmi ne zavarjon, semmi ne rémítsen, minden elmúlik, Isten nem változik. A türelem mindent elér. Annak, aki Istené, semmi sem hiányzik, Isten egymaga elég.”

„Érted Vagyok”, 1999. december

Barna Tamásné Annuska 1935 – 2014

*Annuska élete legyen számunkra felkiáltójel, hogy
idősen is maradjunk fejlődőképeseek.*

Megemlékezés Barna Tamásné Annuskáról

Barna miséi csodálatosak voltak. Meghitt, lelkes hangulat, Barna nagyszerű gondolatai. Az egésztest még szebbé tette a meditatív hangulatot fokozó zene, melyet kezdetben Barna hanglemezről szóló kedvenc zenéi, majd később a jelenlévők gyermekeinek gitár- és fuvola-zenéje szolgáltatott.

Annuska a '90-es évek elejétől kapcsolódott Barna mise-közösségéhez, ahol hamarosan a leglelkesebbek egyikévé vált.

Barna halálát követően 2003-ban találkoztunk ismét Annuskával. Nagy örömmel és várárással jött hozzánk az elkészült mise-elmélkedés gyűjteményekért. „Ha tudnátok, hogy nekem ez mekkora érték” szavakkal vette át a köteteket.

Jó néhány év eltelte után a gondviselés ismét összehozott bennünket Annuskával.

(Természetesen bokorbeli élete közben is bővelkedett szolgálatban: alkoholmentő, LGY-s háziasszonyoskodás stb.). A gondviselés most Kovács Laci és a csupa-szív Bartha Éva személyében jelentkezett. Laci megkérdezte Évát: „Be tudnátok-e fogadni a közösségetekbe Annuskát, mert nagy szüksége lenne rá.” „Mesélő Éva néni” – mert gyermekeink emlékében ez az elnevezés már örökké rajtamarad, mivel ő egyetlen kérésre sem tud „nem”-et mondani – azonnal igent mondott a kérésre. Így került csoportunkba 2009 szeptemberében Annuska.

Kezdetben egy kicsit féltünk Annuskától. Na, nem azért, mintha ő olyan félelmetes lett volna. Ellenkezőleg. Nagyon zárkózottnak tűnt, és a férje halála körüli – az ő szavaival élve – „borzalmas emlékekkel” küzdött állandóan. Nagyon nehezen tudott a maga bajától megszabadulni. A segítő szavakkal sem igen tudott mit kezdeni. Ahogy teltek-múltak a hónapok, Annuskát mintha kicserélték volna. Teljesen másra-figyelővé változott. Imáiban már egyre jobban a hála, és az egészséges önvizsgálat vette át a szerepet. Az idősek otthonában – ahol akkor élt – biztatásunkra fokozatosan bekapcsolódott elesettebb testvérei segítségébe és az ökumenikus istentiszteletek megszervezésébe. Majd Őt kérték fel annak teljes bonyolítására. Kezdetben kissé félve vállalta el, de a végén nagy lelkesedéssel számolt be élményeiről, „sikereiről”.

Nagy ajándékot jelentett számunkra Annuska. Azt szokták mondani az öregségről, hogy nem lesz más az ember, csak sokkal jobban fog hasonlítani igazi énjéhez, ahhoz, ami belülről meghatározta, ami motiválta, és persze ahhoz is, amit addig – még fiatalon – ügyesen el tudott titkolni. Sajnos általában ez utóbbi (nem kívánatos) jellemzők jutnak a felszínre a leggyakrabban. Mert az ember teljesítőképesége, tűrőképessége, egyre csak fogy, belefárad, elengedi önmagát, és személyiségének árnyoldala válik dominálóvá.

Hála Istennek ez nem természetszerű!

Erre adott példát nekünk Annuska. Van kigyógyulás önmagunkból! Lehet még nyolcvan felé közeledve is megújulni. Lehet az ember a csökkenő életerő ellenére is nagyobb teljesítményekre képes. Nagy biztatást jelentett ez mindannyiunk számára.

Hálát adunk Neked Annuskáért, Istenem!

Barna közössége nevében is.

Bóta Tibor és Mónika

Bene Béla 1954 – 2011

*Béla korán bekövetkezett halála sokunk szívében
nagy úrt hagyott.
Hiányzik barátságos tekintete, szeretettől átítatott
sugárzó egyénisége...*

Kőbányán, 1954-ben született Tóth Béla néven. Édesapja 4 hónapos korában elhagyta. Édesanya újra férjhez ment. Nagykorúságát elérve névváltoztatást kért. Hároméves korától édesanya férje - Bene István – nevelte. Őt tartotta apjának, és ennek kifejezésére vette fel a Bene nevet.

Iskoláit Kőbányán végezte. 1971-től a X. kerületi Tanács adócsoportjánál dolgozott. 1973-ban elkezdte a Számviteli Főiskola pénzügy szakát, esti tagozaton. Itt ismerkedik meg későbbi feleségével, Farkas Évával. 1976-ban sorkatonai szolgálatra besorozzák. Pápán, mint távirász tölti az első évét, majd Veszprémben, mint egészségügyi katona teljesít szolgálatot.

1979-ben megházasodik. Ekkor kerül kapcsolatba a Bokorral. Felesége péceli lakos, már több éve a bázisközösség tagja. Így ismerkedik meg Halász Bandi bácsival. Ő tartotta a jegyesoktatót, majd eskette őket. Később Bandi bácsi készítette fel az elsőáldozásra és a bérmelegítésre. 1980-ban megszületett fia, Péter.

1982 nyarán Szekeres Ágival Nagymaroson gyermektábort vezetett. Következő évben feleségével és sógorának családjával vezet táborot. 1986-ban már egy állandó gyerekcsoporttal táboroznak, akikkel évközben is találkoznak. Ebből alakul a Röhi-közi, s ma több akkori gyerek az X-közi tagja.

1983-ban, mint tartalékos katonát, behívják katonai szolgálatra. Felesége kórházi tartózkodása miatt hazaengedik. 1985-ben ismételten behívják, ekkor megtagadja a katonai szolgálatot. A XIV. kerületi Hadkiegészítő Parancsnokságra viszik. Több beszélgetés, indokainak leírása után hazaengedik. Börtönnel fenyegetik, de folytatása az ügynek nem volt. Ekkor a XVIII. kerületi Tanács Adócsoportjánál dolgozik, és ennek tulajdonítja az ügy teljes elhallgatását. 1987 augusztusában visszaadja a katonakönyvét és egyben kéri a polgári szolgálat lehetőségét. Csak 1990 februárjában kap igenlő választ.

1978-tól a Bokor közösség tagja, közösségvezetője Kaszap István. 2009 márciusában kiderül betegsége, melyet panaszkodás nélkül, bizakodva viselt.

2011 márciusában hazatér Teremtőjéhez.

felesége, Éva megemlékezése

A volt gyerektáborok egyik résztvevőjének visszaemlékezése:

A Béla és Évi által szervezett nyári táborok, illetve évközben a Röhi-közi találkozók éveken keresztül a leginkább várt napok közé tartoztak számomra, amelyek mindig maradandó élményt és lelkiemben való gazdagodást is jelentettek. Mivel részben a Bokorban szocializálódtam, valahogy természetesnek tűnt, hogy felnőttek, jelesül Béla és Évi vezetésével egy-egy hetet táborban töltünk. Felnőttként azonban ennek jelentőségét jobban meg tudtam érteni. Dolgozó emberként még inkább tudom értékelni, a ránk szánt idő a hétvégékből és a nyári szabadságból milyen szép ajándék, lemondás, amely szeretetből fakad. Azt gondolom, ezzel igazi jézusi mintát követtek: önzetlenül, másoknak való adás céljából, szeretettől vezérelve lemondani, áldozatot hozni, még akkor is, ha ez nem mindig könnyű vagy hálás feladat. Persze hiszem, remélem, hogy aki szeretetből cselekszik, az anélkül is viszonzásra számíthat, hogy ezt elvárná, és ha „százannyit” nem is, de valamennyit vissza tudtunk adni nekik az évek során.

Az együtt töltött idő minőségi idő volt, gondosan megtervezve, alaposan előkészítve, szívet-lelket és nagy adag kreativitását beleadva, a komoly beszélgetésektől a szórakoztató, de egyúttal ismeretbővítő játékokon, a tartalmas, illetve vidám közös programokon át a kirándulásokig. Lehet, kívülről talán túl vidámnak (már a közösség nevéből fakadóan is), lazának tűnhetett, de a mély tartalmak, gondolatok ugyanúgy átadásra kerültek, sőt talán így hosszabb távon is megmaradtak.

A sok pozitívum közül szeretném kiemelni az izgalmas és agyserkentő vitákat, illetve magát a vitakultúrát. Béla szeretett és tudott vitatkozni, és erre bátorított is minket. Egyfelől fontosnak gondolom, hogy az emberek véleményt tudjanak kialakítani, azok alátámasztásához érveket megfogalmazni, azt kulturáltan előadni, álláspontjukat megvédeni, és ha kell, mások igazát belátni. Másfelől mindez segít megérteni – megélni, hogy noha sokfélék vagyunk, bizonyos kérdésekben eltérően vélekedünk, mennyire lehet tisztelni, becsülni és szeretni a másikat, illetve milyen szépen összekapcsolnak minket a közös alapértékek, amelyek igazán számítanak.

Hegyi Marci

Berkesi Lászlóné Bulányi Kamilla 1917 – 2003

*Ebben az esztendőben búcsúztunk attól,
aki a Bokor tagjai közül az alapítót, Bulányi Györgyöt
a legrégebben ismerte: akkortól, amikor Anyuka először
mondta neki: Babuci, kistestvéred lesz.*

*Bulányi Kamilláról,
Gyurka bácsi nővéréről van szó.*

Babuci! Nem értelek. Az autó csak csütörtökön indul Orosziba. Egész évben arra készültél, hogy újra velünk lelkigyakorlatozz. Micsoda dolog, hogy meggondoltad magad és egy halottas kocsit választottál, ami a sírba fuvaroz. Laci bácsi hívott, vagy az égi lelkigyakorlat csábított? Netán mi nem voltunk elég jók Hozzád? Szomorúan és kétségek közt állunk itt ravatalod előtt.

Testvéreim! Babuci gyászjelentésében ezt olvasom: „Pályája földi szakaszát befejezte”. Milyen volt ez a pálya és milyen lehet a nem földi szakasz?

A földi pálya

Babuci hétgyermekes család elsőszülötteként született, és a keresztségben a Kamilla nevet kapta. Még másodszülött öccse sem tudja, hogy honnan vehették szüleik ezt a nevet. Ő Vergilius művére gondol, ott szerepel ez a név. Egyébként kiskorától haláláig mindenki Babucinak hívta.

Milyen volt kiskorában? Szorgos, dolgos kislány, az anyuka nagy segítsége, és bölcs testvér. Amikor az anyuka a kötéshez fonalat gombolyított, Babuci tartotta a motringot, és ügyesen mozgatta azt. Kisöccse is ki akarta próbálni, de nővére rászólt, hogy te azt még nem tudod. Tény, hogy Babuci volt a legintelligensebb lány Mátyásföldön – szól a testvéri megállapítás.

Babuci orvos akart lenni, de a szaporodó család bármennyire jól kereső feje nem tudta taníttatni őt. Zöldkeresztes, Vöröskeresztes iskolát végzett, és az egészségügyben dolgozott nyugdíjazásáig.

A történelem vihara keményen megpróbálta. Férjhez ment egy katonatiszthez, Laci bácsihoz, akit a háború után bebörtönöztek. Majd Gyurka meghurcolása következik, mert létre hívja Magyarországon az első kisközösségeket. Mindkét erőpróbát hősiiesen állja. Újabb próbatétel, hogy kisgyermekük a szülés után nem sokkal meghal, és többé nem is lehet gyermekük. De családjuk mégis lesz, a közösség.

Már 1950-től Juhász Miklós piarista csoportjában van az időközben „megtért” férjjel, majd Vadas Éva néni csoportjában haláláig. Babuci a családból a Gyurka által létrehozott Bokor közösségnek a legelkötelezettebb tagja. Saját közösséget vezetnek Laci bácsival, majd annak

halála után egyedül. Egész gondolkodását és életét az Isten Országá és a közösség ügye tölti be. A közösségben annak idején kilométerszám kötik a fáslikat, amiket a harmadik világ leprásaihoz juttatunk el. Gondja volt az indiai éhezőkre is. Családjában is segített. Megmaradt pénzéről pedig úgy rendelkezett, hogy azt a hazai rászorulóknak adják. Szociális érzékenysége, empátiája és kedvessége mindannyiunk előtt ismert.

A folytatás

Babucit azonban már régóta a folytatás érdekelte. Mélyen hitt a folytatásban. Hitte, hogy találkozik férjével, szeretteivel. Benne nem fogalmazódott meg az evangélium Tamásának megjegyzése: „Uram, nem tudjuk hová mégy”, és az sem, hogy nem ismeri az utat. Babuci hitte, hogy a názáreti Jézus valóban az Út, az Igazság és az Élet. Hitte, hogy az élet igazsága nem az, hogy szerezni kell – ahogy sokan ezt gondolják –, hanem az, hogy szeretni kell. Hitte azt is, hogy az élet egyetlen útja, amely célba vezet, nem egymás letiprása és elnyomása, hanem a szelídség és szolgálat útja. Hitte azt is, hogy az ilyen élet a nagy betűs Életben teljeseedik be. Ismerte gyengeségeit, bűneit is, de bízott Istene és szerettei megbocsátó jóságában.

Amikor a kórházban meglátogattam, minden alkalommal elmondta legnagyobb gondját: Lacikám, csak azt nem tudom, nincs fantáziám, hogy hova kerülök én innét? Azzal nyugtattam akkor, hogy elég a napnak a maga baja.

Babuci! Temetésedre egy megfelelő evangéliumi részt kerestem. Azt hiszem, megtaláltam. Nem kell aggódnod már, ne nyugtalanodjék a szíved! Lesz lakásod, öröklakás! A Te Jézusod ment keresni Neked. Megígérte, hogy helyet készít tanítványainak. És Te az voltál.

Előrement, helyet készített és eljött Érted. Magával vitt, hogy Te is ott légy, ahol ő van. Hogy ott légy, ahol szeretett szüleid, meghalt vérszerinti és bokorbeli testvéreid és férjed. Bízunk benne, hogy te a Tábor hegyénél is boldogabb lelkigyakorlaton veszel most részt, egy olyan asztalnál, ahol az Isten szolgál fel, és ahol megvalósul az álmunk: az örök, háborítatlan szeretetközösség!

Bárcsak így lenne, bárcsak egyszer mindannyian ennél az asztalnál ülhetnénk Veled!

Kovács László

Bisztrai László 1920 – 2010

*A Bokor közösség második legidősebb papja,
a közösség hosszú évtizedeken át meghatározó tagja
az Örök Hazába költözött.
Elvfeladás nélküli hit és hűség jellemezte.
Egy vele készült interjú részleteivel
és egy közösségi testvére visszaemlékezésével
köszönünk el tőle.*

„1920. június 27-én, Szent László napján, Madarason (Bács-Kiskun megye) születtem. Édesapám is László volt, aki borbély mesterséget folytatott, édesanyám otthon nevelte a gyerekeket és a háztartás nehéz munkáját végezte. Saját házunk nem lévén a katolikus iskola igazgatójával laktunk egy udvarban; ő hívott el 1926-ban egy litániára, akkor álltam először az oltárhoz ministrálni. Én nagyon megörültem, hogy oly' közel kerültem az oltárhoz. Már akkor vágy ébredt bennem az oltár, az Úr Jézus, a Mennyei Atya iránt. Nekem ott a helyem. Én pap leszek...

1934-ben jelentkeztem a Váci Szemináriumba felvételre. Szeptembertől az ötödik osztályt már a váci piarista gimnáziumban kezdtem el, mint kis-szeminarista papnövendék. 1938-ban érettségiztem. 1943. június 20-án szenteltek pappá...

A hit és a hivatástudat jellemezte életemet. Ezt várják az emberek a paptól, és ezt tudtam én adni. Változó körülmények között.

A szemináriumban feltárták előttünk a négy evangéliumot. Utána ezt próbáltam élni, programmá tenni. A szeretet-elv a lényeg. Azt kell követni mindenképpen! Nagyon változó körülmények között teltek az évtizedeim, de mindig azt gondoltam, hogy bár a környezethez alkalmazkodni kell, de a szeretet-elmet sosem szabad feladni! Azt élni, valósítani kell. Erre születünk.

1944 ősztől nagykáta káplán voltam. Itt történt, hogy Húsvéthétfőn a román hadsereggel bejött a templomba egy román orvos katonatiszt, és mise után kihallgatást kért. Elmondta, hogy ő kolozsvári magyar, és orvostanhallgató korában ateista volt. Nagyon érdekelte őt az atomsugárzás hatása az emberi szervezetre, és kutatóként elment Párizsba, az atomkutató központba; és ott tudta meg, hogy az atom legbelseje energia, tehát nem anyag, és akkor ott találkozott Istennel. De csak ennyit tudott, hogy van Isten, kapcsolata azonban még nem volt Vele. Azután jött a háborúban a sereggel, és Szolnokon a szőlőkben látott egy szemüveges embert, aki kapálta a szőlőt. Szóba állt vele, elmondta neki is ezt az élményét. Az ember, aki egyébként ügyvéd volt, benyúlt a zsebébe és elővett egy zsebszentírást, és odaadta neki: itt van, olvassa, ebben találkozhat közelebbről Istennel. Ő elolvasta Bibliát és már megismerte Krisztust, és így érkezett a húsvéthétfői misére, ahol az emmauszi tanítványok élményében magára ismert, és megkért, hogy szeretne életgyónást végezni. Erre időpontot kért.

És a gyónás után mély hittel, alázattal járult a szentáldozáshoz... és több napon átjött átbeszélni a hitünket, és azt mondta:

- De boldog maga, hogy pap lehet – én is szívesen lennék, de van családom.
- Maga csak legyen jó családapa és keresztény, jó orvos! – mondtam.

A családot mindig nagyon fontosnak tartottam. Itt kapunk szeretetet, és itt tanuljuk meg, hogy mit jelent szeretni. A család a szeretet tűzhelye, amit nem szabad másra lecserelni. A mozgalmak is fontosak. De ügyelni kell arra, hogy a mozgalom ne szippantsa fel az embert, hanem ki-ki onnan elsősorban erőt merítsen, lelkesedést gyűjtsön, hogy aztán a család igazi szellemét biztosítani tudja!

Mindig azoknak a híveknek örültem, akik a kereszténységet legfőképpen a saját családjukban igyekeztek megvalósítani.

Tudom, hogy ez ma nem divatos szöveg, de sosem törődtem azzal, hogy mi a divat, hogy kinek mi a véleménye. Mondtam, tettem, amit én jónak tartottam. Kaptam is érte hideget-meleget!

1951-ben Hétkápolnához kerültem lelkésznek. Itt összejövegettünk vallásos férfitestvérekkel, és fájlaltuk a terrorhelyzetet. Arról tárgyaltunk, hogy tudatosítanunk kell az emberekben a keresztény öntudatot.

1953-ban kaptunk egy körlevelet a Püspöki Kartól, amit a párt íratott meg: a hívek hordják ki a trágyát a földekre. Ezt nem olvastam fel. A párt megfigyelője feljelentett, és követelte Kovács Vince püspök úrtól, hogy büntessen meg... 1953. október 13-án éjszaka értem is eljöttek, és bevittek a Fő utcába, a Katonai Ügyészségre, és jöttek az éjszakai kihallgatások. 1954. január 8-án a Markó utcában megtartott zárt tárgyaláson 8 évi börtönre ítélték el „a népi demokrácia megdöntésére irányuló fegyvertelen szervezkedésben való aktív részvétel” vádjával. A bírót nem a politikai vád érdekelte, hanem azt kérdezte:

- Miért nem olvasta fel a körlevelet?
- Mert a lelkiismeretem nem engedte.
- És Czapik Gyula érsek lelkiismerete?
- Az az övé, ő felel érte. Ez meg az enyém.
- Nagyon egyéni a lelkiismerete!
- Mindenkié egyéni! – válaszoltam.

Innen a váci börtönbe vittek, ahol 3 évet töltöttem.

1956. szeptember 15-én 26 papot, közöttük engem is szabadon engedtek...

Mindig ugyanazokat az értékeket képviseltem: hit és szeretet, elvfeladás nélkül! Akadt, aki ennek örült – azzal jól éreztem magam. Akadt, akit ez bosszantott – azzal lehetőség szerint kerültük egymást. Gondok persze engem is körülvettek. De ilyenkor mindig jobban körülnéztem, hogy mit lehet csinálni, és mi az, ami tényleg nem megy. Mert amit lehet csinálni, azt meg kell tenni! Néha bizony áldozatot is kell hozni. Az adott pillanatban ez sokszor nehéz, de aztán az idő múlása ebben is segít. Ami fáj, azt mindig igyekeztem felajánlani.

Sok csalódás is ért, sokszor a jóért rosszal fizettek. Ilyenkor nem értettem, hogy mit nem értenek: én csak a jót, a hívek igazi javát akarom. De megsértődni ilyenkor sem sértődtem meg. A csalódásokat is mindig fel lehet ajánlani, és ez idővel megbékélést hoz.

Közben találkoztam sok szeretettel, jóindulattal is. A hívek részéről is, de az elöljáróim részéről is. Amikor nagyon rugdosott az állam, akkor Marosi Izidor váci püspök – akivel egy időben jártunk a szemináriumba – kinevezett püspöki tanácsosnak; hadd lássa az állam, hogy az egy-

ház igenis megbecsül engem. Noha nem volt semmi címkórság bennem, mégiscsak örültem. Örültem, hogy látják és elismerik, amit képviselek, amit teszek. És tudtam, hogy egy ilyen kinevezés bizony a Püspök úrtól is bátorságot követelt.

1958 őszén megkaptam az áthelyezésem Ecsegre, önálló plébánosnak. Eredetileg mást akart a Püspök úr odahelyezni, de az nem vállalta el, mert a tető eléggé beázott. Én viszont örültem, hogy önálló lehetek. Összefogtunk a hívekkel, rendbe hoztuk a tetőt. Odatartozott a kis szomszéd község: Kozárd, ahová kerékpárral jártam át misézni, hitoktatni. Az ottani egyház-községi jegyző megsúgta, hogy neki jelentést kell időnként tennie, hogy miket mondok a szentbeszédekben. Mondtam: csak jelentse nyugodtan, mert a hitet hirdetem.

Mégis 3 év elteltével, 1961 őszén Szabadszállásra helyezett a Püspök úr. Erős református hely. A katolikusok 13 km-re laktak Balázspusztán. Ott már motorkerékpárt kellett szerezni, hogy a havas utakon is ki tudjak menni, és szolgálni a testvéreket.

Igen, sokat jelentett nekem, hogy a '60-as évek közepétől a még a váci börtönben megismert-megszeretett paptestvérekkel rendszeresen találkozhattam a Bokor-közösség papi csoportjában. Bulányi atya vezetésével az evangéliumokat tanulmányoztuk, és a jézusi szeretet gondolatai, gyakorlata visszhangra talált bennem is. Hiszen én is mindig a szeretetet hirdetem, azt is akartam cselekedni. Igyekeztem tehát azt az evangéliumi látást, amit a „Keressétek az Isten Országát” elmond, a magamévá tenni, és másoknak is elmondani.

1972-ben Ócsára kerültem. ... A plébánia, ahol a lelkigyakorlatokat tartottuk a fiatalokkal Ócsán, pontosan a pártházal van szemben. Egy katonai teherautót állítottak be a pártház udvarára; egy lokátoros kocsit: amikor valaki jött a plébániára, ott kattant a fényképezőgép, és ment a jelentés Vácra, hogy mi van megint az ócsai plébánián. S jött a püspöki titkár úr, mondta:

- Ezt nem szabad!

- Ha a Püspök úr lejönne és hallaná a fiatal megtérők őszinte imáját, ő is örülne.

- De akkor sem szabad! – volt a felelet.

Miklós Imre, az Állami Egyházügyi Hivatal vezetője zaklatására 1984-ben – 12 év ócsai szolgálat után – Ladánybenére kerültem. Ott is tartottunk lelkigyakorlatokat a plébánián, ezért itt is bizalmatlanul fogadtak. Azt mondták, hogy jehovista papot küldött oda a püspök, adjon nekik katolikus papot! Fel is mentek Vácra, panaszra. Aztán lassan megismertek és megengyhültek. Később néha a tanyákon összejöttünk a szomszédos családokkal közösen Szentírást olvasni és magyarázni.

1990-ben kerültem Gyónra plébánosnak. Itt adtam hálát a Mindenhatónak 50 éves papi létemért, aztán újabb tízéves szolgálat után, pappá szentelésem 60. évfordulóját is itt ünnepelhettem. Ezt követően pedig itt lettem az Ökumenikus Szeretetotthon lakója. Napjaimat kitölti az imádkozás, gondolkodás.

Egész papi pályafutásomban igyekeztem a hivatásomnak eleget tenni: a lelkiismeretemet a Szentírás alapján formálni, és azután az így formált lelkiismeretem szerint cselekedni. Szeretet – szolgálat – segítség; ezek voltak a céljaim. Ezek gyakran nem látványos dolgokra vezettek, hanem apróságokra. Azt hiszem, a kötelességteljesítés is a vértanúság egyik útja. Nem feltétlenül kell nagy dolgokat keresni. Csak el kell fogadni minden nap, amit az a nap hoz, és abban kell helytállni – az elvekhez ragaszkodva, hittel és hűséggel.”

Schanda Beáta interjújából
„Érted Vagyok” 2008. június

„Imádkoztam értetek...”

Általános iskolai emlékkönyvemből idézem a következő sorokat: „Teljes boldogságod neked is csak a mennyországban lesz. A földön csak részletekben, s azt is Jézus adja meg.” Ezután a Mt 5,3-10 alapján következik a nyolc boldogság leírása, majd a következő mondattal záródik a szöveg: „Hogy a boldogságnak ezt az útját járhasd, imádkozik érted hitoktató: Bisztrai László – 1950. január” VIII. osztályos voltam akkor.

Az évek szaladtak. A kommunista önkény Laci bácsit „kivonta” a forgalomból... Én tanítónő lettem. Férjhez mentem. Párom, Gyombolai Marci szintén volt Laci bácsi tanítványa. Sokat merítettünk a közös élményekből. Aztán szomorú évek következtek. Erősen kellett kapaszkodnunk Istenbe, egymásba, hogy talpon maradhassunk. A Gondviselő Isten csodálatos ajándéka volt, hogy olyan káplánt helyeztek plébániánkra, akinek fontos volt a kisközösségek ügye. Rövid idő elteltével meghívott egyik kisközösségébe. Szívtuk magunkba az Igét. Töltekeztünk, tájékozottabbak lettünk. Eljutottunk lelkigyakorlatra is, amelyet Ócsán tartottak. Ócsán, ahol Laci bácsi volt a plébános. Nagyon örültünk a találkozásnak. Rövidesen megtaláltuk a módját, hogyan tudjuk a nyolc boldogság fent említett útját járni, egymást segítve. Olyan feladatok, szolgálatok elvégzésébe vont be minket, amelyeket nagycsaládosként, pedagógusként el tudtunk látni.

Emlékezetes marad számunkra egy csorvási út, amelyet Laci bácsi a maga szűkszavú egyszerűségével, az adott szó következetes betartásával szervezett meg. Megállapodott az ottani plébánossal, hogy küld hozzá sokgyerekes házaspárokat, akik saját életük alapján tesznek tanúságot a nagycsalád mellett. A következő szombaton már útnak is indított bennünket Laci bácsi. A Juhász házaspár Ócsáról feljött értünk Budapestre, onnan mentünk együtt tovább Csorváásra. Az út hosszú volt, bizony este 10 óra körül járhatott az idő, mire odaértünk. A plébános úr (atya, testvér) nem gondolta, hogy a beígért házaspárok ilyen rövid időn belül már mennek is. Szóval nem várt minket arra a napra. A jó adventi hidegben nekilátott a cserépkályha befűtésének, vacsora készítésének. Másnap a szentmise végén szólhattunk az ottani hívekhez, testvérekhez. A beszélgetős találkozóra csak délután került sor. Az Úr velünk volt, segített megfelelni a szép számú kérdésre. Végül közös imával, barátsággal búcsúztunk. Laci bácsi nem teljesen értette a csorvási plébános csodálkozását, hiszen ő megígérte, hogy küld valakiket. „Egyébként pedig imádkoztam értetek” – mondta.

Másik, ugyancsak emlékezetes élményünk – egy dusnoki út volt Laci bácsi szervezésében. Az ő csodálatos Isten-központú élete, elkötelezettsége nem tartotta fontosnak a túlságosan precízkedő, „agyonszervezett” találkozásokat. Húsvétra készült az egyház. Laci bácsit a dusnoki plébános lelkigyakorlat tartására hívta meg. A gyermekvállalás, Isten-hitre nevelés témában nekünk kellett szólnunk a testvérekhez. Aztán azt az üzenetet kaptuk, hogy ha lehet, vigyünk gitáros fiatalokat is, hogy együtt énekeljenek az ottani fiatalokkal. Nagy dolog volt akkor, hogy ilyen igény egyáltalán felmerült. Örültünk neki, s örültek fiaink, lányaink is. Szervezés nagy gyorsan, énekesek, gitárosok, autók, sőt benzin a kocsikba!... De hát „a világnak Krisztus kell”! Laci bácsi üzent, Jézus hív, menni kell! – Négy Trabanttal indult a karaván... Szegény plébános kissé megilletődött a létszámon. Vacsorára a közeli vendéglőbe vitt bennünket – gondolom, nem kis pénzébe kerültek Laci bácsi meghívottjai. A másnapi szentmisén közös éneklés, emelkedett, lelkes hangulat tette érezhetővé, hogy Jézus köztünk van, s mi mindnyájan testvérek vagyunk. Délután a fiatalok még komoly pingpongcsatákat vívtak. Aztán elcsendesedés, majd közös éneklés, istendicsőítés indulásig. – Laci bácsi áldásával, mosolyával keltünk útra.

Drága Laci bácsi! Áldjon meg az Úr most is, ott is! Érezzük, Nála vagy. Öleljen szívére, és engedje, hogy az akkori élmények munkálják – az emlékezés fátylát fellibbentve – azok lelkét, akik rajtad keresztül tapasztalhattak meg valami fontosat Isten Országából.

Gyombolai Mártonné Éva

Bisztrai Tibor

1924 – 1997

Bisztrai Tiborné,

Rada Erzsébet

1927 – 2003

*Istenbe kapaszkodó életük
és példamutató apostoli buzgóságuk
biztasson bennünket is!*

1951-ben, Bisztrai László meghívására – aki Bisztrai Tibor bátyja volt – vettek részt először Bulányi György lelkigyakorlatán, Budapesten.

Havassy Gyula nagysápi bokorbéli pap vezette közösségbe tartoztak.

1971-ben, Rákoshegyen, a Bokor közösségbe szervezett fiatalok szüleinek hoztak létre közösséget, és vezették azt évekig.

Erősségük:

- család: 50 év házasság, 5 gyermek 14 unoka, 15 dédunoka,
- hagyományos katolicizmus: napi áldozás, rendszeres gyónás, rendszeres imaélet,
- Bokorhoz tartozás: közösségek létrehozása, imacsoport vezetése a kőbányai lakótelepen, rendszeres bokorbéli lelkigyakorlatokon való részvétel, állapotbéli szegénység.

Bisztrai György

... Valamikor 1976 táján két anyuka beszélget egymással a kecskeméti piarista gimnáziumban. Várakoznak, míg sor kerül rájuk... Az egyik anyuka Bisztrai Gyuri mamája. Nem Gyuri érdekében várakozik... A másik anyuka egy gyermekorvos. A Bisztrai mama már be van szervezve: tagja egy csoportunknak. S egy jó Bokor-tag a várakozási időt apostolkodásra használja. Kiderül, hogy a gyermekorvos debreceni. Persze, hogy jól ismeri Bulányit, hiszen egyetemi lelkésze volt medika korában. Aligha vallja meg, hogy akkoriban a domonkosok Szent Margit Leánykörének elnökeként még nagy ívben elkerülte őt. De azért megtudakolja az atya címét, s közelesen becsönget hozzám. Nem ismerem meg, de mondja, hogy ő a Szabó Márta...

Bulányi György: Napló III. (158-159. oldal)

Bleicher Ferenc 1941 – 2000

*Az utolsó órákban felfogadottak sürgetettségével
tevékenykedett.*

Ferikém!

A mi korunkban már esetleges, ki ír a másokról nekrológot. Mivel a Gondviselésnek úgy tetszett, hogy rám esett kettőnk közül ez a megtisztelő, ám korántsem könnyű szívvel teljesíthető feladat, ezért összeszedem magam, és törekszem úgy megfelelni a felkérésnek, ahogyan, bizonyára, Te is tennéd, ha rólam volna szó.

„*Hanyas vagy?*” - tettem fel a kérdést Neked, s a válaszból már tudtam is, hol a helyed a nomenklatúrán. Velem együtt te is annak az „*elfelejtett korosztály*”-nak része vagy, akik a háború alatt, illetve közvetlenül utána születettek.

Akkoriban, az ötvenes évek elején, mi még azt tettük, ami tőlünk tellett, és nemes egyszerűséggel rúgtuk a *bőrt*, ami akkor még tényleg az volt, nem műanyag, és törekedtünk gyermekek lenni egy embertelen világban. Te, Feri, a budafoki tágas pampákon, én nem messze innen, a Duna másik oldalán, a rákospalotai vadászmezőkön. Ekkor még nem tudtuk, hogy egyszer összehoz minket az élet Virt Lacin keresztül, és Isten, és az Ő Országának keresése. Lehet, csak rövid egynéhány évet töltöttél közöttünk, s voltál a Benyhéné Andika vezette közösségünkben velünk. De annál lelkesebb volt munkád. Az utolsó órákban felfogadottak sürgetettsége hajtott, hogy megszolgáld az egy dénárodat? Minden összejöveten, minden lelkigyakorlatkor, minden Bokor-megmozduláson lehetett számítani tevékeny jelenlétedre. A közösségi kassza, amit az éhezőknek szántunk, a Te *betéteidtől duzzadt*, bár egyedül kerestél két kiskorú gyermekedre, és jövedelmed az átlagos *bérből-fizetésből* élőké volt. Szolgáltad férfiúsággal édesanyjuktól elhagyott családod közösségét éppúgy, mint azon kallódó gyermekekéét is, akiket egybegyűjtöttél Kalazanci Szent József nyomdokán járva, s akikből bizonyára jó kis csapatot hoztál volna össze, ha a korai halál ebben nem akadályoz meg.

Bár a katonáskodáshoz már túlkoros voltál, mellszélességgel álltál ki az általános hadkötelezettség ellen. Vallásodat a közömbösség jelen korszakában is ápoltad, és a már gyermekkorodban szokásoddá vált misére járást nem adtad fel az Isten Országa kiteljesedett építéséért. Miért is, hiszen, ahogy azt Gyurka bácsitól is hallhattad, Jézus sem vonult ki a maga vallásából, sőt, szokása volt a templomban tanítani.

Emlékszem, egyszer összehoztad, hogy Veled mehessünk, Évi és én, szokásos vadevezős túrára a Dunán, csónakot is szereztél, néhány vidám „*avantgárd*” napra, ahogy nevezni szeretted ezeket a kiruccanásokat. Ez a formabontás volt rád a jellemző. Úgy voltál hű a „*kicsiben*”, azaz az élet által rád terhelt feladataidban Isten akaratához, miközben a karoszekben a TV előtt söröcskéjét iszogató nyárspolgári mentalitáson felülemelkedve, tudtál vadevezős lenni Isten Országa vizein is. Vállalva annak minden nehézségét, buktatóját, és veszélyét, miközben kalandjának minden szépségében is részed, részünk volt.

Kérlek, kérünk, légy odaát is jó szószólónk!

Venczel Ferenc

Bulányi György 1919 – 2010

Ebben az évben köszöntünk el szeretett Gyurka bácsinktól, a Bokor Közösség alapítójától, aki „egész életében és egész lényével megalkuvás nélkül közvetítette azt, amit megismert az Atya tervéből, és amit kiolvasott annak a Jézusnak a szavaiból és tetteiből, aki szolgálva, szelíden és magát egészen odaadva szeretett.” (Emléklap)
Emlékezünk egy önéletrajzi részlettel, az I. generációs Tarnai Imre bácsi ravatalozónál elmondott, a II. generációs Király Ignác sírnál elhangzó beszédével, továbbá a III. generációs Bajnok Dániel megemlékezésével, mely elhangzott Gyurka bácsi halálának 3. évfordulóján a piarista kápolnában. Befejezésül Gyurka bácsi egy kiemelt gondolatával zárjuk az emlékezést.

Életrajz

„Születtem 1919-ben, apáról-anyáról katolikus családból – hét gyerekből másodikként. A gimnázium nyolc osztályát a pesti piaristáknál végeztem. Érettségi (1936) után beléptem a Piarista Rendbe, ahol 1943-ban pappá szenteltek, s ugyanakkor Pázmány egyetemén magyarnémet szakos tanári oklevelet szereztem. Iskoláink államosításáig Sátoraljaújhelyen, Tatán, Debrecenben – a Rend gimnáziumaiban tanítottam. Rómából érkező indításra 1945 tavaszától Debrecenben és az egész országban is – kisközösségeket kezdtem építeni. E munkámat a pártállam összeesküvésnek minősítette, s 1952-ben életfogytiglani börtönre ítélte. A 60-as évek elején szabadultam. Csak szállítómunkás lehettem, s ilyenként írtam meg főművemet – 1970-re: Keressétek az Isten Országát! Közben folytattam a kisközösségek építését. Az állampárt 1976-ban ráveszi Lékai bíborost, hogy egyházi eljárást kezdjen kisközösségeink, a Bokor ellen. Míg a pártállam börtönbe zárja a katonáskodást Jézusért visszautasító testvéreinket, a hierarchia a Bokor papjait, mint felbujtókat felfüggesztéssel, kényszernyugdíjazással bünteti, engem pedig 1982-ben eltilt a templomi szolgálattól. Intézkedését a Vatikán 1987-ben megerősíti, majd tíz évvel később, 1997-ben felülbírálja az 1982. évi eltiltást. Azóta – legalábbis elvben – templomban is szolgálhatok, nemcsak a kisközösségekben.

A Vatikán 1985-ben aláíratott velem egy hitvallást, melyet én ki akartam egészíteni a II. Vatikáni Zsinat egy szövegével. Nem egészíthettem ki. De 12 évvel később, 1997-ben már kiegészíthettem. Így hangzik: „Az isteni törvény rendelkezéseit az ember lelkiismeretében fogja fel, amelyet tartozik hűségesen követni... hogy eljusson Istenhez. Nem szabad tehát az embert arra kényszeríteni, hogy lelkiismerete ellen cselekedjék... és csak a lelkiismeretének tartozik engedelmessé válni.” (Dignitatis Humanae)”.

Beszéd a ravatalnál

Kialudt egy fáklya. Egy messzire világító és meleget árasztó fáklya.

A dolgok rendje az, hogy amikor a világító és melegítő fáklya kialszik, akkor körülötte sötétség és hideg váltja fel a fényt és meleget.

De az Isten Országában másfajta a törvények: Hisszük és reméljük, hogy az a fény és az a meleg, amelyet a most kialudt fáklya sugárzott, nem szűnt meg: tovább világít és melegít, sőt még messzebbre árasztja fényét és melegét. Azért, mert ennek a fáklynak a fénye nem a sajátja volt, hanem azé, akinek fénye-melege soha véget nem ér.

Ma egy hete voltak országsherte a papszentelések. Ebből az alkalomból a váci székesegyházban a püspök azzal kezdte a misét, hogy „ünnepelni jöttünk össze”. Valóban ünnepelni való, amikor valaki, valakik véglegesen elkötelezik magukat a Szeretet-Isten szolgálatára. Ilyen ünnepe volt 67 évvel ezelőtt Gyurka bácsinak is, de mi volt az az ünnep ahhoz képest, amit most ünneplünk?! Amit akkor vállalt, az lett teljessé mostanra. Akkor kezdett el vetni, most aratjuk, amit elvetett. Ezért – úgy gondolom – jogosan kezdhetjük mi is most ezt a szertartást ezekkel a szavakkal: „Ünnepelni jöttünk össze.”

Ünnepeljük azt a kilenc évtizedet, amelyen át lángolt, és nagyon hitelesen közvetítette a jézusi fényt és meleget egy olyan világban, amelyben nagyon zavaros képek élnek az Istenről embertársaink zömének tudatában, és világossá tette – Babits szavaival élve –, hogy „az a véres isten nincsen”. Ünnepeljük, és hálát adunk érte. Ünnepeljük, hogy személyében olyan valakit kapott a világ és benne elsősorban a magyar egyház, aki megalkuvások nélkül, minden áldozatot és szenvedést tudatosan vállalva tette, amit rábízott az Isten. Ünnepeljük, és hálát adunk érte.

Utolsóvacsorai imájában Jézus ilyen szavakkal állt Atyja elé: „Megdicsőítettelek téged a földön: befejeztem a művet, amelyet rám bízta, hogy elvégezzem.” Nos, ünnepelünk, és hálát adunk azért, hogy olyasvalakit ajánlhatunk most Isten szeretetébe, aki Jézus nyomán ezt a mondatot szintén jogosan elimádkozhatta. Ünnepelünk, mert biztos a reményünk, hogy testvérünk hallhatta a szavakat az őt tárt karokkal fogadó Atyjától: „Jól van, derék és hű szolgál! A kicsiben hű voltál, sokat bízok rád: Menj be urad örömébe!”

Tegyük hát félre az elválás okozta fájdalmunkat, és énekeljük hálás szívvel, ünneplő lélekkel a dicsőítő zsoltárt: „Az Isten trónusa elé imádásra jöjjetek!...”!

Tarnai Imre

A Bokor búcsúja

Kedves Felebarátaim, Kedves Testvérbarátaim, Kedves Gyurka bácsi!

Nem búcsúzunk. Csak elköszönünk. Csak elköszönünk, hiszen az Isten Országáért egy küzdelmes életen át fáradozó Gyurka bácsival valamiképpen közösségben kell maradniuk mindazoknak, akik ezt az Atyai Országot a maguk számára emberhez méltónak, boldogítónak gondolják. Mivel hitem szerint a lélek halhatatlan, s az emberi szellem Istentől rendelt örök, ezért a következő percekben úgy szólok, mint akinek meggyőződése: Gyurka bácsi is itt van ezen a nagy közösségi találkozókon. 41 éves tanító- és tanítvány-, apa- és fiúkapcsolat van szavaim mögött, mégis inkább nem értékelnék, hanem vallanék ezen az elköszönési alkalmon.

Drága Gyurka bácsi, én belülről vezérelt embernek tapasztaltalak Téged. Belülről vezérelt az, akit a lelkiismereti meggyőződése irányít. Mi, keresztények, Istenünk és legjobb énünk hangjaként is megfogalmazhatjuk lelkiismeretünket. Gyurka bácsi, Te így vezérelted magad, amióta megismertelek. Legfőbb bűnnek azt tartottad, ha az ember ködösítésekkel, megalkuvásokkal, embereknek tetszeni akarással eltompítja ezt a hangot.

Frappáns szavaid bennünk élnek: „Nem hordhatjuk mások zsebében a lelkiismeretünket.” Meggyőződésedhez akkor is sikerült hűnek maradnod, amikor nemzedékeink nőttek fel vezetéssel ennek szellemében, és nagy ütközéseink adódtak, hiszen a magunk lelkiismeretét mi is felelősen igyekeztünk csiszolni, és a Te zsebedben sem akartuk tartani. Emlékszem, annyira terelgettél a felnőtt, felelős gondolkodás és cselekvés felé, hogy életemet meghatározó döntésemben is mellettem maradtál, és én Melletted maradtam.

Barátaim és Testvéreim! El tudjátok képzelni, hogy a kemény, radikális, rámenős, „úthengernek” kikiáltott Bulányi György együtt morzsolja könnyeit 23 éves lelki-szellemi fiával, velem, Mátyásföldön, egy kis mellékutcában? Mert én a jó pappá levés helyett a jó papává levést hallottam Istenünk hangjának, ő meg azt, hogy a Nácinak csakis papi hivatása van. Ilyen elfogadó szeretetet, amelyet akkor adott, csak az édesanyámtól kaptam ebben a súlyos útkeresésben. Kedves Gyurka bácsi, valószínű, hogy ez az elköszönésünk teret nyit afelé is, hogy akik Téged nyomasztóan erős, konok, merev embernek vélték, azok meghallják majd a mi szánkából azt is, hogy volt szíved, amely sok gyermeket, sok unokát, sok dédunokát vonzott köréd. (Ha Bokrunk két legnagyobb családját veszem csupán, ez lelki értelemben akkor is négy gyermeket – a két házaspárt –, huszonhat unokát és huszonkilenc dédunokát jelent).

Drága Gyurka bácsi! A közvélemény azt gondolja Rólad, hogy a legtöbb bántás, kritika kívülről ért. Mi, akik legbelsőbb testvérbaráti körödbe tartozunk, tudjuk, hogy kaptál Te tőlünk is eleget. Amikor tűrőképességed és érveid elérték határukat, akkor rendesen meg is sértődtél, hiszen nem „főpapunk” voltál, aki engedelmeskedtetni akarta a „kedves híveket”, hanem jézusi értelemben vett tanító és harcostárs, EMBER, olyan írástudó, amelyet Babits fogalmazott meg: „Istenen kívül nem ismer más vezért”. Tudomásul kellett venned, hogy a jó Isten hangja nemcsak Bulányi-módon szól, hanem mindannyiunk módján is, akik fejlődőképesen figyelünk Istenre és egymásra. Láttam én is, hogy nagyon nehéz volt ezt türelemmel viselned, pedig Magad neveltél ilyenek bennünket. Ki gondolná, hogy képes együtt imádkozni, tanulni, cselekedni egy olyan társaság, amelynek minden tagja öntudatos egyéniségnek szeretné önmagát? Miért maradtunk együtt a Te nehéz egyéniséged és a magunk nehéz egyénisége ellenére, és maradtunk együtt azután is, hogy elköszöntünk Tőled? Megmondom: mert olyan örökséget hagyta ránk, amely mennyei Atyánktól származó tartalmi és formai értékeket hordoz. Ezek röviden a következők:

Tartalmi örökségként azt kaptam, hogy egy irányba tekintésünk mindig Jézusra tekintést jelentsen. Szerény istenkeresők jézusi közösségének kell lennünk, akik eleget hallottuk Tőled: „Jézust folytatni és előre mutatóan utat mutatni nem lehet állandó stúdium nélkül” (1998). Emlékszel, hogy milyen jót neveltünk, amikor 1983-ban egymás számára sokszorosított, 14 kötetnyi szellemi termékünk alapján arra követeztetett az államvédelem, hogy 8-10 ezren lehetünk, pedig ezren sem voltunk. A szellemi hangsúly mellett a lelkiiséget is szorgalmaztad: „Ha imádkozó emberek vagyunk, akkor nem felejtjük el, mire lettünk a Bokorban egybeszeretve... Ezen fordul a Bokor jövője” (Végrendelet, Ságvári szikla, 1988). Szellemisség és imaélet. Ebben a sorrendben, mert megtanultuk: tudatunk értékszintje meghatározza imáink tartalmát. Értékszemplétünket egy életen át Jézushoz igazodva kell fejlesztenünk, és akkor imánk is harmóniában lesz az evangéliumok Jézusával.

Formai örökségként a kisközösséget kaptam. Gyurka bácsitól elleshettem, hogy az ember tehet kitérőket, de a testvérbarátságokra épülő kisközösséget nem érdemes lecserélni. 1990-91 meghozta, hogy útlevelet kaphattunk. Be is jártad, Gyurka bácsi, a fél világot, és ezt így értékelted: „Mentem boldogan a nemzetekhez, és magyarul és németül, olaszul és franciául, még egy kicsit angolul is, de latinul és görögül mindenütt elmondtam, hogy mi is az *agapé*, a

metanoia meg a *basileia*... S mire mentem vele? Vagy hét éven keresztül jártam a világot tengeren innen és túl... és hánytam a borsót a falra. Egyetlen embert sem tudtam megnyerni neked, Jézusom..." (2009). Megköszönöm, Gyurka bácsi, hogy ezt a világjárást akkor úgy szervezted, hogy kisközösségi kapcsolataink nem szenvedtek csorbát.

Kedves Gyurka bácsitól elköszönő barátaim! El tudjátok képzelni páter Bulányit egy kisközösségben, ahol akkor szól, ha rá kerül a sor, és annyi ideig, ameddig a megállapított időlehetőség engedi mindannyiunk számára? Pedig ezt így tanította meg nekünk, élen járva jó példával akkor is, amikor a korkülönbség 30-40 év is volt.

Gyurka bácsi, köszönöm a kisközösségi örökséget. Köszönöm azt a szolgálati elkötelezettségi példamutatást is, amelyet az evangelizálásról Te így fogalmaztál meg: „Szolgálom Bokorbeli közösségeimet, teszem ott is a dolgomat, de ha hívnak magyar testvéreim a Szellemi Búvárok Egyesületébe, Visnyeszéplakra, a Felvidéki Trianon Társaságba, a Jobbikba, megyek mindenhová, és mindenütt azt mondom, amit meg nem szűnően hallok a lelkiismeretemen keresztül” (2009).

Hát igen, ezzel kezdtem elköszönő gondolataimat: a lelkiismerettel... – ezzel is fejezem be. Drága Gyurka bácsi, továbbra is, odaátról is maradj támaszunk, hogy fejlődőképesen hűségesek lehessünk lelkiismeretünkhöz!

Király Ignác

Emlékezés Gyurka bácsira

Először is, a legkevesebb, amit mondhatok róla, hogy megragadó személyiség volt. A családom egész életét meghatározó kisugárzással bírt, amely lenyűgözte a nagyszüleim nemzedékét a Bokor indulásakor a negyvenes évek második felében, majd ugyanígy a közösség újra-indulásakor a hatvanas évek végén, aztán lenyűgözte a szüleim nemzedékét is a hetvenes-nyolcvanas évek „hőskorában”. Mire az én korosztályom eszmélni kezdett a rendszerváltozás környékén, ő már hetven éves múlt. Tanárként láttam már, milyen nehéz egy ilyen korú pedagógusnak kapcsolatba lépni a tizenéves korosztállyal. Neki mégis újra sikerült, és mi fiatalok lelkesen jártunk az ifjúsági miséire, a lelkigyakorlattal felérő óbudavári húsvétokra. Nem tudom, másokat mi, de engem az fogott meg igazán, hogy ez a nagy tekintélyű, Istennek egészen odaadott ember milyen őszinte érdeklődéssel fordult felénk, olykor idétlen kamasz gyerekek felé. Fontosnak tartotta, hogy háznál tartott ifjúsági miséin mindenki elmondhassa a véleményét, ezért minden alkalomra megbeszéltünk előre egy kérdő mondatban megjelölt témát, és az erről folyó beszélgetés helyettesítette a prédikációt. Ilyen kérdésekre emlékszem vissza: „Fontos-e a feltámadás?” „Szabad-e nem jó szívvel adni?” „Volt-e olyan tulajdonsága Jézusnak, amelyben nem helyes őt követnünk?” És ehhez hasonlók... A hozzászólások sorrendje mindig a legfiatalabbtól haladt az idősebbek felé, nehogy az „öregebb rókák” olykor nyomdakésznek tűnő válaszai elriasszák az ifjabbak önálló gondolatait. E gyakorlat ellen persze sűrűn berzenkedtek a mindenkori legifjabbak, és nem is állítom, hogy mindig mindenkinek jólesett a megszólalás szelíd kényszere, mégis, Gyurka bácsi időről időre gondolkodásra ösztökélt minket. Számomra tizenévesként hihetetlen érzés volt, hogy egy idős ember kíváncsi a gondolataimra, és nem tartja sértőnek, ha egyikünk-másikunk vitába is száll vele.

Az Ő véleménye mindig hangsúlyos volt (hiszen rendre ő szólt hozzá utolsóként – hacsak nem tartotta fenn magának ezt az előjogot a témát benyújtó személy), de lehetett érvelni ellene.

„Együgyű” ember volt. Értsük ezt jól: egyetlen ügye volt, ami kitöltötte az életét: az Isten Országáé. Ez nem valami szirupos álmodozás volt a halál utáni létről, a mennyországról, ahová hitünk szerint három éve hazatért. Számára és a Bokor számára az Isten Országának ígérete a földi életre vonatkozó feladat: ezt kell keresnünk Jézus felszólítása nyomán – és ahogy utolsó éveiben, a halál közeledtétől végképp türelmetlenné válva mondogatta: végre meg is kéne találnunk... Ha azt hisszük, az Isten Országáé csupán földi jótetteink és állhatatos hitünk túlvilági jutalma, akkor nem értjük jól Jézusunk szavát. Az Isten Országáé az a hely, ahol a másokat kifosztó és szolgásgába vető erőszak hatalma helyett egy olyan rend érvényesül, amelyben egymást szolgálva szerető, visszaütésre sem hajlandó, a többieknél gazdagabbá lenni nem akaró emberek élnek együtt. Azt hiszem, minden egészséges család ilyen helynek számít: tagjai egymást szolgálják, nem akarják viszonzni a bántást, és vagyonukkal sem versengenek, hanem segítik egymást. Minden ilyen család egy kicsi Isten Országáé. De ezért küzdeni kell (leginkább önző kis magunkkal), és ha meg is éljük, hogy sikerült, a szeretet-létkör fenntartása akkor is embert próbáló feladat. Mert a földi Isten Országáé nemcsak megtalálható, de el is veszíthető, ha azt hisszük, hogy erőfeszítés nélkül a miénk marad. Küzdeni kell hát e szeretet-rend létrejöttéért, és nemcsak a családban, hanem a tágabb közösségeinkben is, a Bokorban is, az egyházban is, a nemzetünkről vagy az egész emberiségről már nem is beszélve.

Sokan gondolják, hogy Gyurka bácsi nagyon racionális ember volt. Biztos, hogy az evangéliumok szóanalízisét nem is lehet másképp végezni, mint alapos, ésszerű megfontoltsággal. E racionalitás mélyen beépült a Bokorba, talán túlságosan mélyen – „agyaskodunk”, vallottuk be magunknak többször is. Ezért én most arra szeretnék emlékeztetni, hogy Gyurka bácsi nem csak agyaskodni tudott. Irodalomtanárként mély érzékenységgel bírt a szépirodalomban, különösen pedig a költészetben kifejezett Isten- és emberképek iránt. Mindnyájan sokszor hallottuk kedvenc verseit, s mind közül a neki legkedvesebbet, Sinka *Virág-balladáját*, amely a jézusi sorsot mutatja be Eső Virág András tragikus történetében, akit azért gyilkolnak meg a kondások, mert különbül dalol náluk. Máig fülemben visszhangzik, ahogy Gyurka bácsi halála előtt 2-3 héttel, szinte teljesen lebénulva szavalja, kiáltja könnyektől remegő hangon: „Hát mért játszik sokkal szebben, s más húron a bolond.” Gyurka bácsi élettapasztalata lett a KIO megírása után, csaknem évtizedes börtönnel és hosszú, keserűn viselt egyházi büntetéssel a háta mögött, hogy a világ elhallgattatja az Isten prófétáit, mert nem viseli el a szeretet üzenetét – pedig ez az üzenet az emberiség túlélésének egyetlen záloga. „Én nem bűvésznek, de mindennek jöttem” – Adynak ez a sora is Gyurka bácsi hangján szól bennem. A költészetben is mindig Jézust kereste, akit mindenben követni próbált.

Az ún. irracionalitás iránti fogékonysága abban is megnyilvánult, hogy csodálatosan tudott beszélni az Istenről. Nem tartotta magát sem misztikusnak, sem karizmatikusnak, még kevésbé ezoterikusnak, mégis érezhető volt, hogy nagyon közel van Istenhez. Jó volt hallgatni azt is, ahogy imádkozott. Az Isten keveretlen képe nyilvánult meg a szavaiban. A történelmi kereszténység egyik legnagyobb problémája, hogy kevert Istenképen alapul: az Isten nemcsak irgalmas és szerető atya, de a bűnösök megbüntetője is egy személyben. De hogyan lehet a tékozló fiú apja a bűnösök megbüntetője? Az istenkép keveretlensége abban nyilvánul meg, hogy Jézus Istenét nem ruházzuk föl saját emberi lúdtalpasságunkból eredő, tőle idegen jegyekkel.

A csak szeretni és megbocsátani tudó, magához hazahívó atya képét nem rontjuk meg a hadúr isten attribútumaival, a bosszúval, a büntetéssel, a pusztítással. „Az a véres Isten nincsen. Kard ha csörren, vér ha csobban, csak az ember vétkes abban” – idézte Gyurka bácsi Babitsot. De jó volna, ha én is tudnék olyan lelkesítő és hiteles szavakkal szólni az Istenről, mint Gyurka bácsink tudott, nem okoskodva, hanem mély átélésből, imádságos lélekből.

Sokszor hangoztatta, hogy neki nincs kétféle szövege, egy a „kezdőknek” és egy másik a „haladók” számára. Ez igaz volt. Mindig és mindenkor ugyanazt mondta, akárki hívta is, pártállásra, vallási irányultságra való tekintet nélkül. Ez a magatartása természetesen nem aratott osztatlan sikert, és bizony számos pedagógiai érv hozható föl ellene, mégis el kell ismerni, hogy ez az egyféle szöveg leegyszerűsítette számára Jézus üzenetének hirdetését. Nem kellett mások fejével gondolkodnia, azt mérícskélve, hogy vajon mi számít elfogadhatónak és mi nem – azt mondhatta, ami lelke legmélyén volt, és nem zavarta, hogy milyen képet vetítenek ki rá az őt hallgatók. Címkék, politikai oldalak, vallási irányzatok – ez legyen az ő problémájuk! A tanítását az élete hitelesítette.

Ahogy egy ember a halála után távolodik tőlünk, úgy válik alakja mind egyszerűbbé, sematikusabbá. Vagy a hibáit nagyítja fel az emlékezet, vagy az erényeit. Hogy Gyurka bácsinak mindkettőből volt elegendő, azt sokan tanúsíthatják a jelenlévők közül; leginkább persze Kovács Teri néni számolhatja be ezekről, ha még itt volna velünk. Gyurka bácsi sokszor volt türelmetlen (különösen az utolsó években), és biztosan sokan éltünk meg bántást a részéről, de nem szabad, hogy ezek az emberi hibák vagy tévedések elhomályosítsák az általa képviselt eszmei tisztaságot: a szerető Atya képét, az Isten Országának szüntelen keresését. A tanításából mit sem von le, hogy – piarista zsargon szerint – „gyarlandó” ember volt. Rátette az életét arra, amit hitt, és amit tanított. Ezt kell megértenünk, ezt nem szabad elfelednünk – és ezt kéne követnünk. Ahogy egy vele éveken át egy fedél alatt élő családanya fogalmazta vasmisés köszöntésekor: „Ha tökéletes lettél volna, akkor csodálatok, ámde nem szerettelek volna – de én nagyon szeretlek, Gyurka bácsi!” Ámen.

Bajnok Dániel

„Nem volt semmi kétségem...”

„Jézus úgy gondolta, hogy amit ő mond, az élhető. Mert nem lehet belemenni egy életpályába eleve sikertelenségtudattal. Reménytelenül nem lehet barátkozni kezdeni népének tizenéveseivel, és meggyőzni őket arról, hogy most valami egészen nagyszerű vállalkozásba fognak. Csak a siker reményében lehet elindulni. ... Nem volt semmi kétségem nekem sem a '40-es években afelől, hogy amit csinállok, az jó esetben is börtönben fog végződni, mégis tele voltam reménnyel, hogy ez az egyetlen lehetséges út. Egyetlen egyházunk számára, nemzetünk számára, az emberiség számára, ez a páratlan és isteni koncepció, melyet Jézus képviselt, és amiről úgy gondoltam, s ma is úgy gondolom, hogy eltanultam Tőle... Mélyen meg vagyok győződve róla, hogy az Isten Országja csinálható lenne, csak nem akad rá vállalkozó... mert az ember magyar piarista nyelven szólva gyarlandó. Mindenki tudja, hogy mit kell csinálni, de nincsen rá elég erőnk. ... Az Isten sikeres lehet, Jézus sikeres lehet, a Bokor sikeres lehet. Mégpedig úgy, hogy én is jó kisfiú vagyok, és még mellékesen a hatmilliárd is az.”

Dombi Ferenc 1927 – 2004

*Ebben az esztendőben tért haza
– sok szenvedés után –
a Bokor egyik legnagyobb hatású,
nem csak közösséget, de „népet” gyűjtő tagja:
Dombi Ferenc, Feri bácsi.*

Kovács Laci jegyezte fel azt, ahogyan a hazatérésére készült: „Egy fiú elhagyta az apját. Hosszú évek után megbánta a tettét. Levelet írt az apjának, hogy haza akar menni. Ha apja megbocsát, akkor jöjjön ki az állomásra, és egy fehér zsebkendővel integessen majd, ha befut a vonat. Intsen, hogy leszállhat, mert visszafogadja őt az apai házba. A fiú vonata közeledett az állomáshoz. Dobogó szívvel, félve nézett ki az ajtó ablakán, de sehol sem látta az apját. Aztán megállt a vonat, kinyitotta az ajtót, és azt látta, hogy az egész állomás fehér lepedőkkel van teletűzdelve, az állomás előtt pedig ott áll az apja, és fehér zsebkendővel integet neki... Ilyen az Isten. Hiszem, hogy engem is így vár majd – fejezte be elcsukló hangon a történetet.”

Az első 42 Hang-kötet szerzője Dombi Feri bácsi, aki 1927. november 25-én született Szob községben (Hont vm.), egy tizenkét gyermekes család ötödik gyermekeként, mint első fiú.

Tanulmányait Székesfehérvárott és Szegeden végezte, 1954-ben szentelték pappá. Egy évig káplán, majd hitoktató. 1960-tól az állam nem engedélyezi hivatalos működését Székesfehérvárott és Nagy-Budapest területén. 1976. október 4-én Lélek-kereszttségben részesül Alsó-szentivánon. 1977-től nem kap engedélyt önálló működésre. 1979-től Pátkán működhet plébánosként, egészen nyugdíjazásáig, 1987-ig. Ezután két hónapot tölt Medjugorjében, ahol törött lába csodálatos módon egy pillanat alatt meggyógyul.

Az előző politikai rendszer bukása után, 1991-ben engedélyt kap a váci megyés főpásztortól arra, hogy Inárcs községben kiegészítő lelkipásztori munkát végezhesen. Itt a hívek áldozatos szeretete és a helyi önkormányzat jóindulatú hozzáállása folytán két év alatt plébániát építenek számára, s a váci főpásztortól folyamatosan, évenként kap engedélyt a további működéshez. Itt, Inárcson erősödik meg benne a HANG, amelyben égi lények gondolatait ismeri fel.

Működési engedélyét 1997 őszén a váci püspök a Váci Egyházmegye területére vonatkozóan visszavonja, majd 1999 őszén ismét visszaadja.

Betegsége miatt 2002-től a székesfehérvári papi otthonban élt. 2004. május 1-jén elhagyta a földi világot, és égi otthonába költözött.

Feri bácsi emlékére

1971 szeptemberének utolsó vasárnapján érkezett Alsószentivánra. A magam részéről nagy örömmel fogadtam, mivel korábban hallottam már prédikálni, és nagyon megnyerte tetszésemet. Az első prédikációja Alsószentivánon így hangzott: „Kedves Testvérek! Isten nem igazságos. Akinek erről más a véleménye, mise után várom. Ámen.” A hívó szót meghallva fel is háborodtam, mert abban az átkos, kommunista időben azt gondoltam, hogy legalább az Isten igazságos. Hálásan gondolok vissza erre a rövid prédikációra, mert az Alsószentivánon töltött hat év alatt megtanulhattam, hogy a mi nagyszerű Istenünk nem igazságos. Feri bácsi az irgalmas, a szerető Isten képét építette fel bennünk az ott töltött hat év alatt.

A falubeliek a nagymisét „Ki mit tud” miséknek nevezték, mivel ezeken a miséken lejött az oltártól a hívek közé, és velük közösen beszélte meg az aznapi evangéliumot. Alsószentivánt az akkori hatalom büntető helynek szánta Feri bácsi részére, de életének egyik legszebb szakasza lett ez. Itt változott meg a Szűz Anyával való kapcsolata is. Ennek egyik oka az volt, hogy Alsószentiván búcsújáró hely. Már akkor is a gondolkodás-átalakítás fontosságát tartotta szem előtt. Az embereket arra tanította, hogy ne a különböző segélykérésekkel forduljanak Máriához, hanem feladatot kérjenek tőle. ...

A közösségi munka mellett a lelkipásztori munkát is kiválóan végezte. Ha új plébániára helyezték, akkor abban a faluban minden családot meglátogatott, és Bibliát adott a családnak. Nagyon sok helyen ez volt az első könyv a házban. Hatalmas elemlámpa kíséretében látogatta a családokat, ez volt a fegyvere a harapós kutyák ellen.

Nem volt egyszerű ember. Hosszú távon gondolkodott. Vallotta, ahogy az ember öregszik, egyre inkább elhagyják a bűnei. Lelkivezetettjeit mindig arra biztatta, hogy ne a múlton rágódjanak, hanem a jelen pillanatait szenteljék meg. Nem a bűneinkre, hanem a terveinkre volt kíváncsi. A részletekben nem veszett el. Jézust állította a középpontba. Ennek érdekében minden lehetőséget megragadott. Nemcsak hangereje és jó hangja volt, hanem mindig hatalmas erő is volt benne az újrakezdésre. Mindig volt új „lemeze”. Biztos pont volt számára Jézus és a Bokor Közösség, de jó kapcsolata volt más felekezeti testvérekkel is.

Sokszor volt nézeteltérése paptestvéreivel, de haragot nem tartott, és a nézeteltérések miatt nem szüntette meg kapcsolatait. Nem hitt a széthúzásban, s talán ez az egyik legfontosabb, amit örökségül hagyott. Aki elment a közösségből, azt nem sajnálta, mert biztos volt abban, hogy az illető jobb helyet talált magának. A meglátott jóhoz hűségesen ragaszkodott, és a következmények emiatt nem érdekelték. Soha nem mondott kevesebbet annak érdekében, hogy valakit a közelében tartson.

A rendet, és nem a gyalgó emberek által kitalált rendszereket szerette. Az Isten által alkotott rend számára azt is jelentette – és ezt a temetéseken el is szokta mondani –, hogy a halál angyala is az Isten angyala. Erre az angyalra hosszú szenvedések közepette sokáig várt, de ez a várakozása sokak számára építő volt, hiszen az érte folytatott ima megváltoztatta az Őt szeretők imaéletét is. A temetéseket egyébként nagyszerűen felhasználta arra, hogy a gyászban érintett, megtört embereket megrendítse és elgondolkoztassa.

Egész életében szerényen, szegényen és egyszerűen élt. Ételre, ruhára szinte semmit nem költött. Azt ette és abban a ruhában járt, amit kapott. Jól tudott főzni is. A nokedlit nagyon szerette. Ha néha rászánta magát a nokedli-főzésre, nem is tálban keverte ki, hanem a konyhaasztalán, mivel minden tálat kicsinek talált.

Nagyon szerette a jó humort. A humoros helyzetek sokáig éltették. Egy dolgot nagyon nem tudott, mégpedig tájékozódni. Idegen helyen ritkán talált vissza az autójához. Ilyenkor a rendőrséggel kerestette meg.

Alsószentivánról történő elmenetele előtt nem sokkal egy zűrös és egyszerű embert fogadott be a plébániára, aki az egész falunak osztálytársa volt, annyiszor járta az első osztályt. A plébánia ajtaján egy üzenő füzet volt. Miután elment, az üzenő füzetben ez állt: A Dombi jó pap volt. Ennek az embernek az írása volt. Ezzel az egyszerű emberrel én is egyetérték.

Feri bácsi, jó pap és jó testvérünk voltál!

Lepsényi Mari
„Érted vagyok” 2004. október

Mozaikok Ferenc atya életéből

Hallom markánsan zengő hangját, látom szemétösszehúzó mosolyát, érzem férfiasan határozott kézfogását... Ahogy bennem él, úgy tudok emlékezni rá. Másban máshogyan él? Majd közös szeretetünk összerakja azt a képet Ferenc atyáról, mely méltó egy Jézusnak teljesen elkötelezett testvérünk emlékéhez...

1./ Rámenős pap

Halásztelekre került, közénk, hozzánk, értünk. „Ez van, ezt kell szeretni.” – summázta. Nagyon figyelmet keltően mutatkozott be. A község vagányai felkapták fejüket arra a hírre, hogy egy olyan pap került hozzánk, aki még bokszolt is régebben. El is ment a fiatal amatőrök edzésére, ahol kesztyűt húzva, gyors és tiszta találataival ki is vívta tekintélyét. Ettől kezdve az is tisztelte, aki fütyült a diplomára. „Meg kell szólítani az embereket, ha kell, a kocsmába is elmegyek.”- mondta, mikor arról diskuráltunk, hogy milyen állóvíz a község hitélete. Mi, a ministránsok (Ferenczi Andrissal, Mlecsenkov Öcsivel az élen), akiket még Csíkos Feri bácsi és főleg Ágnes nővér terelgetett korábban, ott voltunk kéznél. Nem is hagyott békén minket. Kezdett kialakulni egy vagány légkör a plébánián is. Sütötte a rántottát, belesercintve a zsírba, hogy elég forró-e. Megosztotta velünk azt, amije volt. Nem sok mindene volt, de nagy szíve az volt igazán.

Vett egy csocsót és hatalmas meccsekkel töltöttük az időt, miközben nagy beszélgetések is folytak. Ekkor hintette el közöttünk, hogy „ne szórakozzatok, én egyedül kevés vagyok bejárni a falut, beszállhatnátok”. Egyházadó címen kezdtünk házról házra járni. Volt, aki kedvesen fogadott, volt, aki a kutyát uszította. Volt, akinek meglepő volt ez a „szektás”, házaló mozgásunk, volt aki morcoskodott: „hagyjon békén ez a csuhás” – üzent a plébánosnak. Az evangéliummal biztatott: „Jézus mondta, hogy aki leráz titeket, azoknál rázzátok le a port is lábatokról”. Adatok jobban gyűltek, mint az egyházadó. Főképpen a mi tapasztalatunk gyűlt: apostolkodni Istennek tetsző dolog, tele a kiállítás összes örömeivel és kihívásával.

2./ Odaadott ember

A kis vályogkápolna repedéseit nem csupán a ruszlik repülőgépei okozhatták. Ferenc atyával számtalanszor csak úgy, kedvtelésből teleénekeltek a légteret. Erős, markáns hangját kieresztve, a harmónium csak sóhajtozott keze alatt. „Jézus szíve szeretlek én, segíts át az élet tengerén.” – zengtük hárman négyen az ő vezetésével.

Becsukta szemét, és mintha mi ott sem lennénk, énekkel imádkozott. Láthattam, hogy ez a pap nem csak a feladatát végzi, nem csupán üzemelteti a templomi életet, hanem egész életét oda igyekszik helyezni a Jóisten tenyerébe. Ekkor érintett meg, hogy papnak lenni értelmes és férfias dolog. Mi lenne, ha magam is szóba állnék ezzel?

3./ Szívember

Egyszer betörtek a kápolnába. Elvinni nem sok adódott a betörőnek. A tabernákulumot feltörve a kelyhet kiemelte és a számára fölösleges szent ostyákat szétszórta. Ekkor láttam Ferenc atyát sírni. Könnyek között szedte össze az Oltáriszentséget és mosta föl a követ, szőnyeget. „Mi lakhat egy ilyen emberben?”- kérdezte tőlünk szomorúan. Én replikáltam: „Ember? Ez egy szemét állat volt!” Nem szelídített, csak legyintett. Nagy indulatok forrhattak benne, lehet, hogy csak azért fejezte szépen ki magát, hogy minket ne botránkoztasson.

4./ Lelki vezető

Nagyon bizalmas kapcsolatba kerültünk. Beengedett indulatai, gondjai, küszködései erőterébe. Nem is lehetett volna más a lelki vezetőm. Amikor egy 14-15 évesen elkövetett betörésemről, könyvlopásomról, és ehhez hasonlókról számoltam be, nem döngölt a földbe, bár karaktere erre indíthatta volna. Ehelyett, mintha idősebb testvérem lenne, mintha ezeket már ő is elkövette volna, úgy adta tanácsait. Nem elöttem, nem mögöttem, hanem mellettem járt. „Öregem, fogsz te még jobb is lenni.”- biztatott. Elköszönéskor huncut biztatással mondta: „Aztán jót ne halljak!”

5./ Melós

Villanyszerelő szakmája volt. Csomózta is eleget a vacak kápolnai és plébániai vezetéseket. Amikor a kerítést csinálták későbbi apósommal, a kőműves Tojzán Jani bácsival, akkor pedig a talicskát és a lapátot markolta. A templomot nem járó kőműves meg is kérdezte: „Plebános úr, mit mond, amikor rávág kalapáccsal az ujjára?”. Válasz: „Jobb, ha nem vágok rá, ha valaki ott van”. Ezekre a kritikus indulati helyzetekre alakította ki, mondását: „Szidom az anyád!” Így szelődült nevetésbe a dühös helyzet. Ebből tanultam meg, hogy az indulatot nem feltétlenül kell útszéli stílussal levezetni...

6./ Papi nőtlenség

Már teológus voltam, mikor élesen merült fel a nők kérdése és a papság. Ő már benne volt, én előtte voltam a nőtlenségi fogadalomnak. Éreztem, hogy ez neki sem könnyű kérdés. Kérdéseim záporoztak rá: hogy mi köze ehhez Jézusnak, hogyan lehetséges, hogy két szentség (egyházi rend és a házasság) egymást kizárják Isten világában, hogyan kellene hormonháztartásunkat magasabb szinten kiélni... Válaszai vallomások voltak. Azt ajánlotta, amivel maga is próbálkozott. „Ima, sport, hideg zuhany...”, majd így folytatta: „Nyugi öregem, majd megoldódik benned is valahogy.” Majd humorba csapott át: „Bevallom neked, fél éve egy normális kísértésem sincs...”

7./ Bizalom

Másodéves teológusként már tudtam annyit latinból, hogy az egészségügyi szakközép követelményébe be tudhattam segíteni. A plébániai életben lévő kislányok közül éppen bukásra állt egy, és Ferenc atya megkért, hogy korrepetáljam. Egyre szívesebben tettem. Valószínű, hogy ő volt Ferenczi Andris barátom mondata mögött, hogy vigyázzak ezzel az Erzsivel. Amikor öt év múlva ebből házasság lett, akkor sem támadott le, visszahúzódva jegyezte meg: „Ti tudjátok...”. A felelősséget meghagyta nekem, felnőtségre segített.

Elviselte, hogy másként döntök, mint ahogyan ő szeretné. Többek között ezért választottuk házasságunk védőszentjének Inárcson a halála utáni hálaadó misén, mikor a fehér lufikat mi is az égnek engedjük, mögöttünk a tizenhat gyermekünkkel...

A hetes szám szakrális szám. A teljesség, a szentség száma. Mozaik kövecskéim, ez a hét nem a teljesség, valamicske abból. Szent életről szólnak? Szentségre törekvésről biztosan

Király Ignác

Részlet egy elmélkedéséből (1991)

„Modern világunkban mindenki tudja, hogy egy úrhajót nem elég elindítani egy kitűzött cél irányába, hanem rendszeresen pályamódosítással lehet, kell biztosítani célba érését. Így vagyunk megtérésünkkel is. ... Isten is időigényes. Minden nap biztosítani kell számomra pár percet arra, hogy magamra kérdezzek: elcsábított-e ma bármi az Atya vonzásától? Ez a pályamódosítás időszaka; alkalmilag minden szentségnél és szertartásnál nélkülözhetlenebb.”

Dombi János 1941 – 2012

*Kedves testvérünk, id. Dombi János
2012. szeptember 10-ére virradóan
hazatért a Mennyei Atyához.
Rövid életrajzával
és a székesfehérvár-öreghegyi templomban
megtartott hálaadó szentmisén elhangzott
búcsúztatóval köszönünk el tőle.*

Székesfehérváron született 1941. január 2-án, szüleinek tizenkettedik, s egyben utolsó gyermekeként. Ebben a családban természetes volt a hit és a vallásos magatartás. Ferenc bátyja pap lett.

Az ipari iskola elvégzése után, ahol esztergálni tanult, szakmájában és szakmájához közeli területeken dolgozott, tevékenykedett aktív munkás éveiben, nyugdíjasként pedig élete végéig kis műhelyében mindenfélét megszerelt, amit eléje hoztak, és amit meg tudott csinálni.

Fiatalon, tizenkilenc évesen nősült. Ebben a templomban mondták ki a boldogító igent, Feri bátyja adta rájuk az áldást. Hat fiúgyermeket neveltek fel, akik tizenkilenc unokával örvendeztették meg őket. Hitünk szerint most is nagyon büszke rájuk. Igazi, Istentől kapott gazdagságnak élte meg őket, feleségével együtt.

A hetvenes évek legelején pap testvére, mindannyiunk Feri bácsija, egy alkalommal, ezzel a kérdéssel lepte meg a házaspárt: „Leveletek jöttek Istentől, olvastátok már?” Így indult egy jobbára a Dombi testvérekből álló közösség, ahol az evangéliumok olvasása, megbeszélése volt a fő feladat. Kezdték Jézus tanítása szerint átalakítani gondolkodásukat. Ennek köszönhetően a vallásos Jánosból megtért, újjászületett János lett. Jó testvér, szerető férj, odaadó társ – megbocsátani tudó, mindig megújulni, javulni tudó ember.

Hosszú évekig lelkipásztori kisegítő volt a mosdósi plébánián és annak filiáiban. Szerette és nagyon komolyan vette ezt a munkát. Rendszerint már hétfőn elolvasta a következő vasárnapra előírt olvasmányokat, hogy azok ki tudjanak bontakozni, meg tudjanak érni benne, és gyümölcsöt hozzanak.

1983-tól a Bányai Közösség tagjaként évente részt vett sérültek nyaraltatásában, Söréden sokszor vállalt szolgálatot. Felavatott akolitusként, közösségében ő volt a liturgiafelelős, autótulajdonosként pedig ő volt a karitászelelős, és gondoskodott például az összegyűlt ruhák rászoruló családokhoz szállításáról.

Mindig mindenkinek azonnal segített, ha az illető kérte, s ha tudott. Első szerelmével novemberben ünnepelhették volna ötvenkettedik házassági évfordulójukat. Most már személyesen ismerheti azt, akinek életében szolgált.

Kedves Testvéreim!

Hálaadó megemlékezésemet Feri bácsi egyik Hang-üzenetével szeretném kezdeni:

„Ti, akik az örökkévalóság gyermekei vagytok, és szívetek fájdalmát érzitek, mert valaki elment előttem, tudjátok azt is, hogy előbb-utóbb mindenkinek ez a sorsa. Ne féltsétek magatokat, mert Nekem adtátok magatokat! Újra és újra mondom: Bízatom, én legyőztem a világot! És azok, akik előttem elmentek már, és akikért itt most imádkoztok, azok a ti szívetek szeretete által mind-mind mennyei melegséget élnek meg. A ti örömtöknek a hazataláltság örömének kell lennie!”

Kedves Jancsi bácsi!

Hálát adok érted a mindenható Istennek, mert jóságában megalkotott, hogy mindannyian örömlket lellessük benned! Hálát adok, mert láthatjuk, hogy Istennek szentelt életed milyen maradandó gyümölcsöket adott nekünk!

Igen, te a hazataláltság örömében éltél, amelyről a Lélek beszél! Boldog voltál, mert találkoztál Jézussal, megismerted, megszeretted és követted őt. Csak odaadó szívvel, átélt lélekkel tudtál Róla beszélni. Valódi, élő kapcsolatod volt vele már itt a Földön is.

Sok Istennel kapcsolatos élményben volt részed életedben. Ezek közül az egyik, amiről többször is tanúságot tettél, hogyan jelent meg neked az Úr, és gyógyított meg derékfájdalmadból, majd amikor kérted, visszaadta azt, és az elkísért életed végéig. Amikor arról faggattunk, hogy mit jelentett neked ez az élmény, nagy örömmel mondtad: megbizonyosodtál arról, hogy „ha tényleg foglalkozunk az Úristennel, komolyan vesz bennünket! Isten hallgat ránk”!

És ez végleg lepecsételte életedet. Zsuzsival és gyermekeiddel Bányára költöztetek, azzal a szándékkal, hogy akik Jézusért életközösségben szeretnének élni, veletek megvalósíthassák azt.

Nálatok mindenki meg tudott pihenni, zaklatott életünk megnyugvásra lelt. Engem is elfogadtál olyanak, amilyen vagyok. Férjemmel és gyermekeimmel együtt sokat tanultunk tőled. Biztos pont voltál, és az is maradsz az életünkben! Nagyon köszönjük ezt neked!

A sok rád váró feladat miatt már kora tavasszal be volt táblázva a nyarad. Söréden mozgásérültek nyaraltatásában segédkeztél. A legnagyobb közösséged az Anyaszentegyház volt, ahol igeliturgiával, temetési szertartással, keresztelelssel szolgáltad a híveket. Mennyire szeretted a szentmiséket és az Oltáriszentségben jelenlévő Úr Jézust! Mérhetetlenül nagy alázat és tisztelet volt szívedben irántuk! Soha nem felejttem, hogy ragyogott a szemed és egész lényed, amikor róluk beszéltél! Számodra a Szentírás szerelmes levél volt. Örökre megmarad bennem, ahogy kezdedben tartod, és teljes lelkesedéssel mondd: „Erre tettem fel az egész életem!”

A Jézusról tanulás kihagyhatatlan volt életedből. A kisközösségi foglalkozások mellett a Gyurka bácsi által vezetett papi közösségben mélyítetted el tudásodat. Emlékezetesek maradnak a lelkigyakorlatok, amelyeken pontosságra és fegyelemre neveltél bennünket. Vidámság volt a szívedben, és ez továbbáradt ránk is. Jó volt megfürödni benne, hallgatni tréfás történeteidet, vicceidet.

A balatonboglári lelki hétvégeken sem hagytál magunkra bennünket. Apai gondoskodással, tanácsokkal, ötletekkel támogattál mások felé irányuló szolgálatunkban. Boldogító együttlétek voltak ezek!

Nemrégiben nagy örömmel újságoltad nekem, hogy a visnyeszéplaki közösség felkeresett azzal a kéréssel, hogy segítsd őket a jézusi úton. Jó Atyánk színe előtt most ezt a feladatot még tökéletesebben fogod ellátni. Tudom, hogy értünk való közbenjárásod – amit már itt a földön elkezdted – továbbra sem fog megszűnni!

Kérlek, hogy szerető szívedből fakadó áldásoddal most is ajándékozz meg bennünket!

Vargáné Szijártó Mária

Fehér István 1962 – 2005

*„Néhány ember eljön az életünkbe, és
gyorsan elmegy...
Néhány ember barát lesz és marad
egy kicsit, gyönyörű nyomokat
hátrahagyva a szívünkön...”*

István Dombi Feri bácsi ajánlásával jött a 1970-es évek végén az akkor már meglévő ÉVITA-ba Szigetszentmiklóstra.

Kéthetente találkoztunk a helyi templom oratóriumában Csíkos Feri bácsi égisze alatt. A találkozókon szentírást analizáltunk, majd a Merre menjek?-kel és a KIO-val ismerkedtünk.

Több közös élményünk volt; plébániákon végzett karitász-jellegű munkákon, egyházközösségi felméréseken; így voltunk együtt pl. Hartán. Az ezeken a helyeken tartott szentmiséken István gitárral szolgált.

Jó humorú, életvidám testvérnek, barátnak szerettük, akinek kedvenc időtöltése a természet megismerése és megismertetése a nálánál fiatalabb korosztállyal is. Évekig segédkezett a nyári táborokban. Már fiatalon vadászott és az élményeket, no meg a vadászszákmányt megosztotta velünk, ízletesen megfőzött vadételek formájában.

Több éven keresztül rendszeresen részt vett a Bokor-kirándulásokon. Felejthetetlenek az Erdélyben töltött napok. Kirándultunk nagyokat és segítettünk persze az ott élőknek adományokkal és sok mással. Máig emlegetjük, hogy Aggtelek és Jósavfő között mindannyian barlangásszá avatódtunk.

Szigethalmon építkezett, a közösségi testvérekkel kalákában. Gazdálkodó, kereskedő szüleit is rendszeresen segítette kétkézi munkájával.

1986-ban megnősült és három gyermekük született. Gyermekük egyházi iskolába járnak.

A szigetszentmiklósi egyházközösséget látogatta családjával, ahol a képviselőtestületi tagja volt.

Az ezredfordulón tököli barátaival létrehozták a Nap és Hold Alapítványt, mely a szellemi és mozgáskorlátozottak segítségét, beilleszkedését szolgálja a mai napig is.

Mindvégig megőrizte természetességét, szókimondását.

A 90-es évek végén jelentkező betegsége egyre jobban legyengítette, a folyamatos kezelések sem hozták meg a kellő eredményeket. Reménnyel telve, és erős akarattal küzdött a betegségével, míg az le nem győzte őt.

2005. október 23-án hunyt el testvérünk, akit az utolsó hetekben jelenlétünkkel megpróbáltunk közösen Istenhez emelni, hogy ezáltal is könnyebb legyen számára a halál elfogadása.

Aczél Géza és Márta

Ferenczi András 1950 – 2011

A korán eltávozott Andris testvérünk példája mutatja azt is, hogy lehetünk próféták saját környezetünkben is.

Közösségünkben András az, aki megkezdte a sort a hazafelé menő úton. Többször felvetődött közöttünk találkozáskor, hogy vajon ki lesz az első? Elméláztunk rajta, aztán témát váltottunk.

Andrist gyermekkorom óta ismerem. Mindketten Halásztelken laktunk. Együtt jártunk általános iskolába, egy évfolyamban. Aztán szétváltak útjaink. Férjhez mentem, született egy kislányom, amikor a lányom kilencéves lett, a férjem meghalt.

Én akkor majdnem minden nap mentem templomba. Egy éven keresztül, szinte megszállottként, mindig ott voltam. Egy alkalommal itt találkoztam Andriszal és Piroskával. Örültünk egymásnak, és még akkor átjöttek hozzám. Komoly, mély beszélgetésbe kezdtünk, Jézusról, Istenről, vallásról, egyházzal... Sok kérdésem volt, nekik is felém, és én nagyon-nagyon örültem, mert olyan válaszokat kaptam, amik megerősítették az én gondolataimat.

Ettől kezdve rendszeresen összejártunk „elmélkedni”, gondolatokat tisztázni. Egyszer csak András elkezdett beszélni a Bokorról, közösségről. Hívott a maguk közösségébe. Ennek huszonhat éve. Még ma is élénken bennem van a náluk töltött első karácsony délután. A karácsony, a születés megünneplése.

Jó közösség voltunk, vagyunk még ma is. Természetesen viták voltak, de valahogy mindig megoldódtak. Andrásnak a közösség sokat jelentett. Nagyon komolyan vette. Nehezen viselte a késést, késületlenséget, pontatlanságot. Ő mindig pontos volt, alaposan felkészült, jó ötletei voltak. Összetartotta a tagokat; a lelki gyakorlatok helyéről ő gondoskodott, előadókat hívott.

Halásztelken 1988 körül megalakítottunk egy civil csoportot, SZEM (Szolgálat Egy-Másért) néven. Ennek a csoportnak létrejöttében is nagy szerepe volt.

A SZEM feladataként tűzte ki;

- Felmérni Halásztelkek szociális helyzetét.
- Ruhakamra létrehozását (a szétszórásra szánt ruhákat a rászorulóknak ingyen megkapták. Ez a kamra ma is működik).
- Szociálisan rászoruló gyermekek táboroztatását - plébániákon szálltunk meg, és a költségeket adományokból fedeztük. András és Piroška sok munkája is éltette ezeket a táborokat a gyerekek (és a táboroztatók) nagy örömeire.

Andris a Mexikói úti Mozgáskorlátozottak Intézetének táboroztatásán is segítő volt, és a Bokor karácsonyi hajléktalan-étkeztetéséből is kivette részét. Nyitott szemmel járt. Mindig észrevette a szükségben lévőt, és segítette munkával, pénzzel, jó szóval.

Szabadgondolkodó, mély érzésű, nagyon nagyszívű ember volt.

Számára Jézus volt a minta, Őt próbálta követni. Tisztában volt vele, hogy Isten Országa rajta is múlik.

Piroskával kiegészítették egymást. Olyanok voltak, mint a jin és a jang.

Közösségi találkozókon a széke üres lett. DE tudjuk, hogy ott van közöttünk. Gondolatban átöleljük egymást mindannyian és a körünk újra teljes.

Kovácsné Sára

Ferenczi Andrásné, Piroska 1951 – 2017

*Nyitott szívvel megérteni, tudni, felismerni,
törekedni a Teljesség felé...*

Piroska, a kritikus kereső

Gyermek- és ifjúkorunkban Halásztelek maroknyi falu volt a Csepel-szigeten. Az Iskola utca derekánál hosszú, magas épület, a Bukovinszki-család otthona. Piroska innen bontott szárnyakat. Sokfelé vitték szárnyai. A templomnál, főként a plébánián találkoztunk: Andris, Öcsi, Karcsi... és még sorolhatnám. A hatvanas évek Dombi Feri bácsis zsongó közege mindannyiunkat vonzott, akik közösségre, barátokra vágytunk olyan körből, amely fontosnak tartotta a jobbra lenni akarást. Ahogyan alakult Feri bácsi személyisége, úgy változtak a körülötte lévők is. Volt, aki eltávolodott, volt, aki közelebb húzódott. Miként a papunk, mi is kerestünk, mi is találtunk, és változtunk. Piroska is keresett, és Dombi atya közvetítésével rátalált Bulányi atya szemléletére, majd a karizmatikus irányulásra, Lélek-keresztségre, ezotériára... majd ismét a Bokor Közösségünkre.

Barátkoztunk. A kedves mosolyú leányban megismerhettem az erős akaratú, kemény vitapartneret is. Egy utcában laktunk, sokszor találkozhattunk, ha akartunk. Kerti kapujukban beszélgetve, bolondozva, vitázva csiszolódtunk. Amikor a teológiára mentem, elköszöntünk egymástól. "Akkor én meg megyek a Patronába" - mondta piszkálódva, és utalva a budapesti leánynevelőre. Hamarosan nagy örömmel hallottam, hogy egyik legjobb barátommal, a nemrégiben elhunyt Ferenczi Andrissal eljegyezték egymást. Szép háromgyermekes családdá kerekedtek.

Ezután ritkán hozott össze bennünket az élet. A meglévő lehetőségeket erős kritikával illető és folyton kereső személyiséget ismertem meg benne... Mintha túl komolyan vette volna a Bokorban akkoriban sokat hallott "mindent megkérdőjelezünk" elvet. Észrevettem azonban, hogy kérdései, támadásai mögött inkább a próbára tevés húzódott meg. Kiprovokálta, hogy mások véleményének megalapozottsága kiderüljön. Szabad akart lenni, ugyanakkor szabad elhatározásból elkötelezett. Egy kisközösségi lelki gyakorlaton, amelyre ő kért fel, előkerült például a nacionalizmus és hazafiság kérdése. Azonnal ugrott. Arcán az ismert kemény, és elutasításnak is olvasható vonások, fejcsóválás és rövid visszakérdezés: "Te ezt komolyan mondod?" Fegyelmezett is volt, meghallgatta és megfontolta véleményemet. Feloldódva mondta: "Az más!"

Az évek múlásával újra felerősödött kapcsolata velünk, a Bokor közösségvezetőivel.

Legutóbb a közösségvezetők találkozásán félrehívott, és könnyes szemmel vallomást tett. Kezébe került egy kevésbé publikus írásom a Bokor megtisztulásáról. Elcsukló hangon mondta: „Kérlek, hogy ne bolygasd ezt a kollaborálási dolgot! Bennem a bokrosok a szentek társasága. Maradjon ez így!” Életszentséget álmódott rólunk, talán ezért is kapcsolódott ismét és mélyebben hozzánk. Persze megbeszéltük, hogy mi „bokrosok” sajnos még „csak” szentségre törekvő testvérbarátok vagyunk. Ez a nagy, megelőlegezett bizalom irányt mutat nekünk...

Király Ignác

Piroska - akit mindig vártam...

1971-ben Halásztelekről Alsószentivánra – a szülőfalumba – helyezték Dombi Feri bácsit, akit a halászelki testvérek mellett még sokan követtek és látogattak Alsószentivánon.

Alsószentiván búcsújáráhely, és májustól októberig zarándoknapok voltak minden hónap 13-án. Ezek az alkalmak arra szolgáltak, hogy Feri bácsi segítségével elemeztük az evangéliumokat, és mindenki elmondhatta a véleményét. Ezekben a napokban gyakori látogató volt Piroska és férje, Andris is.

Mindig izgultam, hogy ki fog jönni a "pestiek" közül, és nagyon örültem, amikor ők is tudtak jönni, együtt vagy külön-külön.

Ahol Piroska volt, ott mindig egy kisebb csoport is összejött, mert egy mondaton vagy félmondaton órákig tudott-tudtunk vitatkozni egymással. Ezeket az egymásnak feszüléseket azért mindig öleléssel fejeztük be, azzal, hogy szent a béke. Ez nagyon fontos szabály volt.

Piroska tekintélyelv alapján nem fogadott el semmit, mindent meg akart érteni. Ezek a viták soha nem mentek a barátság rovására, inkább összekötöttek bennünket.

Ő is élvezte, hogy a hagyományos gondolkodás helyett új ismereteket szerezhet. Amit megtanult, azt igyekezett beépíteni az életébe. Következetes és őszinte ember volt. Nem emlékszem rá, hogy valaha is elvtelenül megalkudott volna.

Amikor 1976-ban Feri bácsit elhelyezték Alsószentivánról Ercsibe, akkor Piroskáék otthona lett a fő találkahely. Akkor már én is Halászelken laktam, és így gyakori vendég voltam náluk. Befogadó család voltak. Fantasztikus dolgot vállaltak Andrissal, hiszen heti két alkalommal volt az otthonukban közösségi találkozó. Gyermekük pedig még kicsik voltak, akiknek este 7-kor ágyba kellett menniük, hogy a közösségi találkozó elkezdődhessen.

Nem érdekelte, hogy vadidegen emberek jelentek meg otthonukban. Ezzel a nyitottsággal sok ember számára teremtettek új kapcsolatot, vagy azt, hogy közösségbe kerüljenek, kapcsolatot építsenek ki a Bokorral.

Akkoriban ismertük meg Feri bácsi által a karizmatikus mozgalmat, ami kíváncsivá tett bennünket, így őt is. A nyelveken való ima és a prófétálás új szint hozott az életébe és a mi életünkbe is. Talán ennek köszönhető, hogy belső világa nagyon kinyílt. Ráértett arra, amit más kínkeservesen tudott csak megtapasztalni. Tudott befelé és felfelé figyelni. Túl tudott lépni a földi dolgokon.

Soha nem magának akarta a babérokat, mindig szolgálni akart. Amije volt, azt megosztotta. Betegségét méltósággal viselte. Hála és köszönet mindazoknak, akik az utolsó időben mellette voltak és biztatták.

Kedves Piroska!

Most az égi hazában biztosan nagy aha-élményeid vannak. A szeretet világában vagy. Azt képelem, hogy ülsz a mennyei kávéház teraszán, cigarettázol egy kávé mellett, és látod mindazokat, akik földi életed meghatározói voltak, így többek között Andrist, Gyurka bácsit, Feri bácsit, Sárrikát...

Azt gondolom, ott más erőviszonyok és szabályok vannak, már más a mérce, ezért jókat nevettek rajtunk.

Lepsényi Mari

Ferenczi Tiborné Pörnyeszi Vera 1946 – 2005

*Hazatért a Jézus iránti hűségéről
tanúságot tevő
és a
szenvedés-elhordozásból
példát mutató testvérünk.*

Halljatok csodát! Egy csillaghegyi ház emeleti szobája. Hárman ülünk egy asztalnál. A halálos beteg is ül. Tudjuk, hogy a Jézusra emlékező vacsora az ő utolsó vacsorája. Vera testvérünk a halálos beteg. Férje és én ülünk a kisasztalnál. Ő a világ legtermészetesebb módján végrendelkezik. Mindenre gondol. Ha meghaltam, hamvasszanak el. A hamvasztás után a csillaghegyi templomban mondjanak értem misét. Bokorbeli testvéreim búcsúztassanak, ha el tudnak jönni. Mise után urnámat hozzák ide a lakásunkba. És ha majd Tibor is követ, együtt temessenek el minket. Ez a csoda? Ez a nyugodt, természetes hang maga is csoda. Sokan kerülni szokták még a halál említését is. Áltatják a haldoklót, hogy dehogy is halsz meg, meg fogsz gyógyulni!

A csoda azonban más volt. A létkörben volt a csoda. Verából áradt a csoda. Mintha számára nem a „töredékes látás”, a „tükörben homályosan” látunk, hanem a „színről színre látás” lett volna a valóság.

Vera férje, Tibor elcsukló hangon mondta nekem Vera halála után, hogy számtalanszor hallotta tőle: „ez a földi élet csak rövid pillanat, ezután jön az igazi”. Mindezt teljes bizonyossággal hitte és vallotta. Csak egy zavarta őt: „Tiborral mi lesz?”

Aggódott, de nyugtalansága is elmúlt. Mert tudott vigasztaló szavakat. Jézus utolsó vacsorai szavait ő is nyugodtan elmondhatta: „Sok lakóhely van az Atya házában... elmegyek helyet készíteni... Ha elkészítettem a helyet, eljövök... hogy ti is ott legyetek... Tudjátok jól, hová megyek... az utat is ismeritek...”.

Ha valaki azt mondta volna neki, amit Tamás: „Uram, azt sem tudjuk hová mégy, hogyan ismerhetnénk az utat?” Vera csodálkozó szemekkel nézett volna rá: Hát nem tudod? Jézus az Út, az Igazság, az Élet.

Az Út a szeretet. De nem akármilyen szeretet. Nem langyos érzélem. Nem misztikus elragadtatás. Nem semmittevő merengés. Vera számára egyértelmű volt, hogy az Atyához vezető szeretet Jézus Útjának folytatása.

A tettek: az adás. A pohár víz adásától az élet odaadásáig menő szeretet, mely nem ismeri a vevést, a harácsolást, kapzsiságot.

A tettek: a szolgálat. A család szolgálatától, a közösség szolgálatán át a hazai és harmadik-világbeli éhezők etetéséig menő szolgáló szeretet, mely nem ismer fáradságot, lustaságot, önkíméletet.

A tettek: a szelídség, a békeességteremtés, a teljes erőszakmentesség megnyilvánulásai, a kedves mosolytól, a megbocsátó szón át, az üldözöttség elvállalásáig. Ez Jézus Útja!

Vera számára az is nyilvánvaló volt, hogy ez az igazi élet. Ez a jézusi élet: amely a tettekben megnyilvánuló szeretet útján már a földön Isten Országát teremti. És ez az, ami az égi hazába, az égi Isten Országba vezet.

Kedves Vera Testvérünk! Te, aki szeretetben éltél, Istenben élsz tovább. Ebben a hitben búcsúzunk Tőled.

Személyesen is búcsúzni szeretnék. Emlékek jutnak eszembe most.

A Domiban (Domonkos templomban) ismertelek meg. Rövidesen Szeredai Orsiék csoportjának vezetője lettél. Talán éppen Barcza Barna lelki gyakorlatán voltunk együtt, aki később nagyon sokat jelentett Neked, mint sokaknak a Bokorból. Örömmel hallottam, hogy házasságot kötöttetek Tiborral, akit annyi nagy szeretettel vettél körül. Az elmúlt év Bokor Nagytáborán olvastuk fel üzenetedet, hogy közösségi testvéreid imáját kéred, mert hazakészülsz. Két és fél évvel ezelőtt támadott meg a gyilkos kór. A műtét után egy évig jól voltál. Aztán ez év márciusától kezdődött a kálváriad. Amint elmondtam, az utolsó állomásnál teljes lelki béke töltött el.

Vera, amikor elindultam tőletek az ajtó felé, hangosan utánam szóltál: Még találkozunk! Most én is nem üres szóval, de teljes reménnyel búcsúzom Tőled: Vera, Jézus hűséges tanítványa, a viszontlátásra!

Kovács László

Géczy Ivánné 1907 – 2000

A SZÖTYE közösség friss, fiatalos, de legidősebb, bölcs tagja volt. Mindenkit elfogadó, határtalan, megértő szeretete nem tudja velünk elfelejteni.

Fiatalkorában sokat álmodozott nagycsaládról, sok-sok gyerekről, de a Gondviselés csak egyetlen kislányt adott neki. Ez az egyetlen kislány a köztünk munkálkodó Vincze Gabi, aki férjével, Bandival 10 unokát adott neki. Szinte minden találkozón imádkozott értük. Boldogságát nem tudta eltitkolni. Ma negyvenen ülnek a családi összejöveteleken, és egymás után születnek dédunokái. Így valósult meg az Ő nagy álma. Igen tehetséges, sokoldalú ember volt. Közösségünk különösen színészi tehetségét élvezhette. A szilveszteri estét pedig az ő spontán fellépő komika alakításával tette felejthetlenné. Aki ismeri Eszter unokáját, a színpadon felismerheti benne nagymamáját. Eszter nagymamája tehetségét zsigereiben hordja.

Verseit féltve rejtegette. Abban az időben közösségünk bizonyos szélsőséges nézeteket is hevesen védelmezett, melyeket ő botránkozás nélkül szeretettel helyre tett. Sohasem ragadtatta el magát, nem sértődött meg. Az Istennek tetsző hangulatot erősítette köztünk, mely lelkesedéssel töltött el bennünket. A sokat emlegetett TÚZ érezhetően lobogott.

Ilonka álmai valóra válva lelkesítsenek bennünket is, és adjon erőt a kitartó bizakodáshoz a parázs lángra lobbantáshoz.

Köszönjük, hogy lélekben ismét együtt lehettünk!

Közösségbeli testvérei visszaemlékezése

Nagymamám

Bár rendkívül nehéz életúttal áldotta meg a sors, felnőttként visszagondolva úgy látom, feltétel nélküli, soha meg nem rendülő hite segítette át a nehéz, sokszor emberpróbáló élethelyzeteken.

Világéletében mozgékony, dolgos teremtés volt. Nem volt az a tyúkanyó típusú nagymama, sokkal fontosabbnak tartotta, hogy tevékenyen részt vegyen, illetve minél hasznosabbá tegye magát kiterebélyesedett családjá mindennapi életének szervezésében, a „napi menet”

lebonyolításában, minthogy „csak” üldögéljen, beszélgessen unokái körében, újabb és újabb meséket szőjön. Mégis kaptunk tőle egy szép hosszú, rímes, verses mesét, amit nagyon szívesen hallgattunk.

Nagyon érzékeny lélekkel áldotta meg a Jóisten, egész fiatalon kipróbálta magát a szobrászkodásban, tizenévesen már verseket írt, portrékat, tájképeket, csendéleteket rajzolt-festett. Fiatalkori szobrai a mai napig a nappali részét képezik. A versírást élete végéig művelte. Régi, elsárgult papírokon, valamikor írógéppel megírt, féltve őrzött verseit 80. születésnapjára újragépeztük, kinyomtattuk és házilag bekötöttük.

Nagyon szeretett olvasni, életében rengeteg könyvet olvasott. Misére élete vége felé nem nagyon tudott eljárni, de mindig nagy örömet szerzett neki, ha váratlanul betoppant Havasi Gyuszi bácsi, és kis családi körünkben „rögtönzött” misét mondott.

Nagyon szívesen látogatta az éveken át nálunk zajló, Halász Bandi bácsi által vezetett alkoholamentő lelkigyakorlatok keretében tartott előadásokat, beszélgetéseket. A körimák során olykor egy-egy versben foglalta össze gondolatait. Szívesen elbeszélgetett a résztvevőkkel, egyiket-másikat esetleg behívta a szobájába is, hogy félrevonulva, nyugodtan tudjanak eszmét cserélni – talán ez is segített egy-egy, az alkohol fogságába esett embernek, hogy jobban megnyílhasson, és elmondhassa mindazt, ami a szívét nyomta, és amit talán nagyobb körben nem tudott vagy nem mert volna elmondani – pedig nagy szüksége lett volna rá.

Mozgalmas élete során mindig szakított időt az elmélyülésre. Mindennapos serénykedését mindig esti imával zárta. Előtte van, ahogy – estefelé benyitva a szobájába – az ablaka előtt áll, tekintete a csillagos égboltot fürkészi, a holdvilágban gyönyörködik, és esti imáját rebegi.

Férjét 3 év házasság után veszítette el, egyetlen kislányát, saját idős, beteg szüleit és beteg testvéreit maga gondozta, egyedül gondoskodott az 5-6 fős háztartásról. Élete utolsó napjaiban sokat emlegette férjét, várta már a találkozást vele.

Úgy élte a napjait, hogy bármikor készen legyen elmenni. Mindig azért imádkozott, hogy ha mennie kell, akkor máris indulhasson – senkinek terhére ne legyen, ha már nem tud aktívan részt venni a mindennapokban. Sosem volt „elhagyom magam” típusú, ezért nagyon nehezen fogadta el, hogy utolsó két hónapját ágyhoz kötve kellett töltenie, és rá volt szorulva családja segítségére. Csak szolgálni szeretett – sosem várt viszonzószolgálatot. Abban a két hónapban egymást váltva éjjel-nappal mellette voltunk – ha lehetett, beszélgettünk vele, felolvastuk a verseit, ha kellett, csöndben együtt voltunk vele. Nekem személyesen nagyon sokat jelentett ez az intenzív együttlét.

Vincze Anikó

Geszler Imréné, Kollár Éva 1961 – 2007

A hetvenes évek végén, a nyolcvanas évek elején a móri közösségi élet meghatározó alakja volt.

Fiatal kora ellenére, megragadó, kedves személyiségével és elkötelezettségével sokakat tudott egybeszeretni, és elindítani a jézusi úton.

Gyermekkorában elvesztette édesapját. Húgával („Csörével”) anyukájuk egyedül nevelte őket.

Évi a helyi gimnáziumba járt. Dolgozott titkárnőként, működtetett saját vegyesboltot, folyamatosan segített a saját nagygazdaságukban, és végül a családsegítőben tudott elhelyezkedni mentálhigiénikusként (ez az, amit neki találtak ki). Két lánya született, Judit és Csilla.

A közösségünk alapító tagja volt 1982-ben (Bajnok Laci/Judit). Hosszú éveken keresztül volt a lelke és motorja egy ifjúsági klubnak (KEFIR - Keresztény Fiatalok Klubja). Rengeteg tábort, biciklitúrát szervezett, segített, háziasszonykodott. A helyi egyházi kórust is sokáig vidámította.

Ő a legönzetlenebb ember, akit ismerhettem. Soha nem emelte fel a hangját, mindenkinek mindent elnézett, mindenkivel kedves volt, mindenkivel szót értett, szinte mindig mosolygott, bármit odaadott bárkinek, nem bántott meg senkit. Még jó, hogy nem vagyok elfogult...

Mindenki szerette. Egyszerűen tette a dolgát: szebbé tette a világot!

Bitterné Gyöngyi

Álljon itt beszédes sírfelirata:

*Ne sirass a fejfámnál állva!
Nem vagyok ott, Nem alszom.
Ezernyi fúvó szél vagyok.
A hó gyémánt ragyogása vagyok.
Őszi eső vagyok.
Ha nyugodt reggelen felébredsz,
Az égre kelő madarak
Fürge szárnycsapása vagyok.
Ne sirass a fejfámnál állva!
Nem vagyok ott, nem alszom.*

Gyombolai Márton

1935 – 2015

A Bokor nagy öregjeinek közösségébe tartozott, akik közül már számosan várták a kapun túl: Péch Lilla, Benyhe Andi, a Hampel házaspár, Tarnai Imre, valamint hűséges társa, Éva, akitől másfél éve búcsúztunk. Verseit gyakran olvashattuk az „Érted Vagyok”-ban és Koinóniában, s csodálhattuk azok mélységét.

Egyházához, a Bokorhoz, magyarságához és családjához mindhalálig hűséges maradt. Magyar-történelem szakos tanár lévén lételeme volt a tanítás. Ezt nemcsak iskolájában tette sok évtizeden keresztül, hanem számtalan lelkigyakorlat előadójaként is.

Gyombolai Márton 1935. február 5-én született Budapesten. Édesanyja, Kiss Gizella városunk első női pedagógusai között volt, édesapja, dr. Gyombolai Gyula jogászként az Adóhivatalt vezette.

Tanulmányait az elemi iskola után az akkor még nyolcosztályos Piarista Gimnáziumban folytatta. A felekezeti iskolák államosítása után – szülei származása miatt – nem vették fel az állami gimnáziumba. Mivel édesapját elbocsátották, hónapokig családfenntartóként dolgozott, majd a közgazdasági szakközépiskolába került. Negyedikesként az országos magyar nyelv és irodalmi tanulmányi versenyen az első tíz közé került, így felvételi nélkül jutott be a Pedagógiai Főiskolára.

1955 augusztusában házasságot kötött Mojzes Éva kisváci tanítónővel, akivel 59 évet éltek nagy szeretetben, boldog házasságban. Felesége negyven évig tanított az Árpád fejedelem általános iskolában.

Az 1956-os forradalom előtt tagja lett a Petőfi körnek, amely a forradalom szellemi előkészítője volt. A forradalmi események idején az Új Váci Napló felelős szerkesztője volt. Verseiben és cikkeiben a túlzásoktól és az erőszaktól próbálta megvédeni kora fiataljait.

A szabadságharc leverése után börtönbüntetésre ítélték. Szabadulását követően 1965-ig nem dolgozhatott tanárként, majd lehetővé tették neki a tanári munkát, de Vácon egészen 1989-ig nem taníthatott. Az újrainduló Karolina Katolikus iskola igazgatóhelyetteseként vonult nyugdíjba.

A hatvanas évektől aktívan részt vett a város irodalmi életében. A vezetésével működő „Írói Kör” meghatározó szerepet töltött be sok később ismertté váló költőnk pályájának alakulásában. Versei ugyanakkor nyomtatásban nem jelenhettek meg, az állambiztonsági szervek megfigyelték, lehallgatták.

Hét gyermeket nevelt fel feleségével, szegénységben, de nagy szeretetben. A városban ismert volt vallásossága – évtizedeken át volt a Felsővárosi Római Katolikus Plébánia világi elnöke. Isten szeretete, mély hite sokaknak adott példát és erőt. A Keresztény Értelmiségi Szövetség váci elnökeként, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség tagjaként és a Karizmatikus Mozgalom aktivistájaként mindig Isten akaratát kereste a közjó érdekében. Ezért vállalta el a rendszerváltozást követően a "Váci Fórum" főszerkesztői munkáját.

1993-ban megkapta az "1956-os" "A hazáért és szabadságért" emlékérmét. Büszke volt arra, hogy 2005-ben elsőként neki ítelték oda a „Kovács Ottó emlékérmét” szintén a forradalomban mutatott helytállásáért. 2007-ben írói, közéleti munkája, az 1956-os forradalom és szabadságharc váci eseményeinek szervezésében végzett kiemelkedő tevékenysége és helytállása elismeréseként "Vác Város Díszpolgára" címmel tüntették ki.

Méltatás Vác városának honlapjáról

Búcsúbeszéd

Kedves Testvérek!

Dicsérni jöttem Marcit, nem temetni – hogy megfordítsam Antonius gyászbeszédének kezdetét. Szeretnék egy csokrot összeválogatni abból a sok értékből, ami Isten ajándékaként Marci testvérünk életében virágzott ki. Virágos kert volt az élete, sok tövissel díszítve; a legszebb szálakat igyekszem kiválasztani a rengetegből.

Hogyan is találkoztunk? 1979 karácsonya előtt kerültem Vácra, a Fehérek templomába káplánnak. Új helyen egy ideig elveszett az ember: sem a helyét nem találja, sem barátai nincsenek. Éppen a karácsonyi játékra készült az ifi csoport, élükön a Gyombolai-fiókkal. Azt hiszem, a Kis Herceget próbálták. Mivel a plébánián nem örvendett nagy tisztességnek a Bokor, Marciéknál próbáltak. Velük én is. Akkor találkoztam Marcival és Évával. Úgy fogadtak, mintha saját gyermekük lennék. Ez a testvéri szeretet, a család belső rendje és szeretetsugárzása egészen lenyűgözött. Átsegített a kezdeti hetek ökönyálszerű kóválygásán, és tartósnak bizonyult. Éva pótmamám lett, mindnyájan pedig – valóban krisztusi értelemben – testvéreim. Kétség nem fért hozzá, hogy akik így tudnak élni és szeretni, azok közt a helyem. Az sem volt kétséges, hogy én is a közösségükhöz szeretnék tartozni. Hogy aztán '81-ben elkerültem Vácról, befogadtak a saját kisközösségükbe, amelyet Gyurka bácsi vezetett. Ennek már 34 éve. Az idő szaladt, a barátság maradt.

Most, hogy hamvai jelenlétében bemutattuk érte a legszentebb áldozatot, tudatosan meg kell vallanunk, hogy most is köztünk van, köztünk vannak, mert Jézus velünk van, s azok is, akik Hozzá tartoznak. Illik, hogy szép verseket faragó Marci testvérünk itteni jelenlétét versben énekeljem meg:

*Az Úrban békén elaludtakat
Messzeségben keresnünk nem szabad.
Szent ige szól, hogy sebünk bekötözze:
Krisztusban vannak, vele mindörökre.
Krisztusban. Nem valahol idegenben,
nem ott, ahol álmok árnyéka lebben.
Krisztusban, aki megígérte nekünk,
hogy minden napon itt lesz mivélünk.
Krisztusban itt, Krisztusban ott. –
Felelj: Van boldogabb találkozási hely?
Nincsenek messze! Mért a fájdalom?
Itt vannak, csak a túlsó oldalon.
(Dora Rappard)*

Ott volt ő teljességgel népes családjában, mint Éva hű társa és gyermekei igazi atyja. Ott volt a kisközösségben, mint mérvadó és hiteles testvér; hittel teljes, határozott véleményére mindnyájan adni tudtunk, mert meggyőződésből fakadt minden szava. Míves előadásai, elmélkedései sokak számára jelentettek lelki gazdagodást, iránymutatást, Jézushoz való közeledést. És ezek nem közhelyek. Sokak barátja, lelki vezetője volt.

Tudtuk, vártuk, hogy a nyári lelkigyakorlatok végén mindig meglep egy témához kapcsolódó verssel, s az nem is maradt el soha. Versei, mint egyénisége és szavai, határozottak, néha kemények voltak, mint a szépen szaladó vonat kattogása. Persze, tanárember volt. Nem csak igazat, hanem szépet is akart mondani. Mert ez illik Isten ígéjéhez és Országához, ez illik az elkötelezett ember hitvallásához. *Cantare amantis est!* – mondja szent Ágoston. Aki szeret, az dalol. Mély Isten- és emberszeretetének megnyilvánulásai voltak dalai.

Nehéz időkben, amikor gyanús szemmel néztek a kisközösségre az egyházon belül is, Vácott ilyen probléma nem volt. Marciék igaz hite, ragaszkodása az egy, szent, katolikus és apostoli anyaszentegyházhoz, elfogadottá tette közösségi munkálkodásukat. Nem külső, harcos kritikusként, hanem belső segítőként élte meg katolikus hitét. Egyházközségében ugyanilyen hatásosan szolgált, családjával együtt.

Hogy a krisztusi hasonlóság megnyilvánuljon életében, el kellett temetnie leányát, majd oda kellett adnia egy időre Évát, élete párját. Éva temetésére érkezővel jött elém: „Nagyon bűnös vagyok. Lázadoztam. Lázadozom. Csak ez az egy kérésem volt: hogy én menjek el előbb.” Vigasztaltam: „Marci bátyám, te mindig lovagias és udvarias ember voltál! Légy hát udvarias, és ereszd előre Évát!” Azt hiszem, inkább kapaszkodott belé, ha előreeresztette is!

Az Úristen pedig sokkal jobb. Éva előrement helyet készíteni. Marci meg egyre inkább ott volt, mint itt. Akinek a fele odaát van, az már maga is odaát van. „Több annak a gondolatja, mint amennyi jó falatja...” Nemcsak testi gyengesége, hanem egyre szomjasabb vágya a találkozásra is vezette el őt utolsó földi percéhez. Gondoljuk el, milyen édes találkozás lehetett az: Éva és leányuk, Marcsi – Imre bácsi társaságában – fogadja a kapuban, amely megnyílt Marci számára is! Ha most szomorkodtok, tegye könnyűvé bánatos lelketeket az ő találkozásuknak nagy öröme! Mi is, közössége testvérekéi, a hiánya miatti szomorúságunkat az atyai házban megélt boldogságukkal akarjuk vidámmá formálni.

Mi még egy ideig itt maradunk. Jó volna bekukucskálni mostani megpihent és békeséges életükbe. „Hullatja levelét az idő vén fája...” – Arany János művének, a *Buda halálának* kezdősora illik ránk. Alig több mint egy év alatt elment Éva, Imre bácsi, most pedig Marci. „Hajt az idő, nem vár, elmegyünk mi, vének, csak híre marad meg karunk erejének.” Elmentek helyet készíteni nekünk, de amit erős karral és bátor szívvel építettek Isten Országában, az velünk marad, velük együtt.

Hogy végét szakasszam, s ne legyek módfelett szószátyár, ismét egy verssel, Gárdonyi Géza buzdításával csukom rá az ajtót a múltra:

*Ne nézzetek rám borzalommal, ha meghalok –
az a halott a koporsóban nem én vagyok.
Csak hamu az, elomló televény,
a láng eltűnt. A láng: az voltam én!
Sorsomnak gyászán ne keseregjete,
s ne mondja a pap: „Íme, porba hullt!”*

*Sirassátok az árva gyermeket,
s ne a rabot, aki megszabadult!
S mikor a szónok a sírnál beszél,
és végül kiált: „Hát Isten veled!” –
Ne le, a sírba integessen nékem,
fölfelé nyújtson búcsúzó kezét!*

Isten Veled, és velünk is, Marci bátyám!

Podmaniczki Imre

Emlékeim a Gyombolai házaspárról

Csatárkán, a teraszon ült a már majdnem teljesen kialakult „Öregek 2” nevű közösség 1971 nyarán, amikor megérkezett a Gyombolai házaspár. Üdén, mosolygósan, még nem érve el az „öregeknek” titulált 40 éves kort. Kezdként, szerényen, csöndben figyelték a „bölc” megnyilvánulásokat.

Nem sok időnek kellett eltelnie, hogy szinte csodálkozva figyelhettem meg szellemi-lelki fejlődésüket, apostoli elköteleződésüket.

Váci működésüket nem láthattam közlrol, de tudom, hogy pedagógusi munkájuk ellenére félelem nélkül kezdtek az emberhalászat munkájához, alakítottak közösségeket. Hamarosan a nyári lelkigyakorlatok tartásának állandó meghívottai lettek, a résztvevőknek egész évre szóló útravalót tarisznyázva.

Közösségünk oszlopaivá nőtték ki magukat. Személyiségük nemcsak fejlettségével, szeretetteljes magatartásával lett elismert a testvérek között, hanem sokszor élvezhettük Marci szellemes szójátékait, humorát, verseinek mélységét, és Éva csendes, bölc reagálásait is.

Minden házaspárnak példát adtak egymás iránti figyelmességükkel; ahogyan Marci gyengédn Éva kezére tette a kezét, vagy tiszteletteljes kézcsókjaival, amelyeket Éva hálás pillantással jutalmazott. Szerény megnyilvánulások voltak ezek, de aki figyelte, meghatódhatott tőle.

Ahogy teltek az évek, s valóban öregekké lettünk, fokozódó betegségei egyre csendesebbé, zárkózottabbá tették Marcit, s Éva türelmes gyengédséggel kísérte minden megnyilvánulását.

Éva elvesztését pótolhatatlan úr követte Marci életében. Bár teljes hittel nyugodt volt Éva túlvilági sorsa felől, az egyedüllét teljesen megtörte.

Gyermekei és váci testvérközösségének tagjai mindent megtettek bánatának csökkentésére, a párját vesztett madarat a hiány, illetve biológiai nehézségei egyre közelebb vitték elvesztett szerettéhez. Alig másfél évvel élte túl. Most már örök fiatalságban élhetnek együtt Isten szeretetében.

Éva, Marci! Hiányérzettel, de nyugodt, hálás lélekkel emlékezünk Rátok.

Imádkozzatok értünk!

Trásy Éva

Gyümölcsnek lenni

*Gyümölcsnek lenni az Élet fáján...
Melyet belülről érlel a hitem,
Bilincses, görcsös harcok árán
Naponta újra elmondott igen.
Gyümölcsnek lenni az Élet fáján...
Érlelni részként is egész magot,
Hogy szólhasson a magnak száján:
Jövőmben az egész fa vagyok!
Gyümölcsnek lenni az Élet fáján...
Testvérgyümölcsnek, közös ágakon,*

*Ahol a gondok éjszakáján
Van, kit ölel, vagy megragad karom.
Gyümölcsnek lenni az Élet fáján...
Amíg a fával egy a lényegem,
Ezen az úton – lelkem álmán –
Dolgozzon bennem szív és értelem!
De érett gyümölcs az Élet fáján,
Nem lehetek, csak Tevéled, Uram!
Szeress, segíts és ne hagyj árván!
Követlek, Mester, szabd meg az utam!*

Gyombolai Márton, 1976

Gyombolai Mártonné, Éva 1936 – 2013

Éva (néni) a Bokor nagy öregjei közé tartozott, tiszta és tiszteletre méltó életet élt. Akik ismerték tudják, hogy saját magát mindig háttérbe szorítva segített a környezetében élőknek éppúgy, mint a távoli rászorulóknak, mindig „a másik” érdekét nézte. Élete végéig hűséges volt: férjéhez-családjához-barátaikhoz-közösségeihez-Bokorhoz-Egyházhoz-rászorulókhöz. Elkötelezett, odaadó, hitében állhatatos élete mindannyiunk számára világító példa – most és mindörökké.

Marcival 58, a Bokorral 40 évig élt szeretetben, hűségben, szolgálatban. Vér szerint hét, lélek szerint sok száz gyermeket nevelt, mint édesanya és pedagógus.

Nyitott szívű, segítőkész, imádságos lélekkel nevelte, növelte Istenben való elköteleződését és bizalmát. Minden törekvésével azon volt, hogy Jézus evangéliumi tanítását kövesse életének minden napján. Szavaival és tetteivel, egész szerető magatartásával sokunk példaképe volt. Az „Öregek 2”, a „Pótkávé” és több váci közösség oszlopos tagjaként őrizzük szeretetünkben, és a boldog viszontlátás reményében.

Trásy Éva

Búcsúztató

Amikor Éva és Marci testvéreink egymásra találtak, dinasztiaát alapítottak. Se vége, se hossza azok sorának, akik nekik köszönhetik az életüket. Legendáshírűen nagy család jött össze erre a szentmisére, hogy megköszönjék az Istennek édesanyjukat.

De összegyűlt itt egy másik, még nagyobb család, amelynek testvérünk ugyancsak tagja. (Szándékosan nem tettem hozzá, hogy „volt”!). Több mint 30 esztendeje annak, hogy Éva rátalált Marcival együtt egy testvérbaráti közösségre. Ez a közösség annak a közösséghálózatnak volt a tagja – és tagja azóta is –, amelyet jelenleg Bokor néven ismernek. Hát ez a Bokor az a bizonyos még nagyobb család, amely most itt felsorakozik a vérszerinti rokonság mellé, hogy velük együtt köszönetet mondjon. Mert van miért! Ahogyan Éva nem tudta volna elképzelni e három évtized során életét a Bokor nélkül, ugyanúgy a Bokor is elképzelhetetlen lett volna őnélküle. Ennek a Bokornak a nevében szólaltam most meg. Elsősorban az „Öregek 2” nevű közösség nevében, amelyben együtt imádkoztunk, tanultunk, és töltöztünk erővel, kegyelemmel. Azután egy másik közösség nevében is, amelyet tréfásan „Pótkávénak” szoktunk nevezni, amely a közös felüdülést, szórakozást szolgálta.

Éva kezdettől fogva magáévá tette a Bokor eszményeit. Köztudott, hogy kis pedagógusi nyugdíjából meglehetősen szerényen éltek. Mégis mindig megtalálta a módját, hogy a harmadik világ éhezői számára hónapról hónapra eljuttassa a nem csekély összeget tartalmazó

borítékot. Erről közvetlen tapasztalatunk van. Megalkuvás nélkül vállalta Jézushoz tartozását akkor is, amikor ez emberi mércével mérve hátrányt jelentett számára. Azt pedig legszebben Marci fogalmazta meg, hogy „két lábon járó szeretet” volt, akinek mindig az képezte legfőbb gondját, hogy segítsen mindenkinek, akin csak tud. Ezért vállalt hosszú időn át aktív tevékenységet a helyi karitásban is. És amikor mindenféle különködő vélekedések ütötték fel fejüket a jézusi tanítással kapcsolatban, ő mindig hűségesen kitartott amellett, amit akkor tett magáévá, amikor a Bokrot megismerte.

Földi életből való távozása alkalmat ad arra, hogy mindezt megköszönjük az Istennek, de valójában lényeges változást nem jelent ez az esemény. Hiszen közösségünk nem csak akkor élt, amikor éppen fizikailag is együtt voltunk. Együtt voltunk és vagyunk mi folyamatosan, a közösség tagjai, sőt bizonyos tekintetben az egész Bokor. Együtt vagyunk szeretetben és egymásra figyelve egy nagy – hogy úgy mondjam – „virtuális szobában”, amelyiken van egy ajtó: ez az ajtó időnként kinyílik, hogy egy-egy testvérünk átmelessen a szomszédos titokzatos szobába. Tárt karokkal várja őt ott mennyei Apácskánk, hogy most már minden zavaró körülménytől mentesen folytathassa azt, amit itt elkezdtünk.

Kezdte a sort a nemrég boldoggá avatott Sándor István, aki annak idején Gyurka testvérünk lelkigyakorlatos beszédeit kinyomtatta, és egyébként is ezer szállal kötődött az akkor alakuló közösségeinkhez, aztán folytatódott Andival, a Hampel házaspárral, Gyurkával, hogy csak a nevezetesebbeket említsem (hiszen a neveket vég nélkül sorolhatnám), míg most Éva testvérünk számára nyílt ki az ajtó. Nem számoltam meg, de az az érzésem, hogy lassanként többen vannak odaát, mint ahányan még mi toporgunk az ajtó előtt, várva, hogy számunkra is megnyíljék. Így hát közösségi találkozóink nem szűnnek meg, csupán súlypontjuk helyeződik át.

Nekünk most egy ideig rossz lesz, hogy nélkülöznünk kell Éva kedves közelségét. Kérjük őt, imádkozzék értünk, itt maradottakért: tudjuk őhöz hasonlóan intézni itteni életünket, hogy elérkezhesék számunkra is a boldogító találkozás napja Apácskánkkal, övele és többi testvérünkkel.

Tarnai Imre

*Hazatért egy drága, tiszta lélek
Oltalmazó, küldő Istenéhez
Egy szerető Feleség, Anya
Istenről szólt tette és szava
Mint két lábon járó szeretet
Úgy örködjél életünk felett,
Szent erődöt kölcsönözve nekünk
Míg Istenhez, s hozzád hazatérünk*

Gyombolai Márton, 2013

Halász Endre 1915 – 2001

Mindannyiunk által szeretett és nagyra becsült Bandi bácsink, hosszú, gazdag életút után térhetett haza Teremtőjéhez.

Testvéreim!

Kedves feladat nekem, hogy Bandi bácsiról prédikáljak.

Nem mondom el, hogy rendes ember volt, hogy szentté avatási perét se vétóznám meg, mert szerette a Jóistent meg az embereket – hiszen mindezt ti is tudjátok. Inkább képeket villantok fel róla; képeket, amelyek az én képeim róla.

Azt hiszem, '48 karácsonyának töviben láttam először. Akkor harminchárom éves volt. A hittanárok és egyetemi lelkészek lelkigyakorlatán a Duna-parti piarista kápolnában. Talán már akkor észrevettem, amit később másoktól is hallottam, hogy karcsú, aszkétikusnak ható alakjával olyan ez a fiatal pap, mint a pápa, az akkor már 72 éves XII. Piusz. E fiúból minimum püspök lesz – gondoltuk akkor. Nem jól gondoltuk. Hitvalló lett belőle!

'49, '50-ben is ott volt e lelkigyakorlatok folytatásain, de még nem beszéltem vele, sokan voltunk. '51-ben került rá sor. A városligeti Vajdahunyad várban tartottam ifjúsági lelkigyakorlatot. Csodálkoztam, amikor beült a hallgatóság közé. A szünetben elmondta, hogy arra volt kíváncsi, hogyan is történik a jézusi szövegek analizálása, mert hallott róla már az A.C-ben, Endrey püspöktől.

Ezután tízéves szünet következett kapcsolatunkban, mert elvonultam tanulmányozni a magyarországi börtönviszonyokat. Amikor ezt abbahagytam, az óbudai temetőkápolnába kerültem, s vasárnaponként ott miséztem, prédikáltam, gyóntattam egy barátságos békepap védő szárnyai alatt. Amikor ott kitelt az esztendőm, Fekete Gabi – egy börtöntöltelék – vállalkozott rá, hogy kiutazik Pécelre Halász atyához, megkérdezni, hogy jöhetne-e Bulányi atya hozzá vasárnaponként kiségeteni. Negyven éve volt ez, '61 őszén – akkor még *atyáztunk* javából. Jöhettem. Jöttem is, és tíz éven keresztül Pécelen rontottam vasárnaponként a levegőt. Bandi bácsi már húsz esztendeje, hogy elkerült Pécelről. Felőtt kort érhetek már, akiknek nincs képük arról, hogy milyen is volt Halász atya plébániája Pécelen. Fogalom volt, s számomra máig a mintaplébánia.

Amikor a *Lelkipásztori marketing*-et írtam, szükségem volt rá, megszámláltam: akkoriban a vegyes vallású Pécelen kb. hétszáz ember hallgatott misét vasárnaponként. Lebonyolította ezt négy pap: a plébános, a káplán, a nyugdíjas öreg atya, meg én.

Volt mise hétkor, nyolckor, kilenckor, tízkor, fél tizenkettőkor meg még délután. Az első kettő kivételével mindegyiken prédikáció is. Gyóntatás pedig a két gyóntatószék mindegyikében. Aztán ebéd, s beszélgetés késő délutánig. Viksi tartotta a frontot, amit lehetett, elintézt. A Viksi olyan Edina-előző volt Pécel és Bandi bácsi életében. Kifogyhatatlanok voltunk a témákban. Bandi bácsinak időnként lebukott a feje. De ettől magához is tért, s folytattuk.

Amikor vacsora után, a sötétben kikísért a 69-eshez, utána még ellátta mozgássérült nővérét, s következett Bandi bácsi életében a készülés – másnapra. Ezt úgy egy óra felé majdnem mindig abbahagyta. Öt órakor kelt, tehette, mert – amint irigykedve mondtam neki – megkapta a nem-alvás karizmáját.

Két ember volt kíváncsi a filozófiámra. Az egyik Demény Pál, aki számára a Gyűjtőfogházban írtam gondosan WC-papírra gyöngybetűkkel annak summáját, és Bandi bácsi. Kivettem egyszer három nap szabadságot a Tempótól, s kevésbé gyöngybetűkkel neki is leírtam, hogyan jutok el a szerzés, vevés, adás, alakítás egyetemes és dinamikus létkategóriáihoz. A Demény Palinak írt szöveget elvitte a Hegedűs kormány hatására a hipis, s a tűz martaléka lett, de a Bandi bácsinak írt szöveget őrzik még a *Melléktermékek* egyik füzetében. Az még életre kelhetne, ha Bandi bácsinak volna folytatása.

E beszélgetések hatására támadt az az ötlete, hogy összeismertet kipróbált papbarátaival. Elhívta Pécelre pl. Bisztrai Gyuri nagybátyját, Laci bácsit, hogy elmondjam neki eretnecségeimet: hogy nincs verekedés, hogy aki keresztény, annak szegénynek kell lennie, meg a többit. S Laci bácsi mindenre igent mondott. Amikor nem tudtam már több eretnecséget mondani, felálltam, s ünnepélyesen megöleltem őt. Ekkor megszólalt Bandi bácsi: Na, Lacikám, szentté vagy avatva!

Bezeg-gyerekké is lett számomra. Zárt ajtók mögött mondtam el '68-ban a péceli templomban ezüstmisémet, s az ünnepi ebédet Elza főzte a plébánián. A börtöntöltelék-meghívottak mellett szüleim is ott vannak. Bandi bácsi olyan volt mindig, mint akit skatulyából húztak ki. Otthon laktam, Mátyásföldön, s Bandi bácsi gyakran megfordult nálunk. Édesanyám késői nevelő intelme így szólott: Fiam, nem tudsz a ruhádra vigyázni, nézd a Halász atyát, ő olyan mindig, mint akit a skatulyából húztak ki!

Nemcsak anyám számára, a péceli alapszervi párttitkár számára is etalon volt. A miséket halálpontosan akkor kezdtük, amikor az óra ütött. Nem így a péceli párttagok, akik elkésve jártak pártgyűlésre. A párttitkár így korholta őket: Halász atya pontosan kezdheti miséit. Még a párttitkár számára is Halász atya volt.

Rosszul választotta meg a barátait, s ezért '76 decemberében felkerült a megbüntetendő bulányista papok Vác-egyházmegyei listájára Laci bácsival, Barnával együtt. A konferencián megkapja a váci megyéspüspök is a maga céduláját. Nézi, nézi Endrey Mihály a neveket, s köztük Bandi bácsiét is, és ezt mondja: *Legjobb papjaim, pertu barátaim.*

Ezek az átímádkozott falak – mondogatta, amikor Mária-ünnepet rendeztünk a péceli templomban, vagy amikor évről-évre eljöttünk nagypénteken esti szertartásra, hogy utána reggel hatig maradjunk elmélkedve virrasztani. Addig-addig imádkozgattuk át a falakat, hogy egyházmegyei érdekből, idős korára tekintettel és nagyobb bajok megelőzése érdekében a püspök kényszerült Bandi bácsit nyugdíjazni.

Nem lett püspök belőle, csak nyugdíjazott plébános, aki hiába volt 31 éven keresztül plébános, öreg napjaira még egy lakásra valót sem gyűjtött magának. Még jó, hogy elmehetett a mozgásképtelen Mártival, a megvakult Elzával egy pap nélküli falu plébániájára, a szadaira.

Ha már ott volt, új életre kelt az egyházközség is. Hitoktatás, bérnyújtás, vasárnapi és hétköznapi misék, és egy új lelkigyakorlatos hely a Bokor számára. A péceli plébániának ezt a szerepét már átvette Kaszapék, s mások otthona. Az istenszeretőknek minden a javukra válik, még a kényszernyugdíjazásból is csupa jó jön ki. És megszülettek a szadai kisközségek is. Immár nem Halász atyáéi, hanem Endre bácsié, hogy ezek is maradandóan, s az idők végéig hirdessék, hogy valaki, s nem akárki járt közöttük.

Nincs még vége az éneknek. Javasolom Bandi bácsi számára, hogy posztumusz kapja meg a Bokor aranydíját. Miért? Mert a szadai években ő lépte meg a Bokor számára a következő lépést. Nem jöhetett ez a lépés hamarabb, de a történelmileg lehetséges első pillanatban jött. Ezekben az években születik meg a SZETA, a Józan Élet Szövetség és a Szomjazom Alapítvány számunkra akkor lehetséges kezdete. A Bokor mindig is tudta, hogy Jézus nemcsak tanított, hanem gyógyított is – szociális munkát végzett a rászoruló körében. Bizalmatlanok voltak irántunk, s ezért tanító-tanuló kisközségeinkben úgy oldottuk meg a karitás feladatát, hogy jövedelmünk nem kis hányadát elküldtük Prakash tizenöt ezer indiai gyermekének. Bandi bácsinak súgta meg a Lélek a '80-as években, hogy itt az ideje belehasítani ekéjét a magyar szociális ugarba, s létbe hívja az iszákos-mentő munkát, amely ezer egyházi akadályoztatás ellenére is termi már jó gyümölcsöt nemcsak a fővárosban, hanem vidéken is. Sokan megértették a Bokorból hívó szavát. Istenem, áldd meg érte őt és mindazokat, akik segítettek munkájában. A lelkigyakorlatok első otthonát is, Vinczéék házáat. Bandi bácsinak köszönhetünk végül egy új testvér is, Edinát. Mikor az elmúlt nehéz hónapokban mondtam valamit neki áldozatáról, azt mondta, hogy őt mindenért kárpótolta, hogy e több mint tíz évet Bandi bácsi közelében tölthette. De azért köszönjük meg neki is egy áldással: Áldd meg őt Uram, azért, amit testvérünkért tett.

Azt mondtam, hogy nem vétőzöm meg szentté avatási perét. Számomra az az Istennek tetsző kiemelt fok, aki meglát egy feladatot, amelyet mások nem vesznek észre, s ráteszi arra az életét. A Bokor meglátott néhány ilyen: a kisközséget, gyilkolásra letett eskü helyett a börtönben ülést, a harmadik világ éhezőinek megsegítését, s a magyarországi elesett emberek nem kicsiny sorából az alkoholistákat. Bandi bácsi ezzel a tettel arany betűkkel írta be nevét történetünkbe. Zengjen tehát az ének Szalonta költője szavával:

*Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja múl;
Hanem lezárván, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul,
Mely fennmarad s nőttön nő tiszta fénye,
Amint időben, térben távozik;
Melyhez tekint fel az utód erénye:
Óhajt, remél, hisz és imádkozik.*

Elkezdem az imádkozást: *Istenem, öleld magadhoz testvérünket! Amen.*

Folytassátok az imádságot!

Bulányi György búcsúztatója

Egy ember, aki előttünk járt

Ebben a városban születtem. Itt jártam óvodába, iskolába. Megfigyeltem mindent, ahogy arra csak a gyerek képes: a foltot a házak falán, a görbe villanyoszlopot, a fa gyökerét, ahogy évről évre erejével repeszi a járda aszfaltját..., s egészen addig a napig azt hittem, „tudom, hogy merre mennek, kik mennek az úton” (Radnóti: Nem tudhatom).

Más a város nappal, és más éjszaka. Az éjszakát sokan, sokféleképpen megírták már versben, dalban, prózában, reklámszövegben. A művészek változatosnak látták és láttatják az éjt, mint a kicsapongó, a felszabadult vagy a tomboló vidámság helyét, vagy mint a megérdemelt nyugalom, pihenés, feltöltődés idejét. Azt, amikor az alvó nem játszik szerepet. Az Éj leveszi nappal viselt álarcát, és maga mellé helyezi (Michelangelo, Medici kápolna).

Amit akkor éjjel láttam és tapasztaltam, új volt és megrendítő. Nem hittem, hogy ilyen, emberi tartózkodásra alkalmatlanná züllesztett, lakásnak mondott zugok vannak a belváros fényes főutcáinak mélyén, kivilágított, szobrokkal ékes homlokzatok mögött. Aznap este sokfelé jártunk a vegetálás alja, kút mélye, a nincs tovább, nincs hová, nincs miért tényei és körülményei között. Vastagon leégett lábosok és kiürült pálinkásüvegek, földre dobott, évtizedes szalmazsák-matrac a földön, megfejthetetlen, keserű, sűrű szagok, tömör homály akkor is, ha ég az egy szál villanykörte. Leülni nem lehet, nincs hová, de nem is tanácsos. Egy pillanatra kívülről látom a képet, amelynek mellékszereplője vagyok.

Középen egy magas, elegáns, szemüveges, magas homlokú, ősz hajú úr áll, és éppen beszél. Megjelenése megdöbbenést és zavart vált ki. Személye és szavai a lehetőség és a sivárságba rögzöttség ellentétét elképzelhetetlen mértékig fokozzák. Végtelenül szelíd, türelmes, rábeszélő, megértő és erőt sugárzó. Csak kér. Annyit, hogy a kedves házigazdák jöjjenek el a lelkigyakorlatra, ahol már minden készen van a fogadásukra. Barátai készítenek reggelit, ebédet, vacsorát, ne legyen gondjuk semmire. Nagyon várja őket, nagy szeretettel, hittel és reménnyel van irántuk. Bízuk bennük. Meg lehet szabadulni a rabságból, az alkohol rabságából is, segítő kezek nyúlnak ki felénk, nincsenek egyedül. A Szabadító az Úristen maga, aki számít rájuk, kedves gyermekeinek tudja és akarja őket. Ezért vagyunk itt. Ezen vendég-látói számára volt egy meghívása, amire ők igent mondtak, de aminek ma nem tettek eleget. Vártunk rájuk estig, és mivel nem érkeztek meg, gondoltuk, hogy felkeressük őket, ha valami félelem, vagy egyéb lenne az akadály, eloszlatnánk. Azért jöttünk, hogy megismételjük az invitálást, segítsünk az esetleges hátráltató körülmények leküzdésében.

A zavar és a döbbenet alig elviselhető mértékűre fokozódik. Kifogások nem segítenek, a lélek vergődésének hebegő hangjai szaggatottan törnek utat a sötétben. A szituáció több mint kínos. A szerényen elegáns, szemüveges, magas homlokú, ősz hajú úr, és akit képvisel, a Názáreti, látszólag nem érzékeli ezt. Fesztelen, szerény, és bizakodik, hogy nem jött hiába. Bízuk bennük – bennük, akiket az élet arra tanított, hogy ne bízzanak senkiben, a napi tapasztalat pedig arra, hogy még magukban sem; bennük, akikben eddig még soha senki sem bízott, akiknek még eddig soha „nem volt emberük” (Jn 5,2–16).

Az aznap éjjeli körút, miután számos hasonló helyszínt érintett a városban, éjfél körül ért véget. Mikor kezdődött? Talán késő délután, talán évekkel vagy inkább évtizedekkel azelőtt. Aznap délután egy épülőfélben lévő házban a szerény körülmények készen álltak az első, Bandi bácsi által kezdeményezett, életre hívott Katolikus Iszákosmentő Lelkigyakorlathoz. Vacsora az asztalon, matracok előkészítve, a háziasszony bevásárolt és felkészült a háromnapos lelkigyakorlatra. A hosszú hónapok óta érlelt lelki, szellemi muníció, az első esti

imához és beszélgetéshez az emeleti szoba, még vakolatlanul, de gyertyával és egy kis mezei virágcsokorral az asztalon várta a meghívottak érkezését. A család gyerekei, mind a tízen, lázban égtek, mindenkinek volt még egy ötlete, még egy simítani, kiegészíteni, eligazítani valója. Mindnyájan izgatottak voltunk, az akarás és az esély, amit kaptunk, hogy most esetleg átugorhatjuk saját árnyékunkat, hogy éppen most elkezdődik és megtörténik valami fontos, valami lényeges, lendületben tartott valamennyiünket a nap folyamán, az előkészületek alatt. De egyszer aztán elkészültünk. Késő délután lett. És elkezdődött a tanácstalanság ideje.

Öt óra, hat óra, hét óra. A remény és a reménytelenség pólusai közötti belső ingadozás talán egy kicsit gyakoribbá tette Bandi bácsi mindig fegyelmezett, visszafogott gesztusait. A kéz-dörzsölés, a homlokot, haját végigsimító kéz mozdulatai mindenről pontosan beszámoltak. A szemüveg egyre többször szorult igazításra.

Nem jött el senki. Nem jelentkezett senki. A hangulat szorongóvá vált. Ebben a szorongó hangulatban Bandi bácsi kapva kapott a javaslaton, hogy látogassuk végig a meghívottakat. Honnan ismerte a meglátogatottakat, honnan ismerte a körülményeket és a helyeket? Őt mindenütt ismerték, és megismerték.

Magam egészen addig a napig azt hittem, „tudom, hogy merre mennek, kik mennek az úton”. Azóta, hogy kísérője voltam, és vele jártam végig azt az éjszakát, azt tudom, hogy élt közöttünk egy magas, szerény és kitartó, Istennek elkötelezett, ősz hajú úr, egy ember, egy pap, Jézus tanítványa, aki előttünk járt. Hozzánk is eljött, bárhol, bármilyen körülmények között élünk is, hogy az a nap, vagy egy másik, fordulónap legyen az életünkben, az életemben.

Vinczéné Géczy Gabriella
„Érted Vagyok”, 2011. augusztus

Hampelné Rédei Mária
1930 – 2001

Hampel Károly
1930 – 2002

Egymást követő évben hagytak el bennünket Hampelék, Mária és Karcsi. Ők igazán összetartoztak. Egységben éltek. Az alábbi írások felidézhetik szívünkben őrzött emlékeinket, az őket nem ismerők pedig rácsodálkozhatnak egy „páratlan párosra”.

Mindketten 1930-ban születtek, de Mária fél évvel fiatalabb volt. Károly pesti srác volt, noha nagyapja a svábhegyi iskola igazgatója volt, apja alezredes Horthy seregében, doktorált geológus. Mária Jászdózsán született, édesanyja hamar meghalt, így pár évesen mostohát kapott, és egyke gyerekként nőtt fel. Apja „népnyúzó” ügyvéd volt, aki egy darabig élvezhette a „malenkij robot” áldásait. Emlékszem gyerekkoromból, hogy rendszeresen jártak hozzá tanácsért. A sors úgy hozta, hogy a Hampel családot éppen Jászdózsára telepítették ki, és a mostohaanya szüleihez került egy szobába a négy generáció. A hamarosan kiviruló szerelemnek nem örült a helyi család, jobb partit akartak a kislányuknak. Általában minden betelepülő „gyütt-ment”-nek számított. Nem is mentek el az esküvőjükre, ami 1955. június 25-én volt a Mátyás templomban. A két család kapcsolata az én születésemtől kezdett javulni, és az emlékeimben kiválóvá fejlődött.

Mindketten hagyományos katolikus vallási nevelést kaptak. Károly az elszenvedett igazságtalanságok és szenvedések miatt néhányszor eltávolodott a hittől, de mindig akadt segítsége, aki visszairányította. Nagyon szoros hálózatban éltek nagyon sok és sokféle emberrel. Emlékszem beszélgetésekre, melyek témája az volt, hogy kire mennyi időt szánjanak. Természetesen a Bokron kívüliekre kevesebbet. A Bokorba talán Benyhe Jánosné Andin keresztül jutottak, de biztos más is volt, ez a kapcsolat magától érthető volt. Mintha mindig is lett volna. „Kezdetlen változással volt...” Ahogy kezdett kialakulni a bokros élet, úgy fektettek bele egyre több időt és energiát. Ez a létmód stabilizálta őket, és megszüntette az időnként fellépő hangulati ingadozásokat. A családi életet is kialakította, bár sokszor nehezményeztük, mi három testvér, hogy egyedül voltunk otthon.

A gyermeknevelésben két elütő stílust követtek, a szigorú katonai nevelést anyánk próbálta kompenzálni, amivel néha zavart okoztak a viselkedésünkben.

Mindig befogadók voltak, a kis lakásba sokszor sok vendég jött, néha kéthetes nyaralásra is. Sokat kirándultunk, megismertették velünk az országot. Egyszer egy börsönyi kiránduláson ott volt Juhász Miklós, mi Miklós bácsinak hívtuk, és a pihenő közben teológiai témákról beszélgettünk, ill. beszélgettek a felnőttek, mi meg hallgattuk őket: van-e szárnya az angyaloknak? Arra is emlékszem, hogy nekem kellett véleményezni a „Merre menjek?” első fejezetét. Nem nagyon tudtam hozzászólni.

Ahogy növekedett a Bokor, és lett veszélyesebb a helyzet Lékai bíboros alatt, egyre nagyobb lett a küzdelem a Bokor és az állami, valamint egyházi vezetők között. Ebben a küzdelemben három kellemetlenségre emlékszem. Betörték hozzánk és értékes régi imakönyveket, lemezeket vittek el. Lehallgatták a telefonunkat és sokszor kellett újat kérni, mert kicserélték. Még az útlevelüket is elvették, mert „magatartásuk közérdeket sért”.

Nyugdíjas éveikben sokat voltak Jászdózsán, nyaraltatták az unokákat, növényeket, gyümölcsöt termeltek. Ma a hét unokájukból már kettő van velük. Vajon hogy vannak abban az Országban?

Mária 2001. január 26-án, pénteken halt meg. Férje, Károly, 2002. október 9-én. Mindkettőjük búcsúztatóját a törökbálinti római katolikus plébánián tartottuk meg.

Leányuk, Krammné Hampel Mária

Néhány megemlékezés:

„Hampel Mária”- így beszéltünk Róla. Ennyire egyként. Eleinte azt hittem, hogy ez Mária családi neve, később tudtam meg, hogy Rédei leány volt. Példakép voltatok és vagytok. Jó, ha ezt tudod, drága Károly. Mária nekem nagy hagyatékot adott: a büszkeség helyett a szerény üzemeltetési szolgálat példáját. Számomra Ő addig él, amíg az Ő példája szerint igyekszem én is ellátni a hatósugaramban élőket. Ígérem, hogy amíg ezen a földön élek, erre törekszem.

Király Ignác

Boldog, aki meg tud szabadulni a sablonos gondolkodásmódtól, és az övétől eltérő rendszerben is föl tudja fedezni az értéket.

Gromon András

Barátok, vendégeskedés, kirándulások, szepezdi nyaralás, mind a Hampel családot idézi. Oly természetes volt, hogy bérmaanyámnak Őt, Máriát kértem. Szerettem kedves, meleg egyéniségét. Sok-sok év múlva boldog voltam, hogy havonta együtt lehetünk, imádkozva, beszélgetve, vitatkozva... Néha még kártyázásra is rávettek. Köszönöm, Istenem, Máriát.

Bajnokné Benyhe Judit

hampel.karoly@drotposta.hu - Gondolom, odaát is ez a címed. Üzenem: folytatjuk, amit Veled elkezdtünk, hogy ezután ott, ahol most vagytok, tudjuk Veletek együtt is folytatni....

Nagy, testvérbaráti szeretettel: Tarnai Imre

Hogy Karcsi miket mondott - jórészt elfelejtettem. De hogy hogyan mondta, arra jól emlékszem. Okos férfiak vannak szép számmal. De az érzelmeiket vállaló férfi ritkaság. A lendületét, a dühét, a rajongását, az elkeseredettségét egyaránt vállalta. És néha nem értette, hogy mi miért nem úgy érzünk.

Schanda Bea

A zene, az ének mindig előkelő helyen volt Mária életében, s az élet kisebb-nagyobb nehézségeit oldotta is az éneklés szeretete. Amíg Bárdos Lajos a Mátyás-templomban működhetett, addig Mária is ott énekelt a kórusban. S a minap előkerült az a Bach korál-gyűjtemény is, amit 1953 karácsonyán ajándékozott neki Karcsi.

Apró, kis mozaikok ezek, amiből összeáll egy ember élete, de milyen fontos a kis mozaikok gondos, kimunkált átélése az emlékezet számára. Persze, óhatatlanul jelentkeznek hiányok is! Mert bár az élet egy nagyszerű próbálkozás belesimulni Isten tervébe, mindig adódnak tévedések, félig kimondott, vagy kimondatlanul maradt szavak. Valószínűleg már csak bennünk vannak dübörgő erővel jelentkező hiányok. Hiszem, hogy Mária hiányai kiegészülnek odaát.

Ezt nekünk, hiánnyal küszködőknek nagyon nehéz elképzelnünk. Ahogy Karcsi mondta: hiányaim eddig csak Máriában állnak fenn – nincs többé, aki kialakítsa a véleményemet. Ez számomra a szeretet-egység különös mondata. Egy férj színt vall, minden elkendőzés nélkül: ennyire rászorultam, ennyire a társam volt – s most nincs, aki kialakítsa a véleményemet.

Hát, hogy ne tenné ez bicegőssé az embert! A barátok még segíthetnek jó szóval, imával, de leginkább Mária segíthet abban Karcsinak, hogy ne maradjon végleg bicegős. Mert Karcsi nincs egyedül, minden látszat ellenére – már menthetetlenül magában hordja Máriát, s mindazt, ami az Ő legbenső lényé volt. S az utat, amit ketten jártak, hiszem, hogy örökül hagyta neki, bízván abban, hogy azon tovább lehet menni, immár nélküle.

Kettejük közül Máriának volt először igazán fontos a közösségbe tartozás. Mi az, ami Őt idevonzotta? – elsősorban vágyódás egy mélyebb Isten-kapcsolatra, másrészt ösztönösen megérezte azt a segítséget, azt az erőt, amit családi életük továbbviteléhez itt megkaphattak. Andi volt az a szál, akin keresztül Ők egyre szorosabban kapcsolódtak Gyurka bácsi köreibeh.

Milyen volt Mária, mint ember, mint barát? Ő át tudta ölelni a családját is, és a barátait is. Az unokák Mária szárnyai alá is bekucorodhattak, s tudom, hogy napi kosztos vendégek voltak Mária szeretet-konyháján, mert nemcsak ételt kaptak, de bőséggel sugárzó szeretetet is. Mária meleget akart adni. Kötött is puha, meleg zoknikat, takarókat. Családunk minden tagja visel egy-egy szívvel kötött lábmelegítőt, és én már takaróztam Bokorligeten Mária által készített takaróval. Ő intézte meg nem szűnő lelkesedéssel és leleményességgel a névnapi ajándékozásokat a korábban Pótkávének nevezett bridzskörben. Számtalan lelkigyakorlat testi ellátásának megszervezését és lebonyolítását is jó szívvel vállalta. Mária tudta, hogy mi a dolga, és tette is a dolgát a háttérből csendben, észrevétlen. Aki a közelében élt, az megtapasztalta, hogyan működtek és muzsikáltak a dolgok általa. A neve sosem szerepelt kitüntetett helyen a Bokorban; nem az ünnepeltek közül való volt, s mi pedig az apró szolgálatokat sokszor csak későn vesszük észre. Pedig a legnagyobbaknak is szükségük van a háttérben tevékenykedő Máriára. A mások iránti őszinte érdeklődését a végsőkig megőrizte. – És Annácska, hogy van? – kérdezi Ilditől. – Róla mesélj! – pedig már súlyos beteg volt.

Ha a hiányunkkal észrevehetővé válunk, az nagy dolog, mert azt jelenti, hogy jól éltünk. Valami lámpást gyújtottunk az életünkkel, valami fényt tudtunk adni szeretteink tájékozódásához. Jung így vall a létezésről: létezésem értelme az, hogy az élet kérdést tett föl nekem. Milyen kérdést tett föl az élet Máriának? Mire bólintott, és mi ellen tiltakozott? Ezeket legfeljebb sejthetem, én csak Mária válaszait ismerem: a szolgálat, a végsőkig kitartás, a gondoskodó szeretet válaszát.

Bisztrainé Évi

Meghalt egy nem akármilyen barátom. Tizenkét évvel volt fiatalabb nálam. Húszéves volt, amikor megismerkedtünk; ő diák, én meg már komoly felnőtt, pap, piarista, s a többi... Aztán ő is megjárta a hadak útját. Az utolsó harminc évben együtt meneteltünk. Botránnyosan jó volt ez a barátság. Felhőtlen. Soha nem kellett benne nyelnem, vagy valamit *megmondanom*. Elfogadtuk egymást. Két tisztelet találkozott egymással... fenntartás nélküli tisztelet. Egészen a felesége haláláig. Sohasem gondoltam volna, hogy a súlypontja ennyire Máriában van. Ott volt.

Bulányi György

Hancz Lászlóné, Vera 1942 – 2015

Gyurka bácsi 5. évfordulás emlékmiséjének a kezdetét vártuk. Odajött hozzám és megölelt. „Nem tudom megvárni a szentmise végét, de nem tudok elmenni úgy, hogy ne öleljelek meg”.

Felemelő és torokszorító érzés, azóta is.

Olvastam, hogy váratlanul ment el.

Valóban váratlanul?

Ő nem maradt adósa senkinek,

ölelések tekintetében sem... Teljes életet élt.

Néhány nap múlva a következő beszéd hangzott el gyászmiséje keretében:

Testvéreim!

1980-ban Gyarmatra kerültem, ami első állomáshelyem volt. Itt ismertem meg Veronika szüleit. Édesapja, János bácsi karakteres, kemény ember volt, Édesanyja, Jolán néni a szelíd anyai szeretet mintaképe. Veronika jelleme, embersége, karaktere nagyrészt szüleitől örökölt-tanult elemekből állt össze.

Minden léleknek nyoma marad a Földön. Mindenkinek van, lesz szellemi-lelki végrendelete, ha leírja, ha nem, ha elmondja, ha nem. Ahogy élünk, az utódaink számára a lelki végrendelet. Számomra Veronika szellemi-lelki végrendelete a következő:

- **Készséges volt.** Ez az önzetlenséget és a jóságot jelenti. Mindenkinek segített. Vendégül látta a lépcsőház gyermekeit. Bármit kértek tőle, szívesen és jóindulattal segített.

Sokszor elkértük a Neszmély fölötti kisházukat. Egy alkalommal a Börzsönybe indultunk az ifjúsággal, de a megáradt patak miatt nem tudtunk bemenni a kulcsosházba. Később este hívtam fel Verát, hogy elmehetnénk-e a kisházba? Azonnal igent mondott. De elmondtam, hogy csak éjfél körül érünk oda a kulcsért. Gondolkodás nélkül válaszolta, nem baj, megvár bennünket.

- **Mindenkivel megtalálta a hangot.** Világunkban nagy erény ez, amikor oly kevesen értik egymást, amikor sokan elzárkóznak mások elől. Veronikának megadatott ez a ritka emberi tulajdonság. Aki figyel mások rezdüléseire, az egységsítő pont lesz.

Egyik közösségi társa ezt írta róla: „Olyasvalaki volt, akivel sok éve együtt ültünk a találkozókön, de alig tudtunk egymásról valamit – valami adatot. Ugyanakkor a lelke képes volt annyira megnyílni, hogy az utóbbi néhány évben olykor nagyon együtt rezegtünk... Igen magasra értékeltem az érzékenységét. Ő egyike volt azoknak a csendes közösségi tagoknak, akik alig látszottak, jelenlétükben mégis azonnal megjelent a hatásuk... Végig hűséges volt.”

- **Kereső volt lélekben és szellemben.** Igényes volt, sokat olvasott. Finom lelke volt. Ha kritikát mondott, soha nem volt bántó. Tudott jót mondani másokról akkor is, ha valaki nem volt neki szimpatikus. Nem szerette a közhelyes beszélgetéseket. Ha telefonon beszélünk, mindig mély gondolatokra vágyott. Kérdezte az olvasmányaimat, a véleményemet. Az új gondolat elgondolkodtatta, megérintette.

- **Ahogy gyermekeit felnevelte** férje, Laci 1988-ban bekövetkezett halála után, arra nehéz szavakat találni. Diplomát adott mindegyik gyermeke kezébe. Küzdött akkor is, amikor minden nehéz volt és fájdalmas. Egy alkalommal azt kérdeztem tőle, nem akar-e maga mellé társat, együtt talán könnyebb lenne a küzdelem. Határozottan rám nézett, és azt mondta: „Nem akarom megzavarni a gyermekeim lelkét.”

- **Volt türelme, szeretete, energiája** – rengeteg tennivalója mellett – ápolni a nagynénjét. Először Győrbe járt hozzá, majd saját házában ápolta, gondozta látását elveszített rokonát, közel két évig. Magam is megtapasztaltam ezen karitatív munkáját, amikor Győrben közösen imádkoztunk, áldoztunk a nagynéni lakhelyén.

- **A közösségi és emberi kapcsolatok fontosak voltak neki.** Hűséges barát, hűséges közösségi tag volt. Az 1980-as évek előtt megismerkedett a Bokor bázisközösség tanításával. Szívében megőrizte azt haláláig. Testvérbarátaihoz, közösségi társaihoz fűződő barátságát soha fel nem adta volna.

Veronika testvérünk gyermekeit, unokáit arra biztatom, hogy üljenek össze, és írják le szellemi-lelki végrendeletét: Mit tanultak az édesanyjuktól, a nagymamájuktól, mi az, ami életre szóló nyomot hagyott bennük?

Ugyanígy tegyenek közössége tagjai is, hogy ne vesszen a feledés homályába a példa, amelyet mellettünk élő embertársunk mutatott!

Mert Veronika testvérünk értékes, gazdag, nagyon küzdelmes, példamutató életet élt.

Áldja meg ezért a Mindenható, és nyerje el földi életének méltó jutalmát! Ámen.

Vincze József

Haraszi Sándorné, Gizi 1933- 2015

*Sokan ismeretlen ismerősként köszönünk el Babytól,
élete és lelki kitérülése gazdagítson bennünket.*

Emlékeim Babyról

Babyval egy közösségben voltam kb. 2003 óta, de természetesen már előtte is találkoztunk különböző eseményeken: lelkigyakorlaton, Bokor-kiránduláson, Bokorünnepen stb. Próbáltam „kutatómunkát” végezni, de eddig sajnos biztos adatokat nem kaptam. Rémlik, hogy Éva néni halászta ki őt, amikor Gyurka bácsi lehetőséget kapott Szigetszentmiklóson rendszeresen misét mondani. Akkor Éva néni egyházi adót szedett a környéken, és így többeket halászott ki, akik aztán jártak Gyurka bácsi miséire ott Szigetszentmiklóson, majd Éva néni közösségbe fogta össze őket...

Baby igen érdeklődő ember volt, főleg ezekre az „új” dolgokra, amiket Gyurka bácsitól hallott, hiszen ilyen megvilágítást az egyházban nem hallott Jézusról. Egy közösségi „házi feladatban” így jellemeztem őt: *„Köszönöm, hogy mindig érdeklődsz, készülsz, kutatsz, keresel, tanulsz, fejlődsz. Köszönöm, hogy mindezeket megosztod velünk!”*

Később járt a Barna-féle misékre, és ott állt össze az a közösség, amelybe haláláig beletartozott. (Ahová én még most is járok.) Sajnos nem írhatom, hogy haláláig járt, ugyanis nagyon megromlott a fizikai állapota, és így már nem tudott felutazni a találkozókra, vagy feljönni a III. emeletre, ha olyan helyen volt a találkozó, ahová lépcsőzni kellett. De vendégül látott minket Epölön, akár mint találkozózn, akár mint lelkigyakorlaton, mert volt, hogy tartottunk lelkigyakorlatot nála. A tanulmányainkat figyelemmel kísérte, és ő is megírta a maga dolgozatait vagy hozzászólásait. Később már nemcsak mozgásproblémái voltak, hanem testi problémái, betegségei. Már nem tudta ellátni magát, így lánya – Ildikó – szeretetotthonban helyezte el (2012). Ez Süttőn volt, ahol Ildikó volt az intézmény vezetője.

Az utóbbi időkben néha meglátogattuk őt, de sajnos sűrűbben nem tudtuk összehozni ezeket a látogatásokat, pedig szerette volna, ha többször látogatjuk. Levelezéssel, telefonokkal tartottuk vele a kapcsolatot.

Idézek Baby saját gondolataiból, mert mint említettem, ő mindig részt vett a közösségi életünkben, akkor is, amikor már nem tudott személyesen részt venni a találkozókön. Így írt:

„Az én életembe Éva néni által jött el a kisközösség, Gyurka ismerete az 1960-as évek végén. Hívő katolikus voltam, templomba járó. Gyerekeimet magammal vittem a szentmisékre, „hagyományos” keresztény életet éltem, de Gyurkának és Éva néninek köszönhetem azt a

mély tudati fejlődést, változást, mely Jézus igazi megismeréséhez vezetett el. Elindított egy életre az Istent-keresés, a Vele való személyes kapcsolatteremtés útján. A közösségben saját szavainkkal imádkozunk, őszintén Isten elé tárva mindent, ami lelkünk legmélyén van. Nem titkoljuk testvéreink előtt sem gondolatainkat, sem érzéseinket, és ezáltal egymástól is tanulunk.

Amikor ez a földi életünk befejeződik, és átlépjük a dimenziókaput, semmi más nem lesz velünk abból, ami itt a miénk volt, mint a SZERETET és a TUDÁS.”

A következő idézet szintén egy „házi feladat”, amikor az örömről, boldogságról vallottunk. Azért idézem ezt, mert sok életrajzi adalék is van benne, és legfőképpen Baby szép lelke, és gondolkodása:

„Mindezek után rátérek arra, amit vártok tőlem Testvéreim: Megpróbálom feleleveníteni a múltból azokat a dolgokat, amelyek örömet adtak az életemben. Testvérem nem volt. Kisgyermekkoromban vidéken éltem. Volt egy kutyusom, a Kormos, azt szerettem, öröm volt, hogy velünk van. Öröm volt a karácsony, a hatalmas fenyőfa, a sok gyertya, apám kezében a fényes csillagokat szóró csillagszóró, az ajándékok. A felcsendülő ének: „Mennyből az angyal”, amit szüleimmel énekeltünk. A falunkat 1944-ben szörnyű szőnyegbombázások érték. Öröm volt, hogy nem esett bajunk, és a házunk is épen maradt, sőt a falu lakói is túléltek, egy családot kivéve. Még emlékszem az elhunytak nevére, – Szerediéknek hívták őket. Az apa, a kislánya és a házvezető néni halt meg.

1949-50-ben Mezőtúron éltünk, az ottani leánygimnáziumban végeztem a 6. és 7. osztályt. A katolikus templomban énekeltem. Volt az énekkarban egy velem egykorú fiú, aki szentáldozás után olyan áhítattal jött vissza a kórusra, hogy olyat eddig nem láttam. Megszerettük egymást. Együtt szedtük a hársfavirágot a plébánia udvarán álló fáról. Egyszer kézen fogva sétáltunk a Berettyó folyó gátján. Alig találkoztunk, pedig egy udvarban laktunk. Szép lelki gyerekszerelem volt, rövid öröms élmény.

1951-ben már Pestlőrincen laktunk. Ott is énekeltem a templomi énekkarban. Megkaptam a sekrestye kulcsát. Ott volt egy öreg harmónium. Oda jártam esténként, amikor már üres volt a templom és órákig játszottam a Szent Vagy Uram énekeskönyv énekeit. Mielőtt hazaindultam, bementem a tabernákulum elé a szentélybe. Az egyetlen fény az örökmécs volt. Térden állva imádkoztam. Aztán egy éjszaka olyan álmom volt, ami meghatározta egész későbbi életemet mind a mai napig. A tabernákulumból derékig kiemelkedett Jézus és felém kitérve két karját hívott magához. Én előtte térdepelve nyújthattam feléje a két karomat, és csak annyit tudtam mondani latinul: „Domine non sum dignus” – „Uram nem vagyok méltó”. Jézus mosolygott, barna szemében mintha a világmindenség távlati nyílta volna meg. Oldalt a Szűzanya állt összekulcsolt kézzel, és nézett rám. Felébredtem. Ez volt életem legszebb, legörömtelibb élménye. Később lerajzoltam. A rajz megvan, őrzöm, mint egy szentképet.

1952 őszén a Csepel Autógyárba léptem be. Semmihez sem értettem, de a munkatársak segítettek. Megtanultam a menetköszörülés mesterségét, menetes mérőműszereket köszörültem igen nagy pontossággal. Szép munka volt. Még most is, ha arról álmodom, örömmel tölt el.

1954 januárjában meglátogatott egyszer a későbbi hitvesem a barátjával, - mindkettőjüket jól ismertem, egy faluban laktunk, egy gyárban dolgoztunk. Néhány találkozás után leendő párommal elmentünk az Erkel színházba, Verdi Aidáját néztük meg. Egy hónap múlva eljegyeztük egymást, fél év múlva összeházasodtunk. Ez volt az „Éjjéli nász”.

Apám nevezte így. Abban az időben még dühöngött a Rákosi korszak istentagadó, vallásellenes diktatúrája. Titokban kellett a templomban esküdnünk. Bezárt templom, két szál gyertya, mi ketten, a szüleink, a pap, a sekrestyés néni és a párom két testvérhúga, - ők voltak a tanúk. Teljes csendben, éjfélkor. Különös, szép esemény volt, örömmel teli. Négy hónap múlva lakást kaptunk a gyártól. Nagy öröm volt. Hét évig nem volt gyermekünk. Mikor a fiam végre megérkezett, hatalmas volt az örömünk. Újabb hét év, és megjött a kislányunk is. Újabb nagy öröm! Két egészséges, gyönyörű gyerek. Ez az az érzés, amihez semmi nem fogható. De az öröm itt a földön soha nem lehet teljes, sok gonddal jár a gyermeknevelés. És a legszebb házasság sem lehet hiánytalanul boldog, az életben mindig vannak problémák, amiket meg kell oldani. A nehézség azért van, hogy megoldjuk, ezáltal tanul az emberi szellem, ez a feladatunk itt a földi életben.

Nagy ajándékot kaptam a Jóistentől. Nagyon hálás vagyok érte. Soha nem vágyakoztam anyagi javak után. Se ékszer, se vagyon, se ruhák nem vonzottak. De amikor kertészkedés közben láttam, ahogyan a kis növénykék kibújtak a földből, és napról napra fejlődtek, szépültek, nagy örömmel töltött el. A virágok, a pici gyümölcs a fán, a szépen fejlődő szőlőfürtök, a reggeli napfény, amire ébredtek, a kutyám ragaszkodó okos szeme. Ha csend van körülöttem és béke, ha egészségesnek érzem magam, ez mind öröm. Attól kezdve, hogy tagja lettem a Bokornak, megismertem azt az örömet, amit a társas együttlét okoz. A hasonló értékrendű emberekkel együtt imádkozni, együtt tanulni és egymás okos szaván keresztül egyre bölcsébbé válni a hit ismeretében és érezni a testvérek szeretetét, - mindez örömteli élmény. Jézus azt mondta: „Ha ketten-hárman együtt vannak az én nevemben, közöttük vagyok”. Ez a tudat még szebbé teszi a testvéri együttlétet. És nagyon lehet örülni akkor is, amikor valamelyik testvérünk valami szép, lélekemelő eseményről számol be. Együtt örvendezni sokszoros öröm. Mint ahogyan a bánat is szelídül, ha együttlétű emberek vannak körülöttünk.”

Debreczeni Zsuzsa

~~Atredits~~ qui j'aurais écrit au air q
Lui déclarant qe fante par
il sera écrit sur d'une de fante

„Áldjon meg az Isten, az örök Szeretet,
világíts fényével testvéreid között,
hogy arcod fényéről Reá ismerjenek!”

Gyurka bácsi vasmisés áldása

que j'aurais écrit au air q
bles saisis il sera ne cessera de la
bagne, avant la transcription de
Déclarant en face la... Bo
de former, et il y a bien, en d'écrit
-membles saisis & de la met, j'ai au
définitivement de chez... regard de
sauf d'une de mes cas, tout temps
L'ont écrit... son
Déclarant la j'écrit

avec Chantal... Bour...

Jahn Frigyes 1929 – 2005

*Elment egy férj és családapa,
a mindig őszintén kérdező jóbarát,
aki „hittel a szívében kezdett
új oszlopot építeni
az ő Istenének”*

(Wass Albert)

Kedves Erzsó, kedves Gyuri és kedves unokák és kedves gyászoló közönség!
És mindenekeelőtt kedves Frici!

Mindannyiok közül talán én ismertem meg leghamarább a férjet, az apát, a nagyapát. Egy kedves, nyurga fiút, aki naponként vonatozott Tatabányáról a tatai piarista gimnáziumba, s a '43-44-es tanév elején, mely ez évben a bombázások miatt csak november első napjaiban indult. Akkor ismertem meg őt. Én lettem a IV/A-ban az osztályfőnöke. 14 éves volt.

Nem volt jó tanuló, de igyekvő volt, és soha semmi baj nem volt vele. Tehetségéhez képest a maximumot nyújtotta. Csak egy rövid évig taníthattam: magyarra, németre, honvédelmi ismeretekre, s az osztályfőnöki órákon mindarra az életbölcsekre, mely tellett egy 24-25 éves piarista tanártól. Igazán nem gondolhattam akkor, hogy az osztályból ez a fiú részese lesz nagyon hosszúra nyúló életemnek.

A következő tanévben már Debrecenben tanítottam, s megismerkedtem ott egy horvát jezsuitával, aki a Vatikán megbízásából megmagyarázta nekem, hogy szovjet megszállás alá kerülve hitünket csak úgy fogjuk tudni megőrizni, ha földalatti kisközösségeket hozunk létre, melyekben majd két-három magyar összehajol, és tanulmányozza azokban, amit Jézus ránk bízott. Tüzet fogtam. Debrecenben elkezdtem ezt a munkát, melynek híre ment az egész országban, és iskoláink államosítása után viharmadárként bejártam az egész országot. Győrbe is eljutottam, hogy egy háromnapos bentlakásos, immár illegálisnak minősülő lelki gyakorlaton elmondjam Jézus jó hírét, s azt, hogy kisközösséget kell létrehozni, hogy hűségesek tudjunk maradni hozzá. Kb. 20 fiatal fiút és lányt találtam ott, s köztük volt Frici is. Frici ekkor már 21 éves volt, aki klerikális reakciónak minősült, s ezért nem vették fel a jogi egyetemre.

E munkáért kivívtam pártunk és kormányunk figyelmét, s '52 nyarán, egy fekete éjszakán elvitt az ávó, s hamarosan az ügyész halált kér fejemre. Az egész országban elterjed letartóztatásom híre, de csak egyetlen ember ül vonatra, hogy Debrecenbe utazzon, s megérdeklődjön ott, hogy mi is történt velem. Frici volt az, s ekkor már 23 éves. Becsönget lakásomba, s házigazdáim ijedten mondják az érdeklődőnek, hogy menjen feljebb egy emelettel, a Bacsáék lakásába, majd ott felvilágosítják, hogy mi történt velem. Ő felment, ott találta

Bacsa Erzsébetet, az ifjú magyartanárt, aki megadta neki a kért felvilágosítást. Olyan jól, hogy hamarosan el is veszi érte Erzsót feleségül.

Esküvőjükről csak értesültem a Gyűjtőfogházban, de gyermekük keresztelőjére már leutazhatom Tatabányára. Hosszú volna elmondani barátságunk több mint hat évtizedes történetét. Csak annyit említek meg belőle, hogy írásaimnak élete végéig szorgalmas olvasója volt, s talán két hónapja sincs utolsó telefonváltásunknak. Mindezzel kedves gyászoló gyülekezet, csak azt akartam elmondani, hogy az ok adott arra, hogy én adjam meg a szeretet minden halhatatlan léleknek kijáró egyházi végtisztességét. Nagyon is adott, mert nem közönséges szeretetszálak fűznek halottunkhoz.

S most Hozzád fordulok, Frici, aki leráztál már magadról mindent, ami földi, s megérkeztél az örök lakóhelyre. Hiszem, hogy találkoztál már Jézussal, aki keblére ölelt Téged, mint jó testvért, aki nagyon jó fiú voltál, nagyon jó férj, és nagyon jó édesapa, aki életed végéig tudta a jézusi szót és meg is valósítottad: nem azért jöttél, hogy Téged szolgáljanak, hanem, hogy te szolgálj azokat, akiket Neked Istenünk adott: szüleidet, feleségedet, fiadat, unokáidat, barátaidat s köztük engem is.

Elmondhatatlanul többet tudsz már mindannyiunknál. Miért? Mert tiszta volt a szíved, és ezért már megláthattad az Istent. Másodszor vagyok Tatabányán temetésen. Korábban, jó tizenöt éve egy másik barátom temetésén, a Hancz Lacién. Keresd meg őt az üdvözültek seregében! Öleld meg őt a nevemben is, s mondd neki, hogy aligha túlórázok már sokáig, s a fenti ország valamelyik sétányán, egy padon, majd nagyot beszélgetünk arról, hogy hogyan is próbálkoztunk idelent az Isten dolgával. Azzal, hogy Isten Országát teremtsünk a földi téreken. Szeretnék végső földi búcsúként valami nagyon szépet adni Neked. Olyant, amit csak a költők tudnak adni. Életem végére belebolondultam a velem kortárs Wass Albertbe. Őt fogom idézni. Szavában ismerj magadra, Fricikém!

Volt egyszer egy ember, aki az ő háza udvarán oszlopot épített az ő Istenének. De az oszlopot nem márványból faragta, nem kőből építette, hanem ezer meg ezer csillámló homokszemcséből, és a homokszemcséket köddel kötötte össze. És az emberek, akik arra jártak, nevettek rajta, és azt mondták: bolond. De az oszlop csak épült, egyre épült, mert az ember hittel a szívében építette az ő Istenének. És amikor az oszlop készen állott, az emberek még mindig nevettek, és azt mondták: majd a legelső szél összedönti. És jött az első szél, és nem döntötte össze. És jött a második szél, és az sem döntötte össze. És akárhány szél jött, egyik sem döntötte össze, hanem mindegyik szépen kikerülte az oszlopot, amely hittel épült. És az emberek, akik ezt látták, csodálkozva összesúgtak, és azt mondták: varázsló. És egy napon berohantak az udvarára, és ledöntötték az ő oszlopát. És az ember nem szitkozódott, és nem sírt, hanem kiment megint az ő udvarára, és hittel a szívében kezdett új oszlopot építeni az ő Istenének. És az oszlopot most sem faragta márványból, sem nem építette kőből, hanem megint sok-sok apró homokszemcséből és a homokszemcséket köddel kötötte össze.

Testvéreim, hiszem, hogy feltámadunk, hogy találkozunk odaát. Ámen.

Bulányi György

Juhász Károly 1934 – 2015

*Karcsi testvérünk „nem középiskolás” fokon
tett hitet hűségéről Jézus ügyéért,
tevékeny szeretete szinte
az élet minden területét körülölelte.
Jézus tanúja volt Ócsán és a Bokorban.*

Jézusért élt. Közöttünk élt. Velünk élt. Karácsony napjaiban, december 28-án eltemettük. Jézus születésnapján az ő égi születésnapját ünnepeltük. Milyen ünnep az, amikor elszorult torokkal, könnyes szemmel emlékezünk? Emberi. Az emberi élet ilyen: egyik szemünk sír, a másik meg nevet. Szomorkodunk, mert valami itt és most lezárult, mi, itt maradtak szegényebbek lettünk. Örül a lelkünk, mert egy teljes életért adhatunk hálát mennyei Atyánknak. Ugyanakkor bűnbánatot is tarthatunk, mert az utóbbi évek leépülési időszakában Karcsira gondolásaink alig mozdítottak bennünket személyes meglátogatására. Pedig jól tudjuk: a testvérbarátság sokkal több, mint együtt működő aktivitás...

Ahol élt, ott tette, ami jót csak tehetett. Ócsa városa volt haszonélvezője annak, hogy Karcsi közösségi ember volt. A közösségért élő ember. Megalapította a Népfőiskolai Erkölcsi és Kulturális Egyesületet. Célja: erkölcsi megújulás, kulturális fejlődés, jó hagyományok megőrzése, környezettudatos életre vezetés volt. Amit értéknek, jónak, igaznak, szépnek és szentnek gondolt, azt tevékenyen igyekezett képviselni. Abban a reményben, hogy ezt hatékonyabban teheti, indult a környék országgyűlési képviselőválasztásán a Zöld Demokraták színeiben (2001). Amikor rákérdeztem az esélyekre, azt mondta: „Egy próbát megér.” Nem nyomult hatalomért, kiváltságokért. Ő nem nyakkendő és lapos táskás, megélhetési közéleti ember volt. Éltesítő volt. Ez vezette, amikor Ócsán képviselőséget vállalt (függetlenként), és évekig „parasztprófétája” volt településének. Amikor ezt a kétesnek ható titulust említettem neki, azt mondta: „Igen. Műveljük a földet, etetjük az állatokat. Ezt kéne a Jézustól tanultak szerint az emberek felé is tenni.” Ezért hívott neves előadókat a Népfőiskolára (például Drábik Jánost), ezért áramoltatta nagy tételekben az adományokat a nagycsaládosok, a szegények felé. Ivóvízfertőzöttség idején ezért hordta lajtos kocsival a tiszta vizet utcáról utcára. Tette a jót hétgyermekes nagycsaládosan, és azután is, hogy két fiukat fiatalon kellett temetniük. Arra is volt ereje, hogy elképesztő harccal, kilincseléssel megvédje az ócsai természetvédelmi területet a haszonleső erőktől.

Olvassunk bele a korabeli ócsai hírekbe: „Juhász Károly egyházközségi gondnok szervezésében 1989. május 27-én megalakult az Ócsai Katolikus Népfőiskola, az alakuló gyűlésen részt vett Bulányi György SchP és Bisztrai László plébános is. A gondnok, Juhász Károly tevékenységének eredményeként 1994-re minden volt katolikus egyházi ingatlan visszakerült az

egyházközség tulajdonába. A polgármester felkérte Bisztrai László plébánost, hogy 1994. október 23-án mondjon ünnepi beszédet a Turul-szobornál...”

A helyi római katolikus egyházközség gondnokaként sokoldalú gyakorlatiasságával, tervezéssel, kivitelezéssel a templom ajtajától a templomtoronyig kiírhatnák nevét, amint az első padokra szokták kitáblázni a támogatók nevét. Feleségével, Marikával, akit már évekkel ezelőtt eltemettünk, olyan támaszai voltak a hitéletnek, hogy viccesen mondhattuk: Ócsai Háromság! Nevezetesen: a boldog emlékű Bisztrai Laci bácsi plébános, Marika és Karcsi. Nyitott szívükkel és nyitott ajtójukkal ők tették lehetővé, hogy hosszú évekig a Bokor Község egyik bázisa Ócsa volt: ottani lelkigyakorlatok, rendezvények szép és fejlesztő élményeit őrizzük. Tették ezt annak ellenére, hogy erős ellenszél fújt akkoriban is...

Ócsán volt az első Bokor-ünnepünk is (1976).

Karcsi igaz magyar ember volt. Ez vitte el a sükösdői látnokasszony spirituális köréhez is, hiszen a magyarság lelki felemelkedésére kapott ott is buzdítást. Leánya esküvőjét is március 15-re tették 1986-ban, és a díszmagyarban pompázó ifjú pár nyomában kokárdásan vonultunk végig a falun. (Az államvédelem ezt külön jelentésben „méltatta”: *„Az ócsai bulányista bázisközösség demonstrációt akar szervezni a közösség egyik tagja lányának március 15-én tartandó esküvőjén. A tervek szerint az ifjú pár díszmagyarban tartaná esküvőjét, s a rokonságon kívül megjelenő 200 fő bázisközösségi tag kokárdát viselne. A ceremónián részt venne Bulányi György is. – Intézkedés: jelentik a BM III/III Csoportfőnökségnek és tájékoztatják a Pest megyei RFK áb szervét.”*).

Az erőszakmentesség kiemelkedő vonása volt Karcsi életének. Harcai, küzdelmei ennek megfelelően alakultak. Sok bántásra szellemi és kapcsolati erővel válaszolt. Nem volt olyan erőszak elleni megmozdulásunk, ahol ő ott ne lett volna az élen. 1988-ban a Kossuth téren, 2001-ben a taszári békemeneten kilométereken át cipelte a táblát, csendben, imádságos fegyelemmel (miközben többségünk beszélgetett, énekelgetett). Tábláján ez állt: „Minden háború testvérháború!”

Temetése után Aczélékkal, Kaszapékkal, Csikyékkel, Matyival beszélgetve megállapítottuk: *„Ha a meleg fűtőtestekre tesszük otthon kezünket, akkor is Karcsira gondolunk.”* Ha ott lettek volna mindazok, akiknek Karcsi ingyen és nagy odafigyeléssel tette a jót, akkor nem ötvenegyhányan lettünk volna.

Sok-sok ember sarumegoldó tisztelettel emlékezhet rá. Aki nem ismerte a Bokorban, de találkozott volna vele, egy nagyon egyszerű, szegény falusi bácsival találkozott volna. De szegénysége csak látszat volt! Olyan gazdag volt jótettekben, hogy élete alapvető megnyilvánulásának az adakozást, a segítséget mondhatjuk. Amikor még fizetésképtelen voltam, jelképes térítésért adta a kukoricát hízóimnak, a búzát tyúkjainknak és... a „kóstoló” csirkehúst, libát, kacsát. Később is csak borítékos diszkrécióval hagyhattam náluk szerény köszönetünket.

Sírja ott van Marikáé mellett az ócsai temető kis kápolnájának tövében, a dombon. Emléke itt van Bokorunkban, szívünkben. Példája arra indít, hogy legalább nagyon igyekezzünk versenyre kelni vele a jótettek megtevésében.

Király Ignác

„Érted Vagyok”, 2016. április

JUHÁSZ KÁROLYNÉ, MARIKA
1941 – 2010

*Miért sirattok?
Hisz Isten arca volt,
Mely simogatóan,
Hívón rámhajolt.*

*És én mentem...
S most fényzőnben élek,
És nem vagyok más,
Csupán tisztult lélek.*

*Sziromhullás volt...
Árnyékom lehullt,
A szemetek hát könnybe
Miért borult?*

*Ha emlegettek, köztetek leszek,
Ha imádkoztok, veletek vagyok,
Ha rám gondoltok,
mosolyogjatok,
Emlémem így áldás lesz Rátok.*

Ócsa római katolikus egyházközségének évtizedekig kántora, sekrestyése, házvezetője, beteg-ápolója. Hétgyermekes édesanyja, akinek két felnőtt fiát is el kellett temetnie. Falusiasan sokirányú háztartás és kertgazdaság működtetése mellett Bisztrai Laci bácsi plébánossága idején számtalan Bokor-lelkigyakorlat háttér szolgálatát látta el. Barcza Barna közösségébe járt.

Király Ignác

Anyu volt kezdetben a vallásosabb (nagybátyja pap volt), jól tudták palástolni nehézségeiket, betegségeiket. Fiútestvérünket, akit 2010 májusában veszítettünk el, szinte haláláig (szeptember) áldozatos szeretettel ápolta. Nagy szimbiózisban éltek szüleim, anyu volt apu „botja”.

*Juhász Judit
visszaemlékezéséből*

Sógornője szavai szerint a Bokor közösség nagyon fontos volt Marika számára.

„Az a Paradicsom, ha a testvéreink között lehetünk” – mondta nemegyszer.

„Adni, adni, adni – szeretni, szeretni, szeretni” - ez volt életének meghatározója és jellemzője.

*Bisztrai György
magnófelvétele alapján*

KOVÁCS TERÉZIA

1928 – 2012

*A Bokor Közösségében
többnyire a háttérben, csöndben,
de sok-sok munkát végző
Terikétől
búcsúzunk rövid életrajzával,
valamint a temetésén elhangzott búcsúztatóval.*

1928-ban született a Szabolcs-Szatmár megyei Zajtán, édesanyja szülőfalujában. Édesapja Kovács Béla, édesanyja Schek Margit. A gyerekek születési sorrendben: Márta, Terézia, Imre, Klára, Béla, Magdolna, Ágnes. A szülők mélyen hívő, katolikus szellemben nevelték a gyerekeiket.

Teri Debrecenben a Svetits Katolikus Gimnáziumban tanult, majd az egyetem magyar-francia szakára iratkozott be. Tanulmányai közben megszüntették a francia szakot, ezért végül magyar-történelem szakos tanári diplomát szerzett 1952-ben.

Budapesten a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetében kapott állást. Két év után, létszámcsökkentés során elbocsátották. Ezután Budapest-környéki általános iskolákban tanított. 1960 decemberében egyik napról a másikra elveszítette pedagógusi állását. Nehéz időszak következett az életében, fizikai munkásként dolgozott a Gyapjúmosó- és Finomposztó Gyárban, három műszakban. Amikor nyelvész kollégái megtudták, hogy betanított munkásként dolgozik, visszahívták a Nyelvtudományi Intézetbe, ahol egészen nyugdíjba vonulásáig az Új Magyar Tájszótár munkatársaként dolgozott.

Bulányi Györggyel még diákkorában, az első közösségek születésekor, Debrecenben került kapcsolatba. Kötődése Gyurka bácsihoz, az általa képviselt eszmeiséghez és a Bokor Közösséghez egyre erősebbé vált. Ennek a kötődésnek fontos lépése volt, amikor Gyurka bácsival és a fiatal Márczi házaspárral közösen vettek lakást, és szinte szerzetesi közösségben éltek együtt. (Teri számára ez két évtizednyi albérleti létnek vetett véget.)

A munkáján túl Teri életét a Bokor Közösség töltötte ki. Önmagát nem kímélve rengeteget dolgozott. Gépelt, közösséget vezetett, mintegy titkára volt Gyurka bácsinak, vezette a háztartást, nyaranként pedig lelkigyakorlatokon elmélkedett, előadást tartott, vagy éppen főzött, ha arra volt szükség.

2006-ra annyira megrendült az egészségi állapota, hogy testvérei – Duci és Ági – hazavitték Debrecenbe. Egy darabig otthon ápolták, majd szívinfarktusa után már nem tudták ellátni, ezért 2009-ben szakszerű gondozást biztosító magánintézménybe került.

2012. június 4-én tért meg Teremtőjéhez.

Balogh László

Mivé lennének tartóoszlopok nélkül? André Schwartz-Bart Igazak ivadéka c. könyvében azt írja az „igazak”-ról, hogy sokszor maguk sincsenek tisztában azzal, hogy ők azok. A környezetük akkor veszi észre ezt a minőségüket, ha kidőlnek, ha hiányoznak.

Teri, csoportunk alapítója, össze-Kovács-olója – ahogy szoktuk mondani, hiszen három Kovács közül az egyik, nekünk a legfontosabb voltál, aki lézengő-kereső embermasszánkól közösséget formáltál –, már régóta, betegségged elhatalmasodása óta nagyon hiányzol!

Schwartz-Bart szerint a világot negyven igaz tartja, s ha egy tartóoszlop kidől, a helyére kell lépnie egy másiknak, különben összeomlik a világ. Ki léphet a helyedre? Mert a helyedre kellene lépnie valakinek!

Dicsérni jöttem Terit, nem temetni... Temetni azt kell, ami odavaló: a testet, az emberit, a gyengeségeket; már csak a test maradt temetendő. Viszont nagyon-nagyon kérünk: Járd ki nekünk a Magasságbeli helyreigazító, elengedő jóságát mindabban, amit ellened elkövettünk!

Teréz Anyánk, elteltek az évek, és még mindig emleget a csoportod: a Teri-csoport, mert Bokor-csoportként a Te nevedet viseljük: Nélküled már régen széthullottunk volna – maradandót kovácsoltál össze.

Mert amikor még Veled együtt volt csoporttalálkozónk, azt bizony 18.00-kor kezdtük, s nem „hat óra körül”. Nem azért, mert mi voltunk olyan fegyelmezettek, hanem mert Te is velünk voltál, és megtanultuk Tőled. S ha manapság véletlenül késünk, mindjárt elhangzik: „Na, ha a Teri itt lenne..., nem lenne ilyen lazaság!” Ha beszélgettünk, akkor a beszélgetés körbement, az imához hasonlóan. A dolgoknak, eseményeknek helyet csináltál, arányosan és logikusan. A naptáradat forgatva, amikor időpontot kerestél – láthattuk a rendedet az időben. Köszönjük! Nekem is megvan a naptáram, jó részben Neked is köszönhetem, hogy szigorúan használom. A Tőled tanult elv szerint: amit először írok bele, programütközés esetén az élvez elsőbbséget.

Kedves Teréz Anyám, most már bizonyára tudod, hogy amióta, majd harminc éve, mint magyartanár szabatosan elmagyaráztad az okát, már nem használom a „teszem azt” szófordulatot. Sőt, én is kissé beleborzongok, ha hallom. Ezt a borzongást ellensúlyozza, hogy ekkor Te jutsz eszembe, és – a Tájszótár kefelenyomata mellett – a korrektúras nagyítóval végigböngészett Karaj- és egyéb Bokor-kiadványok oldalai.

Tudtad a helyedet! Tudtad, hogy mire vagy képes, és ennek ellentétét is, amit sokan nem vagyunk hajlandók magunknak sem beismerni: azt is tudtad, hogy mire nem. Ez volt Benned a nagy. Mai összevissza, értékrendzavaros életünkben csak nehezen, vagy egyáltalán nem is tudjuk meghozni döntéseinket. Tőled hallottam először Ócsán, egy akkor még valódi „konspirációs” lelki gyakorlaton 1976-ban, hogy a döntést valamiért hozzuk, de akkor valamiről le is kell mondanunk.

Jó néhány tudatos lemondásodat ismerem: a lemondást a pénzről – csak egy példa: a napi 15, majd később nagy nehezen 30 forintra bővített fejenkénti keret... Teri, nekem még megvan a fél tojásból készíthető húsz palacsinta receptje! –, a lemondást a kényelmes-nyugalmas életről, a felületes kapcsolatokról, az úgynevezett „pihenéshez való jogról”, evés-ivásról, alvásról, szakmai karrieréről, családról – még lenne mit sorolnom: lemondásaid száma döntéseid sokaságára utal.

Döntöttél, mert csoporttalálkozókra készültél, Bokor-lelki gyakorlatokat tartottál vagy készítettél elő, háttérrel adtál, elmélkedést írtál, kiadványokat korrigáltál, szállítottál – ma már sokan nem is hiszik el, hogy a bebörtönzés veszélyével.

Idős korod ellenére vállaltad a hálósákos földön alvásokat, komfort nélküli gyűródéseket, hosszú utazásokat – és sokáig nem láttunk fáradtnak, törődöttnek. Amikor észrevettük, hitetlenkedtünk: Az nem lehet igaz, hogy a Teri... De igaz volt: tudtad is magadról, hogy baj van, s jelezted is. Kérted, hogy szembesítsünk, de olyan-olyan félve és alázatosan! S mi nem mertük, a módját sem tudtuk.

Igaz, másképp, de kaptál gyerekeket, együtt lakó családokat, közösségeket, ismeretséget, barátokat olyan mennyiségben, ahogyan más el sem tudja képzelni. Én már igen: azért, mert Te nem adtad föl a negyedik és ötödik alkalommal sem a próbálkozást, hogy csoportot alakíts belőlünk, vonakodókból.

Gyurka bácsi és a Bokor szolgálatod nélkül nem lett volna Gyurka bácsi és a Bokor. Gyurka bácsi és jó páran már elmentek előtted, a Bokor maradt, s most búcsúzik Tőled, Tőled is, mert természetes ugyan, hogy halunk – ám tétován nézünk körül, hogy most ki, mit és hogyan tegyen ezután?

Teri, hitem szerint jó helyen vagy. Kérlek, azzal a kitartással, amelyet már alkalmunk volt tapasztalni Tőled, ugyan, „járj már ki nekünk” helyes döntéseket! Ahogy mondani szoktad: „Gyurka bátyátok” hathatós együttműködésével.

Azt hallottuk Tőled, hogy Te nem vagy érzelmes alkat; csak éppen néhány év alatt úgy-ahogy kiismerve, már nem hittünk Neked, s lehajtottuk a fejünket, amikor olykor megcsuklott a hangod, például ha a veletek együtt élő családok gyerekeiről beszéltél.

Egy apróság, amely nagyon élesen maradt meg bennem: az életemről meséltél, hogy betanított munkásként, a Gyapjúmosó- és Finomposztó Gyárban a szalagon futó szövetekben a fonaltoldásokat, a „takácscsomókat” kellett észrevenned. Annyira kiélesedett erre a szemed – mondtad vidáman –, hogy „szabadulásod” után a barátnők, vagy ahogy mondani szoktad: a „női hölgyek” előszeretettel mentek Veled kelmét vásárolni, mivel esetleg fél méter kedvezményt is kaphatott a vevő, ha a kimért kelmében öt ilyen csomót vett észre... Köznapi vevő persze nem, de a Te gyakorlott szemed igen. Amikor ezt mesélted, kissé búsan hozzátetted, hogy mintha kopna már a tudásod - vagy talán a csomók kisebbednek? S nem tudsz már úgy segíteni, mint régen...

A tanulságot nem rágtad a szánkba, de valahogy mégis megmaradt: a mélyre szállást is hasznunkra fordíthatja a Magasságbeli – ha hagyjuk.

Az utolsó csoporttalálkozóink egyikén is ugyanígy hangzott el: „Nem tudok már úgy segíteni, mint régen...” ... úgy segíteni ...

Isten áldjon, és segítsen magához, kedves Teri, Teri néni, Teréz Anyánk! Adja a Magasságbeli kedvessége, hogy találkozhassunk Nála!

Itt nyugodj békében, ott pedig légy boldog, és járj közben értünk, szeretteidért, köztük természetesen a Bokorért is, ahogyan itt is mindig tetted. Köszönjük, köszönünk mindent! Ámen.

Zsombok György

Kovácsné Váradai Sarolta 1950 – 2015

*„Békességet hagyok rátok: az én békémet adom nektek.
De nem úgy adom nektek, ahogy a világ adja.
Ne nyugtalankodjék a szívetek, és ne is rettegjen!”
(János 14,27)*

(a Sári által sokszor idézett evangéliumi szakasz)

*Személyében testvért, barátot, lelki társat veszítettünk.
Ami neki boldog beteljesülés, nekünk fájó hiány.*

Isten veled, Sári!

Amikor valakinek a temetésére jövünk össze, sokféle világnézet, hit, hagyomány találkozik. Mindannyian igyekszünk a magunk hovatartozása szerint gondolni az elhunyra, bármiféle legyen is az a szertartás, amellyel végső búcsút veszünk az elhunyttól.

Bennünket most – sokféleségünk ellenére – az hozott össze, hogy ismertük, szerettük Sárit. Ez a tény tegyen most alkalomhoz illő közösséggé, testvérekké bennünket! Sári 2008-ban beszélt a temetéséről, s akkor megfogalmazott néhány szempont a temetését illetően. Ezek legmesszebb menő figyelembevételével köszönjük el tőle!

Testvéreim! Akik a Bokor kisközösségeiben élünk tudjuk, hogy a közösségi találkozóknak többek között van egy olyan része, amikor valakinek gondolatait beszéljük meg. Mai „közöségi találkozónkon” Sári gondolatairól gondolkodjunk el!

„Szórvatok szét, ne falazzatok be!”

Ugye, nem én voltam az egyetlen, aki meglepődött azon, hogy nem a csepeli temetőben helyezük el Sári hamvait, nem ott, ahol anyukája, apukája, férje is nyugszik? Mi, akik ismertük a mély apa-leánya kapcsolatot, akik ismertük az őt férjével, Istvánnal összekötő szeretetet, az oda temetkezést tartottuk volna természetesnek. Sári kérése azonban kifejezi az ő személyiségét. Szinte halljuk szavait: „Ne bonyolítsátok a dolgokat, köszönjétek el egyszerűen, gyászos modorosság nélkül!” A keresztény kultúrában nagybőjt elején, a húsvéti készület kezdetén halljuk: *Memento homo, quia pulvis es!* Emlékezz, ember, hogy por vagy! Az elhamvasztással előre megtesszük azt, amit a természet előbb-utóbb különben is megtett volna, vagyis hogy porrá leszünk. Itt a földi életben nélkülözhetetlenül hozzánk tartozik a testünk. Sári is nagyon szenvedte ezt, hiszen az utóbbi években sok baja volt: „Itt fáj, ott fáj” – panaszkodhatta volna szüntelenül. Csak a szívére nem panaszkodott, pedig a szíve okozta halálát. Testünk minden életjelenségünkben ott van. Hogyan is tanultuk? Anyagcsere, ingerlékenység, mozgás, növekedés, szaporodás... Még két jelenséget ide kell kapcsolnunk, hogy teljes legyen a sor: a születést és a halált. A halál mint életjelenség? Igen, mint a biológiai életünket befejező kikerülhetetlen esemény. Sári úgy értelmezte a testet, mint amely világra jött, a személyiségünkre jellemző biológiai sajátosság, és a végén visszatér az anyag földi körforgásába.

„Hiszek a további életben!”

Ezt egy mélyen hívő ember így szokta megvallani. Sári ezt az örök életbe vetett hitét „a Valóság”-nak vallotta. A Bokor teológiájában mi a hit szón bizalmat értünk. Bízom abban, hogy van örök élet. Az emberiség egyik tragédiája, hogy azok a vallások, felekezetek, amelyek ezt szóban vallják, az életükkel nem hitelesítik. Gandhi többek között azért nem lett katolikus vallású, mert hiteltelennek látta a katolikusok életét. Hindu maradt. Sárit kisbaba-ként reformátusnak keresztelték. Felnőttként katolikus kapcsolataiban élt, Dombi Feri bácsi papi szolgálatával, és a Bokor egyik közösségébe járt, amelyet Bulányi György piarista atya neve fémjelzett számára. Ilyen egy ökumenikus, vallások feletti szemléletű élet. Nem iratkozik ki sehonnán, hanem keresi, hogy a Teremtő Istennek mi is lehet a terve vele. Ahol értéket talál, ott igyekszik helytállni. Sári jézusi tájékozódású életre törekedett. Ő nem olyan alkat volt, aki prófétai dinamizmussal térített, hirdetett, hanem a szolgálat tetteivel volt hiteles ember közöttünk. Erről sokat mesélhetnek a halásztelkiek... Abban bízott, hogy ha így él, akkor magához öleli őt a Jóisten. Szent Klára egyszer így kiáltott az égre: „Hol voltál, Uram, húsz évig?” Lelkében határozott választ kapott: „Benned voltam, Klára!” Teréz Anya évtizedekig őrlődött abban, hogy van Isten, vagy nincs? Válasza így hangzott: „Ezt nem tudom, de azt igen, hogy a rászorulókat segítenem kell, és teszem a dolgomat.” Az ilyen lelkületű emberek csendes, szerény sorába tartozott a mi Sárink.

„Az itt maradottak gondolják át az életüket!”

Néhány hónapja temettük Tamást, repülővel lezuhant osztálytársunkat. Akkor mondta nekem Sári: „No, megint egy alkalom, hogy elgondolkozzunk életünkön. Mi végre vagyunk a világon? Mi az emberhez méltó élet?” Ezekre a kérdésekre sokféle választ lehet adni. Most nem az okos, íróasztalnál született válaszokra van szükség. Sári a fejet lehajtó, magunkba néző válaszra biztat. Az emberi lelkiismeret, a jobbik énünk hangja sokat elárul arról, hogy hol tartunk. Ebben a világban, ahol a halál elhallgatni való, titkolásra, elkendőzésre ítélt jelenség, nem könnyű őszintén magunkba nézni. Menekülnénk az elől, ami elől nincs menekvés. Ki ne szeretne világos, belátható bizonyosságot az életünk értelmét illetően? Az a baj, hogy szavaink, okos és művelt megfogalmazásaink el tudják terelni figyelmünket a lényegről: Milyen is az életvitelem? Mi, hitben-bizalomban élni igyekvők, ősi emberi biztatásra figyelünk. Ennek a megtérés a kulcsszava. Tesuvah, metanoia... A lényeg, hogy általam vajon eggyel több-e a jó ember ezen a földön.

„Találkozunk!”

Ha ezt humorral fogom fel, azt mondom: „Sárikám, ne fenyegezz!” Ha komolyan veszem, azt mondom: „Remélem is, hogy találkozunk!” Akik nem így gondolják, azoknak is szól ez az üzenet. Azt mondja, hogy minden rám gondolásodban, minden jóra való törekvésedben, minden hibát megbánó fejlehtásodban találkozunk. Mert az igazi találkozás a jóra való törekvéseinkben történik. A szeretet erőterében találkozunk. Úgy legyen!

Király Ignác

Dr. Mihályfi Zsuzsa
1946 – 2006

*Felfelé tekintő mély hite,
a kicsik és nagyok felé megnyilvánuló
áldozatos szeretete
égy gyertyaként világított
sokunk számára.*

1974 nyarán Siófokon, a Balatoni Vízügyi Kirendeltségen teljesítettem egyetemi nyári szakmai gyakorlatomat. Egyik nap munka után a vasútállomás környékén lődörögtem, amikor rám köszönt menyasszonyom – jelenleg feleségem – nővére, Mihályfi Zsuzsa, aki a Mihályfi család régi jó barátjával, Pörnyeszi Verával érkezett, és épp átszállni készültek egy vonatra, ami valahová Somogyba indult. Kirándulni megyünk! – mondta Zsuzsa és Vera, bár utóbbi akkor a családban még Lujzi fedőnéven szerepelt. Nagyon lelkesek, ugyanakkor elég titokzatosak voltak, úti céljukról további részletekkel nem szolgáltak.

Később tudtam meg, hogy Bokor lelkigyakorlatra utaztak, ez volt a titokzatoskodás magyarázata. Akkoriban a titoktartást még nagyon komolyan kellett venni! Hogy mióta volt Zsuzsa a Bokorban, azt nem tudom, csak azt, hogy 1974 novemberére már én is ki voltam halászva, csakúgy, mint Zsuzsa húgai: Kriszti, Judit és Kati. Zsuzsának, mint körzeti gyerekorvosnak volt egy kedves családja a Mester utcában, a „sokgyerekesek”. Igaz, akkor még csak négy volt a gyerekek száma, később ez tízre emelkedett. Sokáig azt hittem, hogy Zsuzsa szervezte be a Vincze Gabi-Bandi házaspárt a Bokorba, nemrég tudtam meg Gabitól, hogy ez épp fordítva történt.

Zsuzsa engem így hívott meg a Bokorba: „Járok egy közösségbe, ahol téged is szívesen látunk. Nagyszerű pap a vezetője, nekem lelki vezetőm, Barcza Barnának hívják. Olyan Kozma Imre szerű ember, de még nála is jobb fej.” (Akkoriban Kozma Imre előadásain, ill. az utána következő beszélgetéseken vettünk részt hétfőnként a pesti ferenceseknél).

Zsuzsa a Bokorban gyereknevelési kurzusaival, előadásaival tűnt ki, melyekre mi is szívesen jártunk Judittal. Sok kisgyerekes anyuka vagy házaspár megfordult ott. Emlékszem egy esetre, amikor Venczel Feri arról beszélt, hogy jézusi módon kell a kisgyerekhez fordulni, sőt még pelenkázni is jézusi módon kell. Micsoda hülyeség, jézusi pelenkázás – háborogtam magamban, de Zsuzsa nagyon egyetértett, és megdicsérte Ferit a hozzászólásért. Később beláttam, hogy Ferinek (és Zsuzsának) tényleg igaza volt, csak nekem volt ez a gondolat furcsa akkoriban.

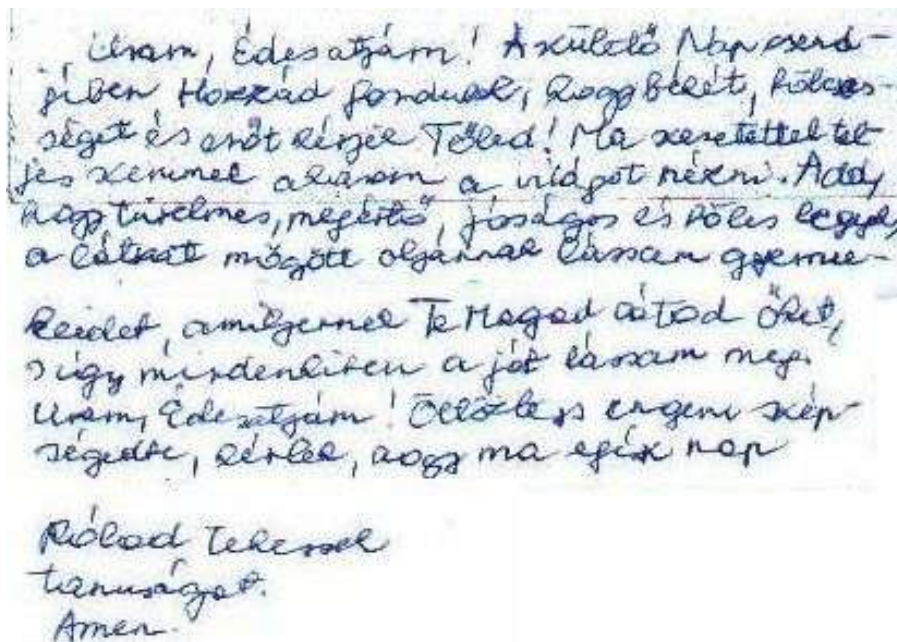
Úgy tudom, kimondott Bokor csoportja nem volt Zsuzsának, ő a háziorvosi szolgálata közben végzett a szülők körében nagyon sok evangelizálást, ill. a gyerekevelési szolgálatát tekintette „leadó” tevékenységnek. Nem tudom, kivel és min különbözött össze (még az sem kizárt, hogy Gyurka bácsi minősítette nózítörlésnek a tevékenységét), de tény, hogy egy szép napon Zsuzsa kilépett a Bokorból.

Ezután Bokron kívül valósította a Bokor-eszményeket, fiatalokat gyűjtött maga köré, ima-csoportokat szervezett és tartott életben, 2006-ban bekövetkezett, tragikusan korai haláláig.

Számomra a szolgáló szeretet, a fáradhatatlanul másokért élés magas fokú művelője volt és marad mindörökre. Hogy emellett szerető, melegszívű családtag, gyerekeim mindig rendelkezésre álló pót-mamája és házi doktor nénije is volt, az pedig az én külön szerencsém.

Gyulai Zsolt

Zsuzsa imája

Uram, Édesatyám! A születő Nap csendjében Hozzád fordulok, hogy békét, bölcsességet és erőt kérjek Tőled! Ma szeretettel teljes szemmel akarom a világot nézni. Add, hogy türelmes, megértő, jóságos és bölcs legyek, a látszat mögött olyannak lássam gyermekeidet, amilyenek Te Magad látod őket, s így mindenkiben a jót lássam meg.
Uram, Édesatyám! Öltöztess engem szépségedbe, kérlek, hogy ma egész nap Rólad tehessek tanúságot.
Amen.

Uram, Édesatyám!

A születő Nap csendjében Hozzád fordulok, hogy békét, bölcsességet és erőt kérjek Tőled! Ma szeretettel teljes szemmel akarom a világot nézni. Add, hogy türelmes, megértő, jóságos és bölcs legyek, a látszat mögött olyannak lássam gyermekeidet, amilyenek Te Magad látod őket, s így mindenkiben a jót lássam meg.

Uram, Édesatyám! Öltöztess engem szépségedbe, kérlek, hogy ma egész nap Rólad tehessek tanúságot. Ámen.

NACSA FERENC
1930 – 2005

*A halálnak értelme van,
épp oly értelme és értéke,
mint a születésnek.
Aki születés és halál értelmét megérti,
megtalálja magában Istent.*

Elbúcsúztunk Nacs Ferenc testvérünktől

Régi BOKOR-tag volt, amikor megismerkedtem vele. Talán Barcza Barnánál találkoztunk először, ahová sokáig együtt jártunk azokra a felejthetetlen szentmisékre.

A 80-as évek végén aztán munkatársak lettünk, a rákosfalvai plébánián, a karitászcsoportban.

A közös munka során jobban megismertem mély hitét, segítőkészségét, megbízható, pontos, lényeglátó egyéniségét. Az igazság és a szeretet volt a vezérelve, és fel volt vértezve az emberekkel való empatikus bánásmód adományával.

Mindig hozott az összejöveteleinkre szellemi-lelki ajándékokat, fontos volt számára, hogy jól tájékozottak legyünk, szeretettel nevelgette munkatársait, és ugyanilyen szeretettel fogadta a többiektől kapható ajándékokat is.

Feleségével, a mosolygósszemű Marikával, már felnevelték három leányukat, már az unokáiknak is örülhettek, amikor nagy csapás érte, hirtelen elvesztette őt. Ferit ez a tragédia oly mélyen érintette, hogy nem tudta sem feldolgozni, sem kiheverni. Ekkor kezdődött az Ő kálváriája, betegségek, félelmek között hanyatlott az állapota, amíg az Úr magához nem szólította.

Sok szeretettel emlékezünk rá, példamutató életét megköszöntük a Teremtőnek, s bízunk az odaíti találkozásban!

Biró Gézáné

Dr. Orbán Sándor 1927 – 2017

*"Jól van, te derék és hű szolgál!
A kicsiben hű voltál, sokat bízok rád:
menj be Urad örömébe."
Mt 25,21-22*

Édesapám 1927. február 28-án született Budapesten, gyergyói székely édesapa és felvidéki morva édesanya elsőszülött fiaként. A családjaitól távolra szakadt fiatal munkás szülőknek még egy gyermeke született, de ő csecsemőkorában meghalt.

Sanyi fiukat így rajongásig szerették, de bölcsességükre vall, hogy mégsem kényeztették el. A jó fejű, szorgalmas fiút az elemi után az akkor is jó hírű Szent István Gimnáziumba írták. Emellett regnumi cserkész lett. Cserkészparancsnoka a legendás Pater, azaz László Gábor atya. Az ott kapott életszemlélet végigkísérte életét.

Budapest ostroma az érettségi évében találta őket. Tanulóköröket szerveztek, és családoknál, lakásokon tanultak, dolgozták fel a tananyagot. Az ő tanulókörük rendszeres helyszíne édesanyámék lakása volt. Nagybátyámmal így kerültek szorosabb barátságba, édesanyámmal pedig egy házassággal végződő, lassan bontakozó szerelemben. Mindennek tanúja volt édesanyám húga, Éva, a Bokor szeretett Trásy Éva nénije.

Miután a háború véget ért, a sikeres érettségi után orvosi egyetemre jelentkezett, melyen 1952-ben szerzett orvosi diplomát. Gyermekgyógyásznak készült, végül kettős szakvizsgával gyermek- és tüdőgyógyász lett.

1953-ban kötöttek házasságot édesanyámmal, és az egyszobás lakásuk hamarosan gyerekzsivajtól volt hangos. Bátyám, nővérem és jómagam két évente érkeztünk.

1959-ben Miskolcon tüdőkórházat indítottak – a város gyári munkás és bányász szegénysorú lakosságánál előforduló nagyszámú TBC-s megbetegedések miatt – ahol külön gyerekosztály vezetői állást is meghirdettek.

Így költözött a család ebben az évben Miskolcra, a budapesti kis lakásért elcserélt háromszobás, tágas belvárosi bérházi lakásba.

Szaktudását hivatásként szerette, sokat dolgozott, szabadidejében is tanult, képezte magát. De nem feledkezett meg a családjáról, sokat játszottunk, hétvégeken kirándultunk. Esténként előbb mesét, később folytatásban regényeket olvasott fel nekünk. Nagyon sokat nevtünk.

Nálunk a hit, a Jóisten evidencia volt. Vezető beosztása nem járt bujkálással, kettős étellel. Hitét nyíltan megvallotta. Templomba, hittanra jártunk. Az esti nagy vacsora utáni beszélgetések

egyik fő témája is ez volt. Az aktuális plébánosokkal, káplánokkal jó kapcsolatot ápolt. Baráti körünk is e köré rendeződött. A hatvanas évektől emlékszem, hogy három család rendszeresen – talán havonta – összejárt. Mi, gyerekek, játszottunk, a *felnőttek* pedig nagyon komolyan beszélgettek. Talán nem volt tudatos, de ez kisközösség volt a javából.

Az ökumené jegyében barátságba került egy, a hivatalából egyházpolitikai okból kirúgott református lelkésszel, aki szintén találkozókat szervezett a lakásán. Édesapámat többször is meghívta előadónak.

Valamikor a hetvenes évek elején Miskolcon megépült egy központi nagy gyermekkórház, és a város minden gyermekellátással foglalkozó kórházi osztályát ide költöztették. Édesapa, bár pályázott az átköltöző osztálya további vezetésére, ezt a beosztást nem kapta meg. Finoman jelezték felé, hogy nem nyerő lap, ha a főorvos munkába menet a közeli templom reggeli miséjét is beiktatva érkezik a munkahelyére.

Innentől, 75 éves koráig felnőtt tüdő szakellátásban dolgozott.

A hetvenes évek második felében, a mindig is meglévő teológiai érdeklődése, és alapvető nyitottsága, no meg Trásy Éva néni ajánlása Apát elvezette Gyurka bácsihoz. Néhány beszélgetés után Gyurka bácsi meghívta édesanyámmal együtt az Öregek 3 közösségébe, átszervezés után később az Öregek 2-be.

Édesanyám ugyan lassan „kikopott” a Pestre közösségbe járásból, Apa egészen öreg koráig, amíg egészsége engedte, töretlen lelkesedéssel járt. Csővázás hátizsákot és hálózsákot vett magának a lelkigyakorlatokra járáshoz!

Hamarosan Miskolcon is összehozta a maga „12-jét”, a lakásunk rendszeres találkozók színhelye, közösségi misék „temploma” lett.

A rendszerváltás utáni évben apát telefonon kereste egy rendőrtiszt, hogy egy fontos dolog miatt felkeresné a lakásán. A találkozóra néhány munkással érkezett, és nagy elnézést kérések közepette kérte, hogy engedje meg, hogy egy kis felfordulást okozzanak: ki kell szerelniük a poloskákat és tartozékaikat a lakás különböző pontjaiból. Apa barátságos mosollyal hozzájárult, és még kávéval is kínálta őket. A tiszt megkönnyebbülten folytatta feladatát, és közölte: őket ilyenkor „anyázni” szokták, és elküldik szebb tájakra...

Három generációs – nemzedékes – „bokros családfő” lett: jómagam és Ádám fiam is közösségre, testvérekre találtunk a Bokorban.

Amikor már egészsége nem engedte a közösségeibe járást, email-en tartotta a kapcsolatot övével, ill. beszélgetéseink részét képezték a beszámolóim a „bokros történésekről”. Az Érted Vagyok újságot folyamatosan járatta és olvasta.

Az utolsó éveit teljesen visszavonulva, lakásukban, az utolsó pár hónapot öregek otthonában töltötte. Sokat olvasott és imádkozott. Csendesen készült a távozásra.

2017. december 12-én – négy napos gyors leépülés után – nagyon békésen, minden ragaszkodástól és kötődéstől mentesen, megtért Teremtőjéhez.

Az Úr megadta, hogy tanúja lehettem: Hála érte!

Orbán József

Temetésén, meglepetésünkre, megjelent kb. 150 ember, ami egy 91 éves elhunyt esetében igazán ritkaság.

Itt nem játszott szerepet a protokoll, érdek, hiúság. Ide szeretet hozta a résztvevőket. És ez igazolta Sanyi igaz emberségét, mindenki iránti jóindulatát, érdek nélküli segítőkészségét. Csendes, feltűnésmentes élete mégis sugárzott.

Megbízhatósága, lelkiismeretes utánamenése mindenkinek, és mindannak, akinek és ahol szükség volt rá.

Derék és hű szolga volt, és reményünk szerint már részt vehet Ura örömeiben.

Trásy Éva

Ami itt gyász, ott születésnap.

Ami itt elmúlás, ott megérkezés.

Ami itt hiány, ott teljesség.

Ami itt elszakadás, ott örökös egység.

Orbán Tibor

Polcz Alaine

1922 – 2007

*Szép, nehéz, küzdelmes élete során
fogalmazódott meg benne:
„Nem lettem volna az, aki vagyok,
ha ennyi mindenen nem mentem volna keresztül.”*

Alaine

... Barátságunk 1977-ben erősödött meg. Ebben az évben került el Dombi Feri bácsi Alsószentivánról (Cece melletti falu Fejér megyében) Ercsibe káplánnak, s innen járt fel minden héten Pestre. Alaine lelkivezetőt keresett, s az éltes korú nagynénik Feri bácsit ajánlották neki. A nagynénik nem tévedtek, Feri bácsival nagyon jól megértették egymást.

Ettől az időponttól örömmel járt a közösségi találkozókra, amelyekre általában nem készült, de mindig tudott olyan kérdést feltenni, amely mindenkit érdekelt. A Bokor-tartalmakkal megtöltött karizmatikus szellemiséggel találkozott Feri bácsi és a testvérek által.

Lelki életének fejlesztésére egyéni utat választott. Sienai Szent Katalin írásait több évig olvasta, de többek között a zsoltárok, a Tibeti halottas könyv is kedvenc olvasmánya volt. Nem lehetett keretek közé szorítani, egyénileg kereste azt, ami építette, buzdította, vigasztalta őt, de mindig figyelt a közösségben a testvérek gondolataira is.

Nagyon szeretett imádkozni egyénileg, de közösségben is. Halála előtt sokan segítették őt, én az „imafelelős” voltam. Sokszor volt zavart állapotban, de ha elkezdtünk imádkozni, akkor mindig visszatért a földi valóságba. Ezt azért említem meg, mert talán mások számára is tanulságul szolgál, ha olyan embert ápolnak, aki hazatérőben van. Várta a halált, s amikor a közelébe került, méltósággal viselte a fájdalmakat, a kiszolgáltatottságot. A halála előtti estén még közösen imádkoztunk.

Barátságunk nagyon szorossá vált, mivel egy közösségbe jártunk, sokat utaztunk együtt. Legszébb útjaink az erdélyi utak voltak, amikor a klinikáról hazaengedett leukémiás gyermekeket meglátogattuk otthonukban. Egyszer például Székelykeresztúrra vittünk gyógyszert egy gyermek után. Az anya éppen dolgozott a cipőgyárban, és odamentünk átadni a gyógyszert. A gyár minden dolgozója kijött a kapuba, és zokogtak, mert hihetetlen volt számukra, hogy Alaine nem felejtette el a gyermeket. Nagy élményt jelentettek számára a csíksomlyói búcsúk is a '80-as években.

A papírforma szerint élete utolsó szakaszában római katolikus volt. Több közösségbe is jártunk együtt. Örömmel jött a lelkigyakorlatokra, nagyon élvezte Gyurka bácsi, Kocsi Gyuri, Barna és Tádé gondolatait, a reggeli zsoltárokat. Nem Bokor-tudattal járt lelkigyakorlatokra; egyszer Óbudaváron tudta meg, hogy Ő Bokor-tag.

Nem az volt a lényeg, hogy hová tartozik, hanem az, hogy volt kivel közösen imádkoznia és gondolkodnia. Ez a szemlélete élete végéig megmaradt.

Lepsényi Mária
„Érted Vagyok”, 2008. december

Megkésett levél

Kedves Alénka!

Talán már nem érintenek nyüglődéseink. Talán már nem gondolsz ide. Érintettek még egy ideig, vissza-visszanéztél még egy ideig, de lassan lehulltak Rólad a lehúzó erők, és a fény felé fordultál, hogy teljes valóddal megfürödjél benne. Kóstolgatod már tetteid érett, gyönyörű, szívet melengető, zamatos gyümölcsseit.

Tudom, hogy kézzelfogható levelet nem fogsz írni, válaszul az itt „tükör által, homályban” látás miatt feltett kérdéseimre. Nem tudom, de hiszem, hogy valami módon válaszolsz. Nem tehetsz mást, mert életedben sem hagytál válasz nélkül senkit, s a halál nem hozhatott Benned minőségi változást.

Sokszor eszembe jutottál, amióta nem vagy közöttünk. Emlékeimet Rólad átszövik a kérdőjelek. Ilyenek például, hogy:

Honnan vetted az erőt felállni olyan testi és lelki összetöretésből, amit a háború alatt átéltél?

Honnan vetted a reményt, hogy mindezek ellenére egészséges, ép lelkű ember leszel?

Honnan vetted a hitet az emberekben: hogy hatnak ránk tanácsaid, és megfogadjuk azokat?

Honnan vetted a szeretetet, amellyel felénk tudtál fordulni, egészen az utolsó pillanatodig?

Honnan vetted a bátorságot, hogy csupa ÉLET egyéniséged ellenére a haldoklók körül, a haldoklók családja körül segédkezzél?

Honnan vetted a derűt, amely teljes lényedből sugárzott, noha a hozzád forduló emberek az élet sötétségeiről meséltek, Tőled várva a megoldást?

Honnan vetted azt a hihetetlen türelmet, amellyel végighallgattad sokunk ostoba nyöszörgéseit? S nemcsak végighallgattad, hanem mindenki számára mindig volt vigasz is a tarisznyádban.

Honnan volt Benned minden nehézség, megaláztatás ellenére szilárd hűség, hogy a kezdettől a végsőig kitartással tedd, amit választottál?

Kiapadhatatlan forrásod kellett, hogy legyen, mert mindezek újra és újra működésbe léptek, ha szükség volt rájuk, illetve szükségük volt azoknak, akik Beléd kapaszkodtak.

Nekünk is van ilyen forrásunk? A miénk is kiapadhatatlan? Ahhoz, hogy meríthessünk belőle, mindössze csak arra van szükség, hogy elkezdjük tenni legalább valamelyiket azok közül, amiket Te tettél kerek-egész életedben?

Várom valahonnan jövő válaszodat. Várom a találkozást. Viszontlátásra!

Dombi Zsuzsa
„Érted Vagyok”, 2008. december

Reich Ferenc András

1966 – 1999

Az őt ismerők és szeretők számára kis Efi korai halálával nagy úrt hagyott elsősorban a székesfehérvári közösségek és családja életében.

Székesfehérváron akkoriban mindenki a fiatalok közül, aki többet szeretett volna az átlagostól, előbb vagy utóbb bekerült a Molnár Lojzi káplán és Gyusza nevével fémjelzett Bazilikai hittancsoport és közösségi halászerület sodrásába, amelyet akkoriban a híres színdarabok, pezsgő ifjúsági élet, nagycsütörtöki/pünkösdi virrasztások, nyári táborok, csocsózások, na és a vasárnapi 5-ös misék jellemeztek.

Ebbe a sodrásba érkezett meg Efi is mint tizenéves fiatal egy Fejér Megyei kis faluból, Sárkeszről. Személyes lelki fejlődése irányítására ekkoriban Lojzit kérte fel. A közösségi szál és közös építkezés színtere a Vadovics Robi és Magyar Laci által vezetett JKT (Jézus Kis Testvérei) fiú közösség jelentette. Gond is volt aztán később ebből az F-konceptióból, mikor megjelent Efi életében az őziketermetű Katka. Többszöri nekigyürkőzés után aztán a már akkoriban eljegyzett kedvese is tagja lehetett a közösségnek... Mohai Katalin és Reich Ferenc esküvőjét '86. április 12-én, szakadó hóesésben ünnepeltük a Maroshegyi templomban. Eskető papjuk Gromon Bandi volt, aki '83-tól már átvette a fiatal pár lelki vezetését. Házasságukból négy gyermekük született: Áron '90-ben, Annácska '94-ben (Ő két hetet élt), és az ikrek: Botond és Zsófi '96-ban.

Többszálú kapcsolatunk egyik fonala a közösen vezetett MAG nevű ifjúsági kiscsoport volt. Ezekben az időkben a találkozókön kívül szinte hetente találkoztunk valamilyen nagyközösségi szolgálat alkalmából. Markó utca felé tartó vonatomhoz ő is természetesen kikísért, és később én is szurkoltam, hogy az ő szolgálatmegtagadásáért kiszabott 1,5 év felfüggesztett börtönt ne kelljen letöltenie (ekkor már a rendszerváltás előszele érződött!).

Szakmai pályája is érdekesen alakult. Akkori lelki vezetője, Dombi Feri bácsi, finoman terelte őt a szakipari pálya felé, a „kétkezi munka tisztelete és becsülete” jegyében. Így szerzett 1984-ben szakközépiskolai bizonyítványt, mint út- és hídépítő. Ezt a vonalat egészítette ki '87-ben a lánghegesztő, majd ívhegesztő tanfolyam elvégzése, és még ez év végén a központifűtés- és csőhálózat-szerelő szakmunkás bizonyítvány megszerzése. A Fetév Építőipari cégnél néhány évig mint útépítési szakember alkalmazottként dolgozott, a többi végzettségét csak úgymond fusiban kamatoztatta.

Sokszínű, nyitott személyiségének köszönhetően megvolt az érdeklődése és a kitartása is egy későbbi szakmaváltáshoz. Többek között az egyik konkrét szál a pályamódosításhoz az volt, hogy bekapcsolódott az akkoriban szerveződő telefonos lelkisegély-szolgálat képzésébe, majd ügyeleti munkájába. Az itteni kollégák közt találkozott néhány olyan személlyel, akik a székesfehérvári Arany János Fejlesztő Általános Iskola tanárai voltak. Ebben az iskolában képesítés nélküli napközis nevelőtanári állást kapott, de tudtuk róla, hogy rátermettsége már akkor tanárrá avatta. Belső készítésétől hajtva beiratkozott a Bárczira, ahol '96-ban szerzett diplomát, mint oligofrén-pedagógia, pszicho-pedagógia szakos gyógypedagógiai tanár. Munkáját imádta, kollégái megbecsülték, diákjai szerették ötletességéért, emberséges oda-fordulásáért. Ettől a sikertől felbuzdulva és kollégái, igazgatója biztatására, mint az iskola-igazgatói poszt leendő várományosa beiratkozott a BME Társadalomtudományi szakára, ahol '98-ban a Közoktatási Vezető szakirányú szakképzettséget szerzett. Újonnan megtalált hivatását egyre intenzívebben élte meg a mindennapjaiban, szakmai kihívást látott a sajtóságos nevelési igényű diákok fejlesztésében. Látva az iskolába járó gyerekek szociális hátrányait, az ő kezdeményezésére alakult meg a Szivárvány Szociális Alapítvány. Az iskolában ma létezik egy díj, ami az ő nevét őrzi, és a közösségért végzett munkát értékeli.

Nagyközösségi szolgálatait közt meg kell említeni a sörédi nyaraltatás turnusvezetői munkáját, valamint erdélyi segélyszállítmányok jó helyre juttatását.

Ezidőben sűrűsödő anyagi nehézségei kényszerűen készítették arra, hogy először kiegészítő pénzkereseti lehetőségként, később főállású üzletkötőként dolgozzon egy helyi diákmunkaszövetkezetenél. A felpörgetett munkateljesítmény kikapcsolásaként intenzív sportot és adrenalin-szint-növelő hobby megjelenését vonzotta maga után. Ez volt az ejtőernyős ugrás.

De mégsem ez a sport, az ejtőernyőzés okozta a tragikus véget, hanem egy Jak-52-es műrepülőgép utasaként elszenvedett légi baleset 1999. szeptember 18-án. A történetekre nincs értelmes válaszuk, csak a döbbszent csend maradt köztünk.

Hiányzol nekünk, Efi!

*felesége, Mohai Katalin és Magyar János
visszaemlékezése alapján*

Simon Ernő 1920 – 2003

*Hazahívta az Úr Simon Ernőt is.
Közgazdász, férj és családapa volt, de legtöbbünk
emlékeiben úgy él, mint a Bokor sok-sok ünnepi
eseményének fáradhatatlan fotós dokumentátora.*

Kedves Ernő bátyám!

A halálnál is erősebb szeretet gyűjtött össze bennünket, reményben élő testvéreidet az utolsó, Veled közös csoporttalálkozóra. Sarkamban a kegyetlen idő sürgetésével, embervoltunk esendősége miatt szorongva állok előtted jó Ernő Bátyám, riadtságom okán akadozva formálom Téged körülvevő gondolataimat.

Siratom magamat, magunkat, családot a fel nem mérhető veszteségünk és elárvulásunk miatt. A reményben élő ember értelmet kereső, elfogadó, felocsúdó lelkiállapotában hálásan osztozunk a Te hallatlanul gazdag örökségeden. Számviteli emberként kísértés érzek arra, hogy leltárt készítek a Te ajándék-hosszú életed felmérhetetlenül sok szolgálatáról, érdeméről, gazdagságáról. Ugyanakkor érzem, mennyire foghíjas volna felmérésem, hiszen éppen az volt a legjellemzőbb tulajdonságod, hogy a jót szerényen és észrevétlenül tudtad tenni az önzetlen szeretet jegyében, ahogyan azt Urunk tanította, amit mi – saját énünket visszaszorítva – oly' nehezen tudunk megvalósítani. Ezért Istenünk Téged állított közénk, és benned mutatta meg álmát az önzetlen szeretetről.

Fogyatékos és sérült, az élet perifériájára szorult embereket felkaroltál, és áldozatosan gondoskodtál róluk, amikor magad is a legsúlyosabb egészségügyi gondokkal küszködtél. Sikertelen megtenned a lehetetlent: nem merültél el a saját fájdalmedban, gondodban, hanem tudtál másokért áldozatot hozni. Tudtál széleskörben Isten-országot építeni áldozatos tevékenységeddel, emberi kapcsolataiddal, buzdításaidal, figyelmes szervezéseddel. Adtad magad. Ennél több nincs. Így váltál a felebaráti, embertestvéri szeretet hőségévé, akinek kivételosen lobogó jószágos személyisége sugárzott felénk és ösztönzött bennünket. Ezért méltó és igazságos Rólad elmondani, Drága Ernő Bátyám – nem éltél hiába. Tőled szebb és jobb lett a Föld, enyhült az emberi fájdalom, fényt kapott az emberi szomorúság. Ugyanakkor a mindig jóízű, mosolygós egyéniséged sugárzását is folyamatosan élvezhettük, és felüdülést jelentettél szürke napjainkban.

Köszönjük, és nem feledjük szerető figyelmedet és szelíd, fátyolos tónusú, higgadt szavaidat, amivel nyugalmat és békességet igyekeztél teremteni. Köszönjük bölcs tárgyilagosságra törekvésedet, amely közel 30 éves együttműködésünk során építette a közösséget.

Pontosságod és lelkiismeretességed is példaértékű. Szavaidnak olyan hitele volt, ami mindannyiunk tiszteletét kiváltotta.

Kedves Ernő Bátyám! Olyan gazdag életed példája, hogy mindannyian részesedhettünk belőle. Értelmes és tartalmas életed a mélységes hiten, szereteten forrásozott, és ez a Te sugárzó egyéniséged titka. Ez a mi örökségünk. Emberi életünk gazdagságát és boldogságát a kiváló egyéniségekkel való kapcsolataink határozzák meg. Drága Ernő Bátyám! A Veled való kapcsolatunk ilyen drága kincs, amely nem vész el sohasem, sem nem rozsdásodik meg, hiszen az a szívünkbe íródott, és gazdaggá, szebbé tette életünket.

Most, amikor hálámat kifejezem Érted Istenünk felé, és megköszönöm életed példáját, szinte látom lelki szemeimmel, amint természetes szerénységed elhárítja tiszteletadásomat. Kedves Ernő Bátyám! Nem Neked, de nekünk van szükségünk arra, hogy Benned meglássuk Istenünk dicsőségét és az isteni értékrend csillogó tükröződését, mert az víz bennünket előbbre és egyre magasabbra.

Kedves Ernő Bátyám! Családodnak is lelki tőkéje voltál, megtapasztaltuk, mennyire szeretnek gyermekeid, és milyen fontos vagy drága Társadnak, akit most a legnagyobb vesztség ért. De megtapasztaltuk azt is, hogy Te mennyire vigyázón és szinte fájón szeretted családodat. Ezért is annál mélyebb az innen maradottak sebe. A „haláltestvér” embervoltunk része, csak nehezen barátokozunk. Vigasztaló tudat, hogy örök életre születésünk a halál kapuján túl történik. Emberi életünk csupa bizonytalanság, kérdőjel. Csak egy biztos kapaszkodónk van, az, hogy az Isten szeret bennünket, ezért hisszük, hogy a Te halálod is csak a szerető Isten egyik kezéből a másikba való áthelyezést jelenti. Az isteni nemes célokért lobogó életed Istenünk keblén folytatódik, de élsz tovább a mi szívünkben is, mert aki szeret, az nem hal meg, örökké él.

Köszönjük az örökséget, – megőrizzük, ápoljuk, és boldog találkozásunkkor Urunk közelében visszaigazoljuk.

Drága Ernő Bátyám! A boldog viszontlátás reményében köszönünk el Tőled.

Sági József

Szabó László

1937 – 2017

*Gyakorlati ember lévén sokat segített testvérbarátainak.
Becsületesen gondolkodott, amit hitt, kimondta.
A tisztán beszélő emberek közé tartozott.*

Laci és Marika a kétezres évek legelején csatlakozott az „Öregek I.” közösséghez. Gyurka bácsi kérését a Szabó család befogadását illetően egyhangúan és örömmel fogadtuk el mindannyian. Nagyon jó előjelekkel érkeztek. Laci papnövendékként nem volt hajlandó békepapi keretekbe belépni, ezért elbocsátották a teológiáról. Kénytelen volt életmódváltást végezni. Marikával összeházasodva sokgyerekes családként élték keresztény életüket. A családi összetartáshoz tartozott, hogy Laci minden szombaton fonott kalácsot sütött, amit együtt fogyasztott el a család.

Rövid idő alatt beilleszkedtek a közösségbe. Laci alapos teológiai ismereteit nagyon jól tudta kamatoztatni a házi feladataink megbeszélése során, és a „ki mit hozott” témák értékelésénél is. Marika egyéni meglátásaival, nagycsaládos tapasztalataival nagyon találó megjegyzéseivel gazdagította találkozásainkat.

Laci sokszor mesélt a vidéki élet szépségeiről, fiatalkori élményeiről, a családi örökség gondozásának szépségeiről. Bizakodott, hogy gyerekei közül lesz majd valaki, aki vállalja az óbudai élet helyett a vidéki életformát. Megelégedetten beszélt a munkahelyéről, ahol szakoktatóként fiatalokkal foglalkozott. Az elméleti és gyakorlati ismeretek átadásán túl az emberséges életvitel részleteire is tanította a hallgatóit.

Laci készségesen és nagy szakértelemmel segített Gyurka bácsinak is a lakásán, illetve Óbudaváron időnként felmerült vizes problémák megoldásában.

Az „Öregek I”-ből távozásuk után is szeretettel gondolunk a Szabó családra. Laci aion-váltását követően biztosak lehetünk abban, hogy Marika gondoskodó szeretete után most az Atya közelében kapott helyet.

Kaszap István

Dr. Szabó Márta 1927 – 2014

*A „Bokor gyerekeinek kinevezés nélküli
általános gyerekorvosa”,
aki csaknem 40 éven át volt tagja közösségünknek.
A rá emlékező szentmise prédikációjával
és egyik barátnőjének megemlékezésével
köszönünk el tőle.*

Nehéz feladatot kaptam. Az úgy történt, hogy messze távolból telefonon felhívott valaki, mondván, hogy ő az *Eszter*, a Szabó Márta lánya. És azt mondták neki, hogy az ő anyjának az volt a kívánsága, hogy a temetésén én beszéljek. Még azt is mondta, hogy ő azt szeretné, ha én amolyan laza beszédet, családiasat mondanék. Hát megpróbálok...

Nem tudom, sikerül-e tíz percben teljesítenem lányod kívánságát, de megköszönöm, hogy rám gondoltál, és hogy én is, most itt Reád gondolhatok, ennyi testvéremmel együtt. Tudod, én csak úgy gondolhatok Rád, mint az *evangéliumi előljáró*: a hála szavával. Az olvasmányban hallott *lelki adományokról* azok szólhatnak majd, akik Téged, a végső megbékélés útjára talált embert, méltóbban tudnak búcsúztatni.

A 80. születésnapodon ketten is méltattak: egy *szentbeszédben* és egy *laudációban*, köszöntésben. Sok mindent megtudtam Rólad. Felidézem, aztán majd én is elmondom, hogyan emlékezem Rád.

A *szentbeszédből* megtudtam, hogy Debrecenben voltál kislány és nagylány, aki tudott egy egyházat újítani akaró fiatal piaristáról, aki neked még így, reformerként is túlságosan *vallásos* volt. Nem lettél akkor követője. Megtudtam, hogy gyerekorvos lettél, és amikor később valaki megkérdezte tőled, hogy miért választottad ezt a pályát, azt mondtad, mert nagyon szeretted a kisgyerekeket, még azt is, aki leköpött.

A *szentbeszédből* megtudtam azt is, hogy Te később csatlakoztál az ún. „*bulányistákhoz*” (később, mint én), mégpedig akkor, amikor már a legnagyobb pergőtűzben voltunk jobbról is, meg balról is (mármint a hierarchia és a diktatúra felől).

Akkor aztán mindent bele, *teljes szívvel* bekapcsolódtál! Már nemcsak a Víziváros utcáit róttad, iskoláit, családjait látogattad rendületlenül, hanem az egész országot, a Trabantoddal, és benne Gyurkával és legjobb barátnőddel, Terikével. Csopak bokortanya lett, még Óbudavár előtt.

Az is kiderült, amit én csak megerősíteni tudok (de nem csak én, hanem – nézz körül, Márta, lelki szemeiddel – ez a megszámlálhatatlan ember itt gyerek nélkül és gyerekestül), hogy Te lettél a „nem kevés gyermekáldással megáldott Bokor-gyerekek kinevezés nélküli általános gyerekorvosa”. Hát így méltattak abban a *szentbeszédben*.

Elmondom azt is, hogy abból a bizonyos 80. születésnapodat ünneplő *laudációból*, köszöntőből, mit tudtam meg.

Az ünnepi szónok „*egy fiatal nőt*” ünnepelt. Egy fiatal nőt, aki Te voltál, 80 évesen is. Egy örök fiatal nőt, abból a tényből kifolyólag, hogy egész életedben *kíváncsi* voltál.

Kíváncsi nem csak a külsőre, hanem a belsőre is. És gyógyítani akartad nem csak a testet, de a lelket is. De nem csak az egyes embert, nem is csak a családot, hanem a közösségeket, a Bokrot, az egész társadalmat. Lázasan kerested az utat.

Megtudtam, hogy ünneplésed után az volt a válaszod a jelenlévőknek, hogy „*én az öreg, biztatlak benneteket, hogy ne féljete a változástól, a változni tudástól. Nem az eszményeink, hanem a magunk változásától. Fel kell fedezni az akadályt, ami elválaszt minket az Isten Lelkétől...*”

És most már helyben vagyunk. Megmondom, hogy Számomra ki voltál, Márta: egy *rebellis nő*, örök lázadó és változást akaró. Egy rejtélyes nő!

Persze erről semmit sem tudtam, amikor az *alsóvízvárosi templom* hittanán megjelent egy Csutkai Pali nevű fiúcska, aki elég izgő-mozgó gyerek volt ahhoz, hogy még én is(!) elveszítsem egyszer a türelmemet. (Meg is kaptam a magamét érte az esküvőre felkészítő jegyes-oktatáson!). Mert hát az esküvőn szembesültem azzal, hogy a Csutkai Pali nem más, mint Szabó Márta fia. És Bulányi páter ismerőse.

Később aztán annál többet szembesültünk, mert Márta szemtől szembe, vagy éppen a telefonba egekig *dicser*t, ha valami rosszat tettem. És finoman-durván *lehordott*, ha jó fiú akartam lenni. A harci lendületet nagyon kedvelte és a félrelépéseim is nagyon tetszettek neki. De nem fukarkodott a *kritikával* sem. Nemcsak velem, de egyikünkkel szemben sem. A megalkuvást nem bírta, a mellébeszélést utálta, a lényegét és az új utakat kereste. Őszintén elmondta mi bántja, *mi fáj* neki. Gyermekai, majd unokái után elment a világ végére is. Az igazság megtalálásáért mindenhová elszegődött, tapasztalatokat és barátokat szerzett. Embereket maga köré gyűjtő, rendkívüli egyéniség volt, mint lánya mondta: *vezéregyéniség*.

De nem feledkezhetek meg a „*csodadoktorról*” sem. No, nem hókuszpókuszos csodatévő volt. Hanem olyan Jézus-féle.

Bölcs tanító. Aki pl. harcolt azért, hogy a gyerekek iskoláskorukig otthon maradjanak. A szülők ne adják se bölcsődébe, se óvodába gyermekeiket, mert a gyerek egészséges fejlődésének a családi otthon az alapja.

Jó barát. Aki meg tudta nyugtatni a kétségbeesett szülőt, testvért, aki el tudta hallgattatni a sirató asszonyokat és halottkémeiket, és adott esetben talpra tudta állítani a mély alvásból, a halottnak hitt gyermeket.

Szakkritikus is volt, a *szeretetöszöntől* vezérelve. Két egyszerű példát tudok mondani, de Ti bizonyára százat, ezret.

A csecsemőn már a *kiszáradás* jelei mutatkoztak. Mit eszik? - kérdezi Márta. Tehéntejre való áttérést javasolt a gyerekorvos – mondja az anya. Hát ezért beteg...

A koraszülött gyerekről megállapítják a kórházban, hogy lyukas a *szíve*. Hároméves korában meg kell műteni. Műtét előtt az ő tanácsára megvizsgálja egyik szakorvos barátja. A kardiológus megállapítja, hogy nincs és valószínűleg nem is volt semmi baja a gyerek szívének.

Nem szerette a korlátoltságot és az orvos lobbit.

Nem fecsegek tovább. A jelenlévők úgylis mindent jobban tudnak.

A halotti meghívódon az áll, hogy május 5-én, délután 4 órakor összegyűlünk a Piarista kápolnában, hogy *szellemével együtt ünnepeljünk*.

Ünnepeljünk hát: ünnepeljük az *Igazságot*, amit kerestél, az *Utat*, amit megtaláltál, és az *Életet*, amelyet éltél, és amelyhez visszatértél. Élj örökké, Te örök mozgó, Te örök fiatal és örök megújulásra és megújításra elkötelezett *rebellis nő*: anya, testvér, barát!

Kovács László
„Érted Vagyok”, 2014. augusztus

Márta Néni Drága!

Markáns egyéniség - a fiatalok fogalmazásában – nagyon „nagy arc” voltál.

A mi kapcsolatunk 1976-ban kezdődött, amikor felbukkantál a debreceni múltból az Attila utcában, ahol együtt laktunk Gyurka bácsival és Terikével. Attól kezdve szinte mindennapos vendég voltál ott. Terike szobájában órák hosszat beszélgetve múltról, jelenről, gyorsan otthonra leltél a Bokorban.

Azt hiszem, mi voltunk az első Bokor-pácienseid. Sára már szaladt, Bori totyogott, s amikor eléd tettem a soron következő „frissen szültet”, hosszan nézted figyelmes, mélyre látó tekintettel és azt mondtad: „Ez egy öntörvényű gyerek – itt nem sokat tehetsz”. S ma sem tudom, hogy a gyerek alkalmazkodott-e a jóslathoz vagy hogyan, de így igaz. Nem szenvedhetted mások képmutatását sem. Gyógyításodban mindig az intuíció és a tapasztalat volt a döntő.

Diagnózis után jött a családterápia – a beszélgetés – hisz tudvalévő, hogy a betegség oka nem a vírus meg a bacilus. Egészséges lelkületű családban ritka a betegség.

Beszélgetéseinkben mindig képmutatás nélküli őszinteséggel tudtuk megosztani gondolatainkat. Tudtuk, hogy „csak egymásban moshatjuk meg arcunkat”, s ehhez le kell venni álarcainkat, különben piszkos marad az arcunk.

Köszönöm sokszor kíméletlen *őszinteségedet*, *álarcnélküliségedet*. Az élet lényege a változás, aki él az változik, alakul, addig élő, amíg fejlődni képes.

Mindig úton voltál, fizikai, lelki, szellemi úton. Otthontalan otthonossággal járkáltál a világban. Megcsodáltam azt a *rugalmasságot*, amivel nyolcvan felett is új szellemi, lelki kalandokba kezdtél, amikor mások rég bezárultak, lezárultak.

Életed, sorsod segített a szabadság megtanulásában. Sok mindentől szabadított meg... kétszer fosztották ki otthonodat. Kedves tárgyaktól, értékektől, emlékektől szabadítottak meg. Gyermekeid, unokáid a világ másik felére költöztek. Megszenvetted. Közösségektől is el tudtál szakadni, ha úgy láttad jónak.

Köszönöm szabadságodat, minden megkötöttségtől, korláttól mentes gondolkodásodat. Igazi, vérbeli *szabadgondolkodó* voltál. Családjainkat járva megosztottad meglátásaidat, mindig inspiráltál bennünket. „Madárszabadító” voltál.

Életünk sikere azon fordul, hogy rátalálunk-e a létünk legmélyén várakozó Istenre.

Nyolcvanadik születésnapodon azt kívántam, hogy amiért egész életedben úton voltál, azt elérd, hogy amit keresel, azt megtaláld! Be kell járnunk a fél világot, hogy rájövünk: bennünk van. Közelebb van hozzánk, mint mi magunkhoz. Tudom, hogy *megtapasztaltad*, hogy rátaláltál. Az utóbbi években már nem kifelé, hanem befelé tartottál. Nem többet akartál tudni, hanem tudatosabban élni, hisz nem az eszmék, teóriák útján fejeződik ki az igazság, hanem hirtelen láthatóvá lesz. Eljutottál arra az igazságra, ami a gondolkodáson túl van.

Köszönöm az embereket, akiket magadhoz vonzottál, a *valódi közösséget*, amely megteremtődött körülötted. Köszönöm, hogy hetente kaphattunk egymásból, a csend egységesítő, intim erejéből. Hála a közös vacsorákért, a jó beszélgetésekért.

Nem voltál könnyű beteg. Nagy természeted lassan szelődött.

Köszönöm azt az éjszakát, hogy veled, melletted lehettem akkor. Békés, szép, kisimult voltál. Belesimultál. A tengerből kiáramló Márta néniként megnyilvánuló hullám visszahúzódott, visszaáramlott a tengerbe, ahonnan elindult, a nagy Egységbe.

Hited szerint tenger lettél újra.

Márcziné Sárossy Anna

Szegheő József 1949 – 2015

*Váratlanul és gyorsan távozott közülünk Totya testvérünk,
most már Odafentről nézi jószándékú törekvéseinket.*

„Az Istennek szentelt ember (nő vagy férfi) az igazi otthonról akar tanúskodni. Ahol majd közösen vesszük körül az Úr lakomását: örvendezve a hazatalálásnak és együttlétnek. Amikor a külső adottságok és körülmények ellenére rászántam magam a szerzeteséletre – mint a Bolond Kútásó – égbe vezető utat találtam és akartam mutatni az embereknek.”

Szegheő József

Szegheő József Nyíregyházán született 1949. május 4-én, majd a család Budapestre költözött. A Szegheő család Debrecenből származott, de szüleinek a kommunista diktatúra miatt el kellett hagyniuk a várost. Édesapja (szintén József) eredetileg tanárnak készült, de végül a politikai körülmények miatt fényképész lett, felesége, Szipál Margit hatására, aki híres debreceni fényképészcsaládból származott. Bár Budapesten, az Apáczai utcában laktak, ő maga a gimnáziumot mégis bennlakóként, a kecskeméti piaristáknál végezte, ahol 1967-ben érettségizett.

Érettségi után jelentkezett a piarista rendbe, ahol 1967. augusztus 21-én megkezdte a noviciátust, de november 28-án behívták katonának. Sorszolgálatosként eltöltött két év után újból el kellett végeznie a noviciátust, majd 1970-től a Kalazantinum növendéke lett. 1971 és 1976 között matematika-fizika szakos tanári diplomát szerzett. 1975. szeptember 21-én tett örökfogadalmat, majd 1976. május 1-jén pappá szentelték. Ezután tizenhét éven át a kecskeméti Piarista Gimnázium tanára és diákotthoni nevelőtanára volt. „Nem nagyon jártam sem pasztorálni, sem barátkozni.” – emlékezett később – „Ebből kifolyólag aztán nagyon »benne voltam« az iskolában, tehát mindig volt osztályom, s mivel ott laktam a kollégium közepében, jobbról-balról diákok vetek körül. Igazából nem könnyű, de nagyon szép időszak volt.”

Emellett szüleinek debreceni származása révén szoros kapcsolatba került Bulányi Györggyel és az általa vezetett bázisközösségekkel, a hatvanas évek második felétől kibontakozó Bokormozgalommal is.

1993-ban Jelenits István tartományfőnök Szegedre küldte, ahol a két évvel korábban alapított, de még csak ideiglenes körülmények között működő Dugonics András Piarista Gimnázium éppen saját útját kereste. Tizennyolc éven át, 1993 és 2011 között tanított Szegeden, 1999 és 2011 között pedig a szerzetesi közösség elöljárója (házfőnöke) volt. A Bokormozgalomban szerzett tapasztalatainak nagy szerepe volt abban, hogy a civil tanároknak és a szerzeteseknek sikerült olyan közösséget létrehozniuk, amely sikeresen tudta működtetni az új szegedi iskolát.

Apró füzeteket nyomtattatott ki – irodalmi és teológiai munkák mellett –, a piarista rend életével, történetével, lelki örökségével foglalkozó műveket, amelyeket a diákok és a tanárok

kezébe jó szívvel adott. Neki volt köszönhető a szegedi gimnázium honlapjának (szepi.hu) tartalmas irodalmi és piarista vonatkozású része is. Megszállottan gyűjtötte a különböző műfajú filmeket és zenéket, változó formátumokban (VHS-kazetta, CD, DVD, MP3 stb.). Ezek később a szegedi piarista könyvtár gyűjteményébe kerültek.

2011-től betegsége miatt az új budapesti piarista rendházba költözött, itt töltötte élete utolsó négy évét. Továbbra is szenvedélyesen folytatta a könyvek, cikkek és filmek gyűjtését, és tevékenyen részt vett a Bokor közösség életében; vasárnap esténként ő mondott misét a piarista kápolnában számukra. Betegsége azonban egyre jobban elhatalmasodott rajta. 2015. szeptember 11-én váratlanul rosszul lett, kórházba szállították, ahol állapota rohamosan romlott. Szeptember 16-án délelőtt, békében elhunyt.

Magyar Kurír, 2015. szeptember 16.

Búcsúztató a gyászmisén

*Belőlem valaki útra vált
Útra a jobbik részem
Kiment belőlem, itt hagyott
Csak úgy észrevétlen
Félre se néztem, annyi volt
Csak annyi volt, egy szót se szólt
Hirtelen elment, itt hagyott
Valaki útra vált, a jobbik részem
(Cseh Tamás)*

Édes Istenem, és kedves Totya – vagy ahogyan itt szokás: Tisztelt Tanár Úr! Kedves Testvérek! Készültem, higgyétek el, napok óta készülök, tudtam, hogy a hálaadás a feladatom ezen a szentmisén. Olvastam régi leveleket, verseket, néztem képeket, sírtam és bosszankodtam, ellágyultam és keseregtem, vigasztalódtam – és perlekedtem, Veled, Uram! Természetesen, tudom, hogy elviseled. Mi úgy éreztük, hogy szükségünk van még Totyára. Sírtam, és vigasztalt, hogy tudod, milyen ez, mert te is sírtál Lázár sírjánál. Sirattam magamat, magunkat, hogy itt maradtunk. Totya nélkül, nyáj a pásztor nélkül.

De hisz abban hiszünk, hogy nincs vége, csak egy ajtó van közöttünk. És a kapcsolat fenntartható. Kerestem, keresem, Totya, az üzeneteidet, amik áthallatszanak ezen az ajtón. Te küldted, nem is olyan régen, Varga Gyöngyi írását:

*A Magasságos meghívottja vagy. „Fölfelé” élő ember.
Valahol helyed van a világban.
Kitárt, üres kezedet nyújtod a magasba.
Ember vagy. Ilyen vagy. Gyönyörű.
EMBERSÉG: EMBER S ÉG.
Szétbomlik a szó. Üzen. Mert ember vagy.
Ember lehetsz, aki kapcsolatban van az éggel.
Az ég lehajol hozzád, és fölemel.*

Hát így történt, másként nem is lehetett, az Isten felemelt. Köszönöm, Uram, hogy így tettél, köszönöm, hogy helyet készítettél, köszönöm, hogy vársz, és most már Totya is vár minket.

Totya két fontos dolgot tanított nekünk az Utolsó vacsoráról: *az ajtó nyitva állt, és Jézus senkit nem vizsgáztatott*, aki be akart menni.

Hitünk szerint a mennyország ajtaja is nyitva áll, és a vizsgát magunk tesszük, az ítéletet magunk felett mondjuk ki, csak már a Szeretet szemüvegén keresztül ítélve magunkról.

Most megint többet látunk már belőled, Uram, és Totyából is, mert fel kell emelnünk a fejünket, ki kell nyitnunk a szemünket, mert nem áll itt, hogy amit mi nem, azt ő megtegye.

Totya túlcorduló mértékkel adott, ha megkértük valamire, és melléje tette még mindazt, amit a dologgal kapcsolatban tudott. Általában többet tudott, mint mi, de szerény munkás-ként a háttérbe állt, legyen másnak sikere.

Egy volt közülünk, méghozzá ebben a mindent egybemosni akaró világban egy olyan férfi, aki, ha munkáskezet kerestünk, szabadkozott, hogy nem tudja, erejéből mennyire futja, de megszólítottnak érezte magát, és be akart állni a cipekedők sorába. Megértette, miről van szó, amikor karácsonykor rászorulóknak vásároltunk háztartási gépeket, meghívót szerkesztett, olyan meghívót, amely biztató történetével ajándék is egyben, olyat, amely tartalmazza a Bokor által felismert hármasszöveget, de úgy, hogy felkínálja: *Legyél te is ajándék!* Háromszor is nekifutottunk, és ő mindig, alázatosan hajlandó volt újrakezdeni, az én álmaim szerint.

Totya bármit vállalt, amiben felcsillanni látta az Isten Országának építésének lehetőségét. De azt is, amiben csak hitte, hogy ez benne van, mert bízott barátaiban, akik valami nagyot szándékoztak tenni. Istenem, Te a szándék szerint, és nem sikerek szerint látsz, és sosem ítélsz el bennünket. Totya sokszor nézett bennünket ezen a szemüvegen át. A fiataljaink által rendezett, csupa kisgyerek szereplésével készülő karácsonyi előadáshoz felajánlotta itt a piarista terepet, és izgalommal várta, mi fog kikerekedni belőle. Amit nagyon akarunk, és Totya is bízik benne, annak sikerülnie kell! (Sikerült is!) Hálát adok ezért a hegyeket mozgató bizalomért.

Vállalta, hogy ő lesz a ferencvárosi máltai csoport lelkipolitikusa. Talán azért, mert érezhette, hogy segítségével létrejöhet egy újabb olyan sejt, amely a tevékeny szeretetet szaporítaná. Vállalta, mert miért ne nőhetne általa a búza is ott, ahol vannak konkolyalanták is vetésben.

Gyurka bácsi évfordulós miséje előtt levélben megkerestem azzal, hogy beleszöhetőnek tartja-e az emléknapi gyerekfoglalkoztatásán készülő „Noé bárkáját” a prédikációba. Egy sorban válaszolt: *„Jónak látom elsütni.”* Nem kellett a szószaporítás, hisz jól csak a szívével lát az ember. Totya felismerte a gyerekek fontosságát, felszállt Noé bárkájára, és hitt a szívárványban. Mi is hiszünk a Föld és Ég összeköttetésében, és ez most már azt is jelenti nekünk, hogy a Tanár úr prizmat tartó keze is benne van a képben, ha értő szemmel nézünk felfelé.

A bérnyújtás felkészítője nem, vagy csak alig bírtuk őt követni, pedig mindannyiunknak volt már papírja valamiről, az Isten teremtette csodálatos világ egy piciny szeletéről. Ő jobban készült, mint mi, és az egységes, egy igaz Isten világát próbálta átadni. Próbálta elsimítani a hit és a tudomány, a hit és a vallás, a felekezetek közötti félreértéseket. És próbálta átadni, hogy ez a tanítványok, a Krisztust követő tanítványok valódi feladata. Egyben látni és egyben szeretni, válogatás, finnyáskodás nélkül.

Kamaszfiainkat rávette a templomi ministrálásra. Nem semmi! Nézzünk magunkba: Mi mennyire kapkodunk a misén a felolvasás lehetőségéért? Kell egy kis rásegítés, hogy mi is beálljunk ebbe a közös asztaláldozatba, ne csak várjuk a mások szolgálatát. Köszönjük a miséken tapasztalt, állhatatos és folyamatos lehetőség felkínálást. Egyszer megkérdezték Totyát, nem zavarja-e, hogy a ministránsok néha nevetgélnek? Visszakérdezett: Jobb lenne, ha sírnának?

Egy szem tízéves, mondhatni hátulgombolós fiúnkra is úgy szánta idejét, mint egy esküvős fiatal párra, mint a csoportos bérálási oktatásra. Két-három családnak is tartott misét úgy, mintha 2-300 család kérné. Mert tudta, hogyha ketten vagyunk is, elegen vagyunk, és ha százan lennének is, kevesen lennének Isten nélkül.

Sokan vagyunk itt sokfelől, régiek, újak, fiatalok és korábban születettek. Totya tanított, lelki-vezetett, közösségeket vezetett, misézett, lelkigyakorlatot tartott, Bokor TV-t szerkesztett és helyettesített, és nem nézte, hogy hányszor ő, hányszor valaki más. Ha csak ebben tudnánk hozzá hasonlóak lenni....

*Ha én híd lehetnék, biztos megfeszülnék,
Mesterem másaként kötni igyekeznék:
Ő az eget és a földet, én a Bokrot és a Rendet –
Kell az embereknek egy áthidaló szerzet.*

Problémásnak érezte rendje és a többi rend gazdagságát, kereste az egyéni egyszerűség lehetőségét és a közösből továbbadható lehetőségét, és bennünket is sokszor figyelmeztetett: Döntsünk, hol akarunk focizni, melyik csapatban. És ha az egyház csapatát választjuk, akkor a szabályokat is tartanunk kell, a csapatkapitányt is figyelünk kell. Ott akart focizni az egyházi ligában, a piaristák és a Bokor csapatában is. Válogatott volt, aki egyik csapatát sem hagyta cserben. A Bokrot sem, akkor sem, amikor az nem volt a Liga tagja. És mindent beleadott a közös játékba. Az életét tette rá. Nem azt a pár, szenvedéssel teli utolsó órát. Azt is nagy kunaszt békével felajánlani, de az élet odaadása a barátokért – az évtizedek hosszú sora, az évtizedek minden perce, amit nem tartok meg magamnak, hanem a többiek szolgálatába állítom.

Igyekezett vidám lenni, hogy másokat is vidámítson. Az élet nehézségeinek elviseléséhez, a felülemelkedéshez, a pozitív életszemlélethez humorra van szükség. Hála érte, hogy ennek nem volt hiányában.

„Minden probléma csak egy lehetőség a továbblépésre. Bármilyen problémából van kiút, ha nem adod fel, ha nem állsz meg! Rázd meg magad, és lépj egyet feljebb!” – írtad egy leveledben, kedves Totya, és tudjuk, a betegséget is ilyen lehetőségnek tekintetted.

Totyának feladata volt, amit teljesíteni akart. Tudta, hogy Isten erőt ad ahhoz, ami szükséges. És tudta, hogy neki melléje kell tennie a magáét. *„Ha tudásod van, fáklyát használsz, hogy mutasd az utat. Amikor megvilágosodtál, te magad leszel a fáklya.”*

Hála neked, Istenünk, hogy egyszerre éltünk, hogy egy helyen éltünk, hogy ebben a pár budapesti évben mi Totya két végén égetett fáklyája mellett eszmélhettünk. Azt tanultuk, az ima beszélgetés. Tehát van társ, van válaszadó. És van válasz. A válasz most Totya húsvétkor írt, az új élet kezdetét jelző levele, idézem:

„Utolsó pillanatban jelzem: én is feltámadtam – Gödön... Köszönöm a kapott biztatásokat, és várom a folytatást (Mennybemenetel?). - Totya”

A mennybemenetel óvatos zárójelben. Mi már tudjuk, hogy így van, hisszük, hogy így van. És igyekszünk folytatni, és várjuk a biztatást. Ámen.

Pálinkás Orsi
„Érted Vagyok”, 2015. december

Tapolcai Sándor

1946 – 2008

Sok mindent nem tudhatunk, így „nem ismerjük a napot és az órát”, amikor menni kell. Erre figyelmeztetett Tapolcai Sanyi váratlan halála. Hiszen a hatvan év még nem kor, ilyen-olyan betegségekkel akár évtizedekig is lehet élni...

Ezen a Húsvét utáni 3. vasárnapon Tapolcai Sanyit búcsúztatjuk, aki váratlan hirtelenséggel itt hagyott minket. Itt van felesége, Ildi és kislánya, Anett, és itt vagyunk mi, bokorbeli testvérei. Nézzük a Gyertyát, amit Ildi hozott és emlékezünk egy Gyertyalángra, amely most kihunyott. Sanyi már nincs köztünk. Az emmauszi történet nagyon is illik ránk, akik éppúgy szomorúak vagyunk, mint az emmauszi tanítványok. De Sanyi élete is hasonlított az emmauszi vándorokéhoz.

Sanyi pap akart lenni. El is végezte a teológiát Esztergomban, de az utolsó évben elküldték onnan, és egyik szemináriumba se fogadták be. Ildi elmondása szerint az ÁEH áldozata lett. Ugyanis be akarták szervezni őt, de közben nem szépen viselkedhetett velük, amiért nagyon megorroltak rá. Nem lett pap. Visegrádon, a temetésén egy szemináriumi társa temette őt, és egyik évfolyamtársa, a főtí plébános is búcsúztatta. Őt, a világi apostolt, aki mindig táskával a kezében járt és vitte az Örömhírt, akinek csak tudta.

Kilencévi próbálkozás után döntött a házasság mellett. De Ildivel való házasságkötése se ment simán. A szülők mindkét oldalról ellenezték, mert egyrészt hogy veheti el egy katolikus papjelölt egy protestáns lelkész lányát, másrészt hogy mehet hozzá egy lelkészlány egy katolikus papjelölthöz. Hosszú időbe telt, amíg feloldódtak az ellentétek, és kölcsönösen elfogadta a két család is egymást. Ezt Sanyi szolgálatkészsége és tudatos szeretete is eredményezte. Sanyi és Ildi házasságáról talán még annyit, hogy most húsvétkor lettek volna 30 éves házaspárok. Sanyi ezt már nem érte meg.

Nagy próbát álltak ki Ildi és Sanyi a házasságban is, mert úgy tűnt, hogy nem lehet gyermekük. Mégis lett. Micsoda meglepetésként és örömként vettük a hírt: Anett születését. Ha jól tudom, 17 év után született Anett.

Sanyi Barcza Barna útján került a Bokorba, és az ő csoportjába, miséire jártak Ildivel. Barna halála után Sanyi minden közösségi misén jelen volt, Gyurka miséin, és itt is. Mindig elsőnek érkezett, és tréfásan dohogott, mint egy szigorú plébános: „még nincs itt senki?!” Imádsága a misén mindig jól átgondolt volt. Sokszor úgy éreztem, hogy otthon komolyan készült az evangéliumból. Szomorú történet, hogy csoporttársai közül Pörnyeszi Vera és Mihályfi Zsuzsa is hatvan évesen távozott el közülünk.

Sanyi Vera halála után szinte megjósolta, hogy ő lesz a következő a csoportból. Betegségével már régóta küzdött. Megjegyzem, hogy mindhárman hatvan évesek voltak és az egészségügyben dolgoztak, ahogy Turiák Ildi is.

Sanyi halálos komolyan vette a keresztény ember küldetését, hogy tanuljon és tanítson. Felesége elmondása szerint ő mindig másokat tartott szem előtt. Még kórházi betegágyán is a közösségi házi feladatot írta. Sokszor fél éjszaka készült beszámolóira. Munkahelyén pedig az ott élők problémáit próbálta megoldani. Sokszor bennmaradt munkaidő után, és beszélgetett kollégáival. Sokszor keresték telefonon, ha lelki vigaszra volt szükségük. A rákos betegek telefonos lelki segélyszolgálatán dolgozott, tíz évig szombaton és vasárnap mindig ő volt az ügyeletes. Mikor abbahagyta, hívói otthon keresték, és folytatódtak a beszélgetések. Mindenki nagyon szerette. Sok embernek rendeződtek a dolgai, és Sanyi segítségével újra magára talált.

Ildi megjegyezte, hogy sajnos kevés időt töltött otthon és mostantól, mikor idén nyugdíjas lett, többet tudott volna otthon is lenni, de eddig tartott a küldetése. Pedig szeretett főzni is. Anettet nagyon szerette. Anett a sakkban elért kitűnő eredményeit mindig SMS-ben írta meg neki. Büszke volt eredményeire. Okleveleit, érmeit bevitte megmutatni a kollégáinak. Temetése után Anett aranyérmét szerzett. Ildi azt mondta Anettnek, hogy biztosan apa is súgott. Anett pedig aranyosan-tréfásan megjegyezte, hogy akkor biztosan apa is megtanult odafönn sakkozni.

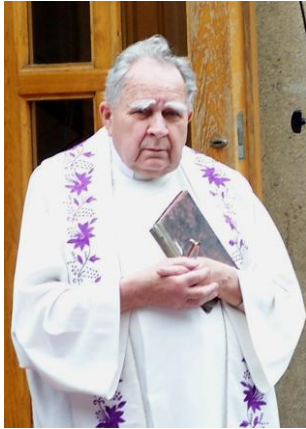
Sanyit az emmauszi vándorokhoz hasonlítottam. Nem kis csalódást jelentett neki, hogy nem lehetett pap, hogy házassága is annyi akadályba ütközött, hogy nem született sokáig gyermekük. Vándorútján azonban megtanulta, hogy az út csalódásokon és szenvedéseken keresztül vezet. Az emmauszi tanítványok az út végén kérték az addig fel nem ismert Jézust, hogy: „Maradj velünk, mert esteledik, és lemenőben van a Nap”. Akkor bement hozzájuk és az asztalnál, mikor kezébe vette a kenyeret és a bort, és odanyújtotta nekik, akkor felismerték őt a kenyértörésben. Sanyi, mint mondtam, egyetlen közösségi misét sem hagyott ki. Úgy gondolom, hogy ő is felismerte a jézusi asztaltársasági szeretetlakomán a Szeretetisten jelenlétét, amitől neki is lángolt a szíve.

Most pedig, amikor nagy műtétje előtti este bealkonyodott, és lement a Nap, a zuhanyozóban Ildi karjaiba hanyatlott. Rák, most észlelt cukorbetegség, tüdőembólia, ki tudja, mi volt a halál oka. Bealkonyodott és lement a Nap. Hisszük, hogy az atyai házban az örök asztalnál most igazán lángol a szíve, ahol a nagy ismeretlen Vándor szolgál fel neki bokorbéli csoporttársai körében. És biztosan azt kéri tőlünk, hogy mi lenn legyünk Ildi és Anett jó testvérei, ha mi nem is tudjuk pótolni őt.

Kovács László

Tarnai Imre

1927 – 2014

*Valahányszor találkoztunk vele,
mindig szívmengető dolog volt megtapasztalni,
hogy mennyire egységes,
azaz mindenhol, mindenkor, mindenkivel szemben
ugyanazt az énjét képviselő emberrel van dolgunk,
olyannal, akinek nincsenek cserélhető arcai vagy szövegei, aki nem
elvárásoknak akar megfelelni.
Ezért is emlékezhetünk rá egy nagyon régi interjúval. Ezt követi a
temetési miséjén elhangzott egyik búcsúztató, valamint
végrendelete.*

Beszélgetés Drégely várának tövében

„Az életben a dolgoknak rendben kell lenniük...” – tartja szinte élet-mottóként „Márton” helyett Imre, „az orosz pap”. Nyugodt, mosolygós, sőt időnként nagyokat nevet. Ha valakivel vagy valamivel nem ért egyet, akkor sem kiabál, hanem leginkább hallgat és teszi a dolgát. Az ő véleménye mindenki számára jól tudható: szeretni kell, szolgálni kell, jót kell tenni, meg kell próbálni szót érteni. Ilyen egyszerű – egy hiteles élet receptje.

– Olyannak ismerlek, mint aki nagyon jól érzi magát „civil”, „laikus” környezetben, pedig „pap vagy te mindörökké...”, a nagyorosi plébános.

Nem érzek kettősséget, nem hiszek egy kettéosztott, papokra és nem-papokra felosztott emberiségben. Nem végzem másként papi feladataimat, mint közösségi vagy egyszerűen emberi feladataimat. Nagyon veszélyesnek tartom, hogy sok pap rettenetesen félti a „papi identitását”, valamiféle felsőbbrendűséget feltételez önmagáról, és ehhez körömszakadtáig ragaszkodik.

Én, ha bárhol, bármilyen körben visszásságot érzek, bizony elhatárolódom tőle. Ugyanakkor nem keresem szánt szándékkal a konfliktusokat, igyekszem mindenben a jót is észrevenni. Ezt a paptársaim, sőt az előljáróim is tudják rólam. Elfogadnak, vagy legalábbis elviselnek. Voltam olyan helyzetben, hogy az egyik falum hívei panaszra mentek a püspökhöz, mert, hogy „bulányista a plébánosuk”. A püspök csak annyit mondott nekik, hogy „ha jól végzi a dolgát, semmi közöm hozzá, hogy kik a barátai”. Maradtam a faluban, és idővel onnan többen bekapcsolódtak a kisközösségi mozgalmába.

– Milyen környezetből indultál?

Budai, pontosabban városmajori gyerek voltam, amolyan szegény középosztálybeli. Anyám családja elszegényedett kismemesi család, apai nagyapám gazdatiszt volt. Édesapám tisztviselőként dolgozott egy bankban. Az első világháború legelején hadifogságba esett, egészen

Vlagyivosztokig keveredett és csak a 20-as évek elején jutott haza. De hazajutott! Keresztapám egy gyermektelen jogászember volt, kúriai bíró Pesten. Építtetett egy szép rózsadombi házat, és az emeletét nekünk adta. Ketten voltunk testvérek az öcsémmel.

Édesanyámat katolikus hitben nevelték, édesapám buzgó református volt, de azért rendszeresen járt velünk szentmisére. Szépen éltek, jól megértették egymást. Édesapám jellemesgerinces ember volt. Fájt neki, hogy első misémen református lévén ő nem áldozhatott. Aztán évekkel később – és egyáltalán nem az én rábeszélésemre! – katolizált, és a falumba jött elsőáldozásra.

A Rákócziánumba, az Érseki Katolikus Gimnáziumba íratlak. Itt javarészt papok („világi papok”) tanítottak, részben volt szerzetesek. Mivel mindig nagyon szerettem és igényeltem a pontos szabályokat, az tetszett, ha a dolgok „rendben” zajlanak, így aztán nagyon megkedveltem a matematikát. Úgy gondoltam, tanár leszek, matematikatanár. S ha már tanár, akkor pap is. Ezt láttam magam körül, ezt tartottam természetesnek. Osztályfőnököm és matematikatanárom Schwarz-Eggenhoffer Artúr volt, akit nagyon becsültem.

– Érdekes ez a mély vonzódásodhoz a rendhez.

Igen. Lakásomon, íróasztalomon ugyan nem nagyon látszik, sőt!... De ennek a külső rendetlenségnek is alighanem éppen az az oka, hogy folyton keresem az optimális, ideális (talán utópisztikus) megoldást, így aztán valahogy „sok szék között a pad alá esem” e vonatkozásban. Meg aztán idővel sem győzöm olyan „igazi” rendnek a megteremtését, aminőt szeretnék, hát marad a rendetlenség. A rend iránti vonzalmam abban mutatkozik, hogy mindig szerettem, ha pontosan előírják, mit és hogyan kell tenni; ha az életnek szabályos keretei vannak.

Ezért szeretem például a liturgiát is: vezérfonalat ad. Hogy pap lettem, abban ennek volt a legtöbb szerepe. Persze a szabályok nem önmagukért vannak, s nem a szabályok betartása vagy betartatása a csúcstérték!

Gyakran jut eszembe Jézus megkeresztelkedésének jelenete. „János igyekezett visszatartani őt: Nekem van szükségem a te keresztségedre, mondta, és te jössz énhozzám? Jézus így felelt: Hagyd el ezt most! Úgy illik, hogy teljesítsük mindazt, ami méltányos. Erre odaengedte” (Mt 3,14-15). Jánosnak teljesen igaza van, és Jézus válasza világosan érzékelteti ezt; mintha azt mondaná: igazad van, de csináljuk szokásosan; itt most az a dolgok rendje, így akarja az Isten, hogy te meríted be az embereket.

– Ehhez képest elég sok rendetlenséget okozott a Te életedben is a háború!

Bizony ez így igaz. '44 tavaszán korán véget ért a tanév és mi egész nyáron a kunmadarasi repülőteret építettük: 17 évesen. Októberben még elkezdtek a nyolcadik osztályt, de a hónap végén véget is ért a tanítás. Általános mozgósítás volt, s vittek bennünket Budaörsre, a Kamaraerdőbe lövészárkot ásni. December 23-án nem osztották ki a lapátokat, és nagy kavargás volt a vezetők körében. Azután elindítottak bennünket a városon keresztül, s elgyalogoltunk egészen Pilisborosjenőig. Öt percnnyire mentünk el az otthonunktól, de én, a rendes, nem léptem ki a sorból, főleg azért nem, mert a holminkat egy szekéren hozták utánunk, s ha megszököm, az biztosan elvész. Azután december 24-én, a továbbvonuláskor egy társammal mégiscsak beugrottunk egy szalmakazal mögé: megszöktünk, aztán „beszöktünk” a városba – utolsó pillanatban: az ostromgyűrű percekén belül bezárult mögöttünk –, és estére hazagyalogoltunk.

1945. január 30-án, ebédidőben jöttek be hozzánk először az oroszok. Ezek rendes emberek voltak; amikor ebéddel kínáltuk őket, keresztvetéssel telepedtek asztalhoz. De nem sokkal utánuk mások is érkeztek, akik kivezényelték az udvarra a 16 és 60 év közötti férfiakat. Édesapámmal együtt vittek el bennünket. Igen sokan voltunk; hol szenespincében, hol lóistállóban éjszakáztunk, s végül a váci fegyházban kötöttünk ki. Ekkorra megtudtuk, hogy a frontról jóval nagyobb hadifogolylétszámot jelentettek Moszkvának, mint amennyi a valóság volt, így aztán „fel kellett tölteni” a keretet: ilyen (pót)hadifoglyok lettünk. A legkellemetlenebb – talán furcsán hangzik, s jelzi, hogy ez azért nem volt olyan vészes hadifogság – az volt, hogy a napirend a moszkvai időhöz igazodott: hajnalok hajnalán, vaksötétben keltünk... Vácott nagy volt a zsúfoltság, sok százan voltunk. S emiatt előbb 18 embert, majd pedig 11-et elengedtek. Édesapámmal együtt bekerültünk ebbe a második csoportba! Gyalog, szekéren, a Duna jegén átkelve, de végül is hazajutottunk – megint!

Május elsején – nem akármilyen féléves szünet után – folytatódott a tanév és (úgymond) leérettségiztünk.

Ősszel már a papi szeminárium növendéke voltam Esztergomban, s mire befejeztem teológiai tanulmányaimat, alaposan megváltozott körülöttünk a világ. Szó sem lehetett arról, hogy egyetemre menjek és paptanár legyek.

– Maradt tehát a papi szolgálat, melyhez azóta, mintegy fél évszázada hűséges vagyok.

1952-ben szenteltek fel, s persze én is káplánként kezdtem működésemet. De kezdettől fogva zavart, hogy a dolgok nem úgy mennek, mint ahogyan szerintem azoknak menniük kellett volna. Mást tartottam eszményinek, evangéliumnak, mint amit megvalósulni láttam. Nem lázadoztam, de nagyon kerestem. Arra vágytam, hogy ahogyan régen a pogányok tengeréből kiemelkedtek a keresztények „szigetei”, úgy ma a megkereszteltek tengeréből emelkedjenek ki az igaziak; álmodoztam egy, a hitet komolyan vevő és élő „katolikus szektáról”.

Első helyemen, Szécsényben rövid ideig Havasy Gyuszi (később sokak Gyuszi bácsija) volt a káplántársam. Onnan került börtönbe, ahol egy ízben meg is látogattam őt. Nagyon hálás volt érte.

Az ő révén kerültem később a Bokorba is, és neki köszönhetem, hogy előbb találkoztam Bulányival, mint a hírével. Ezt a körülményt nagyon fontosnak tartom, mert ellenkező esetben egyáltalán nem biztos, hogy nem lettek volna olyan előítéleteim, fenntartásaim, amelyek nagyon sok jószándékú paptársamat is mind a mai napig távol tartják tőle.

1973 őszén volt egy nagyon súlyos autóbalesetem, amiből maradandó testi sérülések nélkül és meglepően gyorsan felgyógyultam. Ezt egyértelműen jelzésnek fogtam fel: az Úristen még akar tőlem valamit. A következő nyáron egy ízben találkoztam Havasy Gyuszival, aki szólt, hogy lesz nála valami papi találkozó, ahol olyasmiről lesz szó, ami talán érdekel. Érdekelt, elmentem. A találkozót, ma azt mondanám, lelki gyakorlatot Bulányi György vezette, és a téma a jézusi célkitűzések megvalósításának szociológiai vonatkozásai voltak. Óriási „ahá”-élményem volt ez a néhány nap: igen, ez az, ezt kerestem, ez kell nekem! A felismerést tett követte: kisközösségbe kerültem, mégpedig a „Vegyesbe”, papok és nem-papok együtt, egyenrangúan alkottunk közösséget, mely máig él. (Sajnos az arányok mára eltolódtak: az egyedüli pap vagyok benne, már csak tőlem „vegyes”). Azóta is mindig „civillel” vagyok közösségben.

– *A faluban is inkább kedves nagyapának tartanak téged, mint távolságtartó plébános úrnak.*

Igen, az iskolaigazgatótól kezdve a polgármesteren keresztül az egész faluban szinte mindenki Imre bácsinak szólít, esetleg Imre testvérnek. A „plébános úr” megszólítást még csak elfogadom. De kezdettől kértem – Jézusra hivatkozva –, hogy ne szólítsanak atyának! Akikkel személyes kapcsolatban voltam, azok eddig is tegeztek, kortól függetlenül. De amikor elmúltam 70 éves, nyilvánosan kértem, hogy mindenki tegezzen.

– *Aki hozzád betér, nagyon gyakran a számítógép mellett talál. Sok-sok kiadvány (köztük lapunk, az „Érted Vagyok”, Bulányi György Szent Pál teológiájáról írt könyvsorozata és a falusi hírújság is) a Te gépedről kerül a nyomdába. Vonz a számítógép?*

Igen, nagyon. Őszintén élvezem – néha túlságosan is! –, mert itt is szabályok vannak, a dolgok előírászerűen, rendben mennek (amíg nem kap vírust a gépem!). Szeretem, ahogy a tördelés során az oldalak kialakulnak, az elképzelések fekete-fehéren papírra nyomódnak. Különösebb képzelőtehetségem vagy jó ízlésem ugyan nincsen, de azért rendezett oldalakat össze tudok állítani. Már megint a rend!

Jól tudom, hogy bár ez nem látványos munka, de azért valakinek ezt is meg kell csinálnia. Apró fogaskerék vagyok az írók és az olvasók között; de tudom, hogy nélkülözhetetlen fogaskerék.

– *Az elmúlt évek során komoly építkezés zajlott a plébániádon. Miért vágta bele?*

Rájöttem, hogyha nem tatarozunk, az épület a fejemre dől. S ha már tatarozni kell, akkor fejlesszünk is: legyen korszerűbb a ház! Nekem sem mindegy, hogy hol lakom, s kínáljon jobb körülményeket az évről évre itt lelkigyakorlatozó vagy egyszerűen csak pihenő testvéreknek.

– *Tizenhat éve szolgálsz Nagyorosziban, s plébániád ajtaja valóban mindig nyitva volt a lelkigyakorlatozók előtt. A résztvevők ugyan mindig hálásak voltak érte, de Te bizony időnként „szorultál” miatta.*

1983 tavaszán kerültem ide. Ebben az évben a nyár elején kapta meg Lékai bíboros a listát az Állami Egyháziügyi Hivataltól, hogy hol lesznek Bokor-szervezésű lelkigyakorlatok, s a hozzá tartozó felszólítást, hogy ezeket akadályozza meg. Hivatott Esztergomba, s számon kérte, hogy ki adott engedélyt ezekre a lelkigyakorlatokra. Csak a Jóistenre hivatkozhattam. De rögtön hozzátettem, hogy amennyiben szükséges, máris írásban kérek tőle engedélyt. Mondanom sem kell, hogy azonnal közölte, nem fogja megadni; sőt, megfenyegetett, hogy ha megtartjuk a lelkigyakorlatokat, akkor elhelyez. Hazajöttem, és itthonról írtam a bíborosnak, hogy lelkigyakorlat igenis lesz, mert nem utasítom ki a barátaimat a plébániáról, ha azok itt akarnak imádkozni, beszélgetni.

Egyáltalán nem volt ez „hősiesség” a részemről. Itt jön elő élesben az, hogy „ez a dolgok rendje”, ezt egyszerűen nem lehet másképpen csinálni. Egyik kedvenc történetem a szentek életéből Szent Perpétua esete: Kivégzése előtt apja a börtönben rá akarta beszélni, mondja azt, hogy nem keresztény. Ő rámutatott a sarokban álló korsóra: „Lehet erről azt mondani, hogy nem korsó?”... Ami tény, az tény, aminek az ember lelkiismerete szerint meg kell történnie, annak meg kell történnie, akkor is, ha kellemetlen.

Megtartottuk a lelkigyakorlatot és megérkezett a dispozió: áthelyezés Etesre. S jóllehet alapvetően szelíd ember vagyok, de ekkora disznóság láttán megmakacsoltam magamat, s

két, „hasonló cipőben járó” paptestvéremmel együtt fellebbeztünk, leveleztünk... Végül elaludt az ügy; ma is itt vagyok, s a plébánia ma is várja a lelkipátereket.

– Papi működésednek melyek az örömei és melyek a nehézségei?

Az örömet, a biztatást főleg a fiatalok jelentik. Tanítok hittant is. Ha akad jelentkező, tartunk esküvőt is. Azután az elsőáldozások, bérnyújtások. De a legtöbb igény temetésre szól – sajnos!

A kisgyerekek már fárasztanak, nekik nem szívesen tartok hittant, ezt már inkább a segítőkire hagyom, akikkel viszont felnőtt csoporttalálkozásokon vagyunk együtt, s beszéljük meg az átadandó üzenetet. Két falumban is a helybeli polgármester (pontosabban: az egyikben most már ex-polgármester) tartja az igeliturgiát azokon a vasárnapokon, amikor nincsen szentmise. (Négy falum van, nem jutok el minden hétvégén mindenhol.) Velük is rendszeresen a külön találkozik.

Az emberekkel kapcsolatos feladatokat szeretem, de például az egyházközségi adminisztrációt egyáltalán nem. Mondhatnád, hogy ez is rend-teremtés lenne. Valóban szerettem is, amíg „ember-léptékű”, áttekinthető volt és csak annyi, amennyi igazán hasznos és szükséges. De mára olyan bonyolulttá lett, hogy szükségképpen berzenkedem, mert ez a rend nem szolgál tulajdonképpen senkit és semmit: öncélú.

Egyre csak erősödik bennem a meggyőződés, hogy Jézus nem akart papokat! Az egész egyházon egy nagy összeomlás segítene. Az egyház a maga közel 2000 éves történelmét mindig a mindenkori hatalmi struktúrával kötött szövetségben vészelte át, s a lényegét réges-rég elhagyta. Most is mesterséges cölöpökkel támasztgatjuk a keretet, ahelyett, hogy az evangéliumra, a laikusokban is megszólaló Szentlélekre figyelünk. Mert ahol figyelünk, ott él az egyház, él a közösség!

– Hogyan telnek napjaid? Mivel tudod megőrizni ezt a rugalmasságot, amely szinte kortalanná tesz?

Reggel fél hat körül kelek. A plébánosi és közösségi kötelezettségek, valamint a számítógépes munkák töltik ki a napomat. Az iskolában szűkében vannak a némettanárnak, megkértem, hogy segítsen, így németet is tanítok. Táblázatba foglalom a hét feladatait: miséket, hittanokat, temetéseket, közösségi programokat, lelki beszélgetéseket, látogatásokat, elcsendesedésre szánt időt, számítógépes feladatokat stb.

Televíziót ugyan kaptam az egyházmegyétől videóval, hitoktatási célra, de néha napokig nem kapcsolom be; az olvasásra is kevés időm van – sajnos. Sokat és szívesen vagyok együtt emberekkel. Számítok a segítségükre, és ők – úgy tűnik – örömmel dolgoznak velem. Amíg szükség van rám, bizonyára erőt ad hozzá az Isten. Ezzel ágában sincs nyugdíjas öregúrrá válni!

– Nem is tudunk olyannak elképzelni! Köszönjük derűs lényedet és kitartó munkádat.

Schanda Beáta

„Érted Vagyok” 1999. április

Búcsúztató

Kedves Testvérek!

Egy idézettel szeretném kezdeni a búcsúzás mondatainak sorát:

„Kialudt egy fáklya. Egy messzire világító és meleget árasztó fáklya. A dolgok rendje az, hogy amikor a világító és melegítő fáklya kialszik, akkor körülötte sötétség és hideg váltja fel a fényt és meleget. De az Isten Országában másfajta a törvények: Hisszük és reméljük, hogy az a fény és az a meleg, amelyet a most kialudt fáklya sugárzott, nem szűnt meg: tovább világít és melegít, sőt még messzebbre árasztja fényét és melegét. Azért, mert ennek a fáklyának a fénye nem a sajátja volt, hanem azé, akinek fénye-melege soha véget nem ér.”

Az elhangzott néhány mondatot Imre bácsitól idéztem, s ezeket Bulányi György atya temetésén ő maga mondta el. A mai alkalomra is aligha találhattunk volna méltóbb szavakat.

Ha most becsukom a szemem, és ha most, kedves testvérem, becsukod a szemed, és elvonatkoztatasz azoktól a képektől, amelyeket nyitott szemmel kénytelen vagy látni és értelmezni, akkor megjelenítheted azt a szeretetvalóságot, akit Imre bácsinak hívunk. Meg is kérek mindenkit, hogy tegye meg ezt a könnyed mozdulatot a szempillájával 10 másodpercig. Így ni.

Máris megelevenedhet az a lelki közösség, amelynek Nagyorosziban a kiépítője és eltetője Imre atya volt. Megelevenedhet az a Bokor Község, amelynek 40 évig ambiciózus tagja és példaképe volt Imre testvérünk. Érett bölcsességgel és szelíd határozottsággal szeretett mindenkit maga körül az Egyházban és a Bokorban egyaránt – ezért sokan hordozzuk őt szívünkben ezután is hálával és köszönettel.

Közben elcsodálkozhatunk azon is, hogy a különböző kultúrákba beleszülető embertársaink milyen eltérő módon élnek meg az élet elmúlásának eseményét. Van, ahol hangos sírás és jajveszékélés kíséri ezt a biológiai törvényszerűséget, és feketébe öltöznek a gyászolók. Van, ahol a hazatérésnek és a mennyei születésnap szép ünnepének tekintik ezt, és fehérbe öltöznek a búcsúzóik.

A mi kultúr- és kultuskörünkben valahogy keveredik az elválás szomorúsága a tartalmas élet elismerésének örömeivel. Az elválás szomorúsága abból fakad, hogy egy szeretetkapcsolat megszűnt, és pótolhatatlan hiány keletkezett az életünkben. A tartalmas élet elismerése miatti öröm pedig abból forrászik, hogy az ember a rendeltetésének megfelelően használja az Atyától ajándékba kapott életét.

Ha most Imre bácsi életművére tekintünk, azt mondhatjuk, hogy pontosan arra szentelte az évtizedeit, amire vonzotta őt a szerető Atya. Erre a vonzásra azt felelte, hogy „papként építem az Isten Országát”, a szeretetközösségek hálózatát. „Akinek van, annak még adnak” alapon – és talán ennek a biztatásnak a jegyében találkozott 40 évvel ezelőtt Bulányi György atyával, akinek a gondolatai további inspirációt adtak számára a szeretetközösségek építéséhez. Ha visszatekintünk az egyházmegyei zsinat felszólalásaira, azt lehet megállapítani, hogy ezt az apostoli lelkületet sikerült továbbadnia a nagyorosi testvéreknek is. Ők megértették, hogy a Jézus-követésnek a szeretetszolgálatok mellett az apostolkodás is része, annak is meg kell jelennie benne a Mester biztatása és példája alapján.

Most idézzük fel Imre bácsi néhány mondatát: „Egész biztos, hogy nem véletlenül nevezzük a Szentlelket a jó tanács lelkének. Ami eszembe jut, hogy jaj, de jó, ezt kellene csinálni, azt

biztos, hogy Ő sugallja...” És eszébe jutott az egyházmegyei zsinat ötlete, amely meg is valósult. „Azt kell megpróbálni elérni, hogy szemléletet váltsanak a papok is, a hívek is, mert itt erre van szükség!... És megfogalmazni azt, hogy mi az, aminek ki kellene bontakoznia egy jézusi közösségben.” Ha méltó módon szeretnénk Imre bácsi szellemiségét megőrizni, akkor talán ezt a közösségi elképzelést kellene valóra váltani: a népegyházat átkovászosítani jézusi kisközösségek élő hálózatává.

Hallgassuk még egy kicsit őt: „A lényegnek mindig csak kisközösségekben, kiscsoportokban lehet megnyilvánulnia. Jézus 12 embert szedett össze maga köré, azokkal volt rendszeresen. Jó, beszélt tömegekhez is, de ő maga is észrevette és belátta, hogy sokkal kisebb volt a hatékonysága ezeknek a beszédeknek, mint az, amit ott a szűk körben tudott a maga barátai között elmondani. Egy templomi szentmise akkor igazi, hogyha azok, akik ott vannak, nemcsak Istennel keresik a kapcsolatot, hanem egymással is. Nem idegenként ülnek egymás mellett, hanem őszinte az a kézfogás, amit az áldozás előtt szoktunk végezni, és abban benne van az, hogy én minden embertestvéremmel jóban akarok lenni.”

Valamennyien példaképeket keresünk az életünk szebb és Istennek tetszőbb alakítása szempontjából. Nem utánzásról szól ez a keresés, hanem a jó példa átvételéről, annak az életünkhöz igazításáról. Imre bácsi elkötelezett életvitele, hűsége Krisztus egyházához és hűsége a Bokor Közösséghez valamennyiünk számára példa értékű. Kívánom itt lévő testvéreimnek, hogy alkalmazzák az életükre azt az Istennek tetsző életutat, amelyet szeretett Imre testvérünk szavaival és tetteivel egyaránt bemutatott kis és nagy közössége számára.

Miklovicz László

Részletek Imre bácsi végrendeletéből

Első szavam Mennyei Apácskámhoz, az irgalmas Istenhez szól. Nagy hálával köszönöm meg neki, hogy létbe hívott. Köszönöm, hogy meghívott a vég nélküli boldogságra, és olyan körülményeket biztosított számomra, amelyek kiválóan alkalmasak voltak arra, hogy e célom elérésére nyugodtan készülhessek. Köszönöm, hogy olyan Szülőket adott, akik szavukkal és szép életükkel egyaránt megismertették Őt velem. Köszönöm a nyugodt gyermekkort, amelynek során elvezetett élethivatásom felfedezéséhez.

Köszönöm, hogy hosszú élettel ajándékozott meg, és így sok alkalmat adott arra, hogy bőven *készíthessek magamnak ki nem merülő erszényeket, kifogyhatatlan kincset* (Lk12,23). Bocsánatát kérem, hogy oly nagyon sokat elpazaroltam és kihasználatlanul hagytam ezen alkalmak közül, és azért a sok hűtlenségért, amiben ugyancsak bővelkedett hosszú életem. Szeretetébe és irgalmába ajánlom itt befejeződő és – reményem szerint – Nála kiteljesedő életemet!

Köszönetet mondok az Esztergomi Egyházmegyének, hogy olyan indulást biztosított számomra a papi szolgálathoz, amiből fél évszázadon át élhettem. Hálával tartozom természetesen a Váci Egyházmegyének is, hogy az egyházmegyék átrendezése után elfogadta szolgálataimat, mégis azt kell kérnem, ne vegye zokon, hogy a szívem Esztergomé maradt. Öreg fát nem lehet átültetni!

Megköszönöm a Gondviselésnek, hogy elvezérelt a Bokor-közösségbe, ahol megtalálhattam a „százannyi” testvért, és megtanulhattam élni a görcsmentes, önálló gondolkodással.

Értetlenül és fájdalommal tapasztaltam meg azt a sok – előítéletesen alapuló – megnemértést, amely ennek a közösségnek az életét kísérte és kíséri. Adja Isten, hogy ezek mielőbb nyugvópontra jussanak, és előítéletektől mentesen fedezze fel minden jóakarátú ember azokat az értékeket, amelyeket a Bokor képvisel!

Életemből a leghosszabb időt a nagyoroszi közösség szolgálatában tölthettem el. Köszönöm nekik azt a sok örömet, amit e hosszú időszak alatt szereztek nekem. Őszintén bocsánatot kérek mindazoktól, akiket megbántottam – különösen is azoktól, akiket keresztény emberhez nem illő viselkedésemmel botránkoztattam meg –, és ünnepélyesen kijelentem, hogy a magam részéről senkivel szemben nem hordok semmiféle neheztelést a szívemben.

... Sírkövet ne tegyenek a síromra, csak egyszerű fakeresztet.

Ha valaki vagy valakik mégis sírkövet szeretnének készíttetni, azokat arra kérem, hogy az erre szánt pénzt juttassák el a harmadik világ éhezőinek a Harmadik Világ Éhezőiért Alapítvány közvetítésével! (Számlaszám: 10200902-32713127.)

(2014. július 28.)

Tőkésné Németh Gabriella

1958 – 2005

*Töretlen hit és bizalom
volt útitársa
a hosszú szenvedéssel
kikövezett úton.*

Gabi 1958-ban bányászcsaládban született Várpalotán, ahol az iskoláit is végezte, majd 1977-ben kezdett dolgozni adminisztratív állásban, az Inotai Hőerőműben.

1979-ben kötöttek házasságot Tőkés Lászlóval és Székesfehérvárra költözött. Itt született meg három gyermekük (Laci, Dániel és Dorina).

Felnőttkori megtérésüket szellemi, lelki útkeresésüknek köszönhatték, melyhez inspirációt adott a megismert Bokor nagyközösség tagjainak áldozatos, Istenbe gyökerező és összetartó élete. Először a Vízivárosi Plébánia életébe kapcsolódtak be.

Férjével együtt a '90-es évek első éveiben csatlakoztak a székesfehérvári Keres közösséghez, melyet Garay András vezetett és a Miklós, Tanos, Bata, Garay házaspárokból és Lelovics Laciból állt. Felnőttkorban megtérők voltak annak előnyeivel és hátrányaival egyaránt. Gabi lelkesen csatlakozott az alapvetően keresztény nagycsaládos mozgalomhoz, mivel maga is három gyermek édesanyja volt már ekkor. Ez meghatározó volt életére, mivel mindent nagyon komolyan és lelkiismeretesen csinált.

Nagy érdeklődéssel vett részt az először Bábolnán, majd Óbudaváron és más helyeken megtartott lelkigyakorlatokon. Jó háziasszonyi képességeit mindenki számára szeretettel kamatoztatta. A Bokor és a Keres közösség lelki és szellemi nyitottsága találkozott a kereső, de ugyanakkor a megtalált értékekben elmélyülő személyiségével.

A teljes családdal vett részt több Bokor nagytáborban.

Szociális érzékenysége révén több karitászcsoporthoz is bekapcsolódott mind a gyűjtő, mind az elosztói oldalon.

A GYED leteltével egyre komolyabban foglalkoztatta a „hogyan tovább” kérdése. Végül megszületett benne az elhatározás, hogy a keresztény tanítói pályára lép. Sikeres felvételi után a „Zsámbéki Tanítóképzőt” végezte el – levelezői szakon – mindvégig kiváló eredménnyel.

A sors azonban nem volt kegyes hozzá, mert bár hamar álláshoz jutott a Székesfehérvári Szent Imre Katolikus Általános Iskolában, a tanítói közösség nem fogadta el újítói elképzeléseit.

A kisiskolásai rajongásig szerették kezdeményező, kedves tanítási módszereit, ahol a személyesség és az oldottság meghatározóbb volt a poroszos számkérő, állandóan teljesítményt követelő pedagógiai módszerekkel szemben.

Egyre inkább kiközösítettnek érezte magát, ami végül egy gyógyíthatatlan betegségbe torkollott. Vele együtt ez már a harmadik generáció, mely érintett.

A betegség ellenére bizalma és Istenben való hite nem ingott meg, sőt hite egyre inkább elmélyült. Családja, barátai és a közössége kísérte el ezen a hosszú és szenvedéssel teli úton, melyet mindvégig emberi méltósággal, töretlen hittel és bizalommal járt.

Még utolsó óráiban a szentáldozás kegyelmét kérte és kapta meg. 47 éves korában lépett át az örök hazába.

A család és közösség a mai napig összetartó módon van jelen egymás életében, és ápolja Gabi rövid életének emlékét. A székesfehérvári temetőben nyugszik.

Tőkés László - Garay András

Turiák Ildikó 1946 – 2006

*Anna anyukája,
a Bokor II. nemzedékének egyik alapító tagja,
a „Gyökér” közösség tagja, a „Fiatalok II.” közösség vezetője.
Közösségteremtő egyénisége halála napjáig hatott.
Betegsége hónapjaiban sokakkal beszélgetett a tőle
megszokott nyíltsággal, egyenes beszéddel és empátiával.
Sokat kaptunk tőle és általa, akit - innen nézve úgy érezzük –
túlságosan korán hívott haza a Mennyei Atya. Talán új
társalkodónőre volt szüksége, és Ildi briliáns eszére
és meleg szívére vágyott?*

Emlékezés Ildire

Nem sokkal halála előtt „elemeztük”, „értékeltek” barátságunkat. Megállapodtunk abban, hogy ez a barátság számunkra kölcsönösen ISTEN AJÁNDÉKA volt. Egy hullámhosszon voltunk. Ez a barátság olyan volt, hogy szavak nélkül is működött. Volt, hogy évek is kimaradtak, amikor nem ugyanabban a közösségben voltunk, és kinek-kinek más volt az elfoglaltsága, de mindig úgy, és ott tudtuk folytatni, mintha előző nap hagytuk volna abba. Mióta Anna lett, Éva néniel tett kirándulásainkra együtt mentünk. Eleinte „ötösben”, Éva néni, Ildi, Anna, Pamacs és én. Aztán csak négyesben mentünk kirándulni, amikor már Pamacs nem volt. Bárhova mentünk is, végül Zebegényben kötöttünk ki...

Ildikénk életének ebben az utolsó kilenc hónapjában sokkal többet voltunk együtt, mint bármikor az előző 40 évben. Számomra a legteljesebb egységet, békességet, feltöltődést jelentette minden együtt töltött óra. Valahogy megéreztem, hogy mire van szüksége. Ha csak csendes jelenlétre, akkor nem beszélgettünk. Ha szívesen osztottuk meg egymással gondolatainkat, és volt ereje, akkor beszélgettünk.

Léleksimogató volt az a pár óra is, amit azokban a napokban töltöttem mellette, amikor már csak aludt. Már nem kettesben, hanem „Hármasban” voltunk. Ott volt közöttünk és bennünk a „Nagy Harmadik” is, Akihez készült. És milyen szépen készült Hozzá!

Próbálok visszagondolni a kezdetekre...

Boldog és lelkes évek voltak a Fiatalok-Egy-gyel, a Fiatalok-Egy-ben töltött évek, hisz lelkesítettek minket az újonnan felfedezett jézusi igazságok. Világosság volt bennünk. Csodálatosak voltak a csatárkai közösségi találkozók, lelkigyakorlatok. Az első csatárkai lelkigyakorlaton Ildi még éjjel sem tudott aludni az ott lévő szentlelkés légkörtől, annyira érezte Isten jelenlétét. Külön, kettesben is elmentünk egyszer Balatonakarattyára nyaralni. Kivettünk egy szobát, és majdnem egész nap a KIO-t olvastuk, és beszélgettünk meg lelkesen. Később aztán a Fiatalok-Egy bővült, kettéoszlott, és mi külön közösségbe kerültünk. Évek maradtak ki, de csak a találkozásainkból, a barátságunkból nem.

Mi maradt meg bennem Ildiből? A mosolya. Mindig tudott mosolyogni. Nem kérdeztem tőle, hogy mi volt vele nehéz időkben? Akkor is tudott mosolyogni? Annyit tudok, hogy ez egy elhatározás eredménye volt, hogy mosolyogjon. Olyan 17 éves kora körül határozta el, hogy nem fogja mások számára láthatóvá tenni a saját bánatát és problémáit, hanem inkább mosolyogni fog helyette. Nekem, nekünk már csak a mosolygós Ildi maradt. Még a betegsége is. És ez a mosoly nem egy más volt. Ez a lelkének a tükré volt... Ezért volt jó a közelében, a társaságában lenni. A mosolya simogató volt, de ezt a mögötte lévő világosság és bizonyosság táplálta és fényesítette.

Épp tegnap olvastam Gyökössy Bandi bácsi könyvében a következőket, amit egy lelki testvéréről mondott neki valaki: *„Tudja, azt szeretem ebben az emberünkben, hogy nincs rajta semmi más, a beszédjében nincs semmi vastag, jézuskodó, istenkedő kenet. Olyan, mint mindenki. De mégis más! Olyan, mint amikor borús időben hirtelen kisüt a nap, és az ember belemártja az arcát a napsugárba. Olyan a közelsége... Aki valóban Jézus tanítványa, annak a közelsége olyan, mintha az ember borús időben hirtelen felnézne az égre, néhány percre kisüt a nap, és belemárthatja arcát a melegbe, a fénybe. Ilyen volt ez a barátunk...”*

Ilyen volt Ildink is. És bár láttam elfogyását a földi létből, bennem a mosolya maradt meg. Örökre! Mindig is rám fog mosolyogni.

Debreczeni Zsuzsa
„Érted Vagyok”, 2006. augusztus

Interjú Ildivel (részletek)

Ha jól számolom, éppen 40 éves a „Bokron belüli fennállásom”, valamikor ilyen adventi időben talákoztam először Gyurka bácsival. Akkor 19 éves múltam, és már három éve a Mester Margit alapította szerzetesközösséghez tartoztam... féléves voltam, amikor szüleim elváltak, és édesapám tudni sem akart rólam. Édesanyám néhány évvel később feleségül ment egy nála 20 évvel idősebb emberhez.

Orvos szerettem volna lenni; többször felvételiztem, és a végén már olyan volt a szóbeli, hogy biológiai kérdést fel sem tettek... Egyértelmű volt, hogy bármennyit tanulok, sosem fogok bekerülni az egyetemre...

A MÁV Kórházban ismerkedtem meg Trásy Évával. Néhány hónap múlva Évához kaptam meghívást egy lakásszentelőre. A lakásfelújítást jórészt Bulányi György finanszírozta, így aztán ő is ott volt a szűk körű ünnepségen. Évától hallottam már róla, börtönviselt múltjáról, újszerű gondolatairól... Három-négy kérdést tett fel, és úgy szólított meg, hogy utána én akartam folytatni a beszélgetést. Jártam hozzá, s ő mondta, csak mondta a magáét, az akkor frissiben meglátott jézusi igazságot. Jó hallgató lehettem. Sőt, ahogyan később bevallotta, szinte idegesítően jó „alany” voltam, mert a legtöbb felismert igazságra rögtön rá tudtam bólintani, mivel én is úgy gondoltam – már régen... Ezek a beszélgetések nagyot alakítottak rajtam: gondolkodóvá, tenni akaróvá változtattak.

14 éves koromtól kezdve évtizedeken keresztül mindig voltak körülöttem ápolásra szoruló betegek, haldoklók... apám testvére és a férje... édesapámat érettségig ápoltam. Édesanyám népes családjában is mindig szükség volt „házi betegápoló nővérré”: nagyapám 97 évet élt, nagyanyám testvére meg 105-öt! Már munka mellett ápoltam két nagynénémet, akik mindketten a karjaimban haltak meg. Azóta tudom, hogy a halál olyan, mint a születés – egy másik létre...

Amikor a sok-sok idős betegeskedő rokon mind kihalt mellőlem, óriási vákuumba kerültem. Furcsa módon nem megkönnyebbültem, hanem szinte kiborultam. Rövid idő alatt 15 kilót fogytam, és nem nagyon tudtam, mihez kezdjek magammal. Két dolgot fontolgattam: az egyik, hogy elmegyek Prakash-hoz Indiába, és az ő szeretetszolgálatában válllok részt, a másik, hogy egy gyermek felnevelésére vállalkozom. Jócskán 40 fölött jártam már, egyedülálló is voltam, tehát a szokásos szempontok szerint nem sok esélyem volt az örökbefogadásra. Mint minden lényeges dologról, úgy erről a vívódásomról is beszámoltam közösségi testvéreimnek. Alig telt el néhány hét, amikor egyikük szólt: nyílt örökbefogadással lehet egy kislányom! Annát édesanyám halála után szűk egy évvel a kórház csecsemőosztályáról hoztam haza. És szerintem ezzel minden anyuka egyetért – a legigazibb legboldogabb emberi kapcsolatom lett! Egy olyan kapcsolat, amely minden nehézségével együtt a legtöbb gyönyörűséget hozta az életembe, amely igazán feloldott, harmonikussá tett...

11 évvel később a kezelőorvosom – kérésemre – elém tette minden leletemet a rák sok áttétéről, elmondta, hogy egyetlen fajta kemoterápiát tud felírni, de nem tudni, annak milyen hatása lesz... A következő negyedóra döntő jelentőségű volt: az egyik megnyíló út a pánik és az apátia birodalmába vezetett volna, a másik viszont egy felismeréshez juttatott: tapasztalattá vált számomra, hogy egy békességből, szeretetből „szótt” védőharang alatt vagyok, hogy már más aspektusból látom az életet, az embereket, a kapcsolatokat, mint korábban...

Mielőtt az elmúlt nyáron – 2005 – beleegyeztem a műtétbe, a legfontosabb az volt számomra, hogy rendezzem Anna sorsát, aki most egy négygyermekes közösségi-baráti családban él. Megtettem, amit én meg tudtam tenni, a többi már a Jóistenen és a testvéreken múlik. Anna ma már ott van otthon, de mindig az én lányom marad...

Misztikus alapállású vagyok. A szerzetesként előírt napi egyórás adoráció nekem sosem okozott gondot, sőt! Tudom és tapasztalom, hogy időt kell hagynom arra, hogy megszólaljon bennem az Isten. Ez több annál, mint egyszerűen, csendben lenni... Isten bennem van, állandóan jelen van. Erős belső kontaktust tartunk egymással: Isten és én!...”

Schanda Beáta
„Érted Vagyok”, 2006. április

Gondolataiból:

„A Bokor volt és él, és van jelenleg is. És egész szívemből meg vagyok győződve róla, hogy lesz is. Mindaddig, míg Istenre és egymásra figyelve, egymásnak megbocsátva, ha tapogatózva is, de az Úton maradunk.

Mik vagyunk? Mustármag. Kicsi. De, ha beérnek a csírák, bizony legnagyobbá lehetünk a vetemények között.

A Bokor most is világít. A személyes szeretetcselekedetek sorától, az ad hoc segítségtől kezdve, a rendszeres országhatárokon belüli és azon át, sőt földrészeken átnyúló segítségnyújtáson keresztül. A belső, a Bokron belül is az egymást a szeretet hálójával egyre inkább körülölelő testvériségig. Úgy gondolom szerénységgel: a hegyre épült város mustármagjának nevezhetem magunkat. Köszönöm a Bokrot, szívből köszönöm, volt, jelen és jövő társaim az úton.

És köszönetet mondok Istennek. Az Ő átölelésében élhettem és élek. Ő átölelt engem, és mindent megadott, ami Hozzá emel. És én átölelhettem egyre szorosabban.

El nem múló szeretettel: Ildi”

(A fenti gondolatokat kórházi ágyán vetette papírra Ildi 2005. augusztus 11-én, melyeket a Bokor Nagytábor szentmiséjén olvastunk fel Sopronban, augusztus 14-én)

Utószó

Az elmúlt húsz évben a színes, égi csokor jóval gazdagabb lett. Sokan költöztek Mennyei Atyánkhoz – szinte egy új régió, a „köztünk élt szentek” régiója (KÉSZ) jött létre.

Hálatelt szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik előttünk jártak a jézusi úton, és már hazatértek, példát mutatva elkötelezettségben, tenni akarásban.

Különböző terjedelműek a megemlékezések, ennek több oka van. Természetesen tudjuk, hogy mindenkinek van a lelkében egy saját Gyurka bácsi-, Imre bácsi-, Terike-, Aranka-képe. Ezt szerettük volna felszínre hozni, feleleveníteni, teljesebbé tenni. De az is célunk volt, hogy azok is közelebb kerülhessenek hozzánk, akiket személyesen kevesebben ismertünk.

Akik pedig földi életükben talán látható módon el is távolodtak a Bokortól, hitünk és reményünk szerint ugyanúgy egymást átölelve, az égi kézfogás-kört gyarapítják.

Számunkra is felemelő érzés volt összekötni a szeretet virágait: a szívből jövő megemlékező gondolatok sokaságát. Megtapasztalhattuk a „százannyi testvért, apát, anyát”.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik segítettek nekünk abban, hogy közkinccsé tegyük a fentieket. Elsősorban Schanda Beátának, aki az anyag egy részét már korábban összegyűjtötte, és rendelkezésünkre bocsátotta. A megemlékezések egy részét változatlanul adjuk közre, a többit vagy módosítottuk, vagy kiegészítettük. Külön köszönjük magas színvonalú interjúit is. Sok támogatást kaptunk Tarnai Imre bácsitól, és a későbbiekben Gromon Banditól. Köszönet illeti Annamari leányunkat is, aki a formázás és a lektorálás munkájában sokat segített. Végh Györgyi áldozatos munkájának köszönhető, hogy ezek a gyöngyszemek elérhetőek lettek mindnyájunk számára.

Turiák Ildi mondatai, melyeket halálos ágyán vetett papírra, elindíthatják gondolatainkat: mi mit tehetünk hozzá, hogy Ildi reménye valósuljon, mi az a maradandó életünkből, amire majd emlékezhetnek, amiből erőt meríthetnek az utánunk jövők, ha mi is eltávoztunk...

„A Bokor volt és él, és van jelenleg is. És egész szívemből meg vagyok győződve róla, hogy lesz is. Mindaddig, míg Istenre és egymásra figyelve, egymásnak megbocsátva, ha tapogatózva is, de az Úton maradunk...”

Úgy gondolom szerénytelenség nélkül: a hegyre épült város mustármagjának nevezhetem magunkat. Köszönöm a Bokrot, szívből köszönöm, volt, jelen és jövőendő társaim az úton...”

Szeretettel: a Szerkesztők

Vadas Éva Szalézia 1911 – 2003

*Hazatért szeretett Jézusához a hófehér hajú, friss,
mosolygós, elképesztő munkabírású, szívós,
óramű pontosságú Éva néni, aki a Bokor Közösség
kiemelkedő személyisége volt.*

*Ki ez az asszony? – kérdezték a kórházi orvosok,
amikor jó harminc éve legurult a lépcsőn, s a Rókusba
került. Kérdezték, mert nem akartak elfogyni a látogatók.
Most megkapta a nagy behívót: hazament – ideje már
felelnünk az orvosok kérdésére, és a magunkéra is.*

1911-1931

Értelmiségi szülők egyetlen gyermeke. Törekény, magántanuló, nincs barátnője, zongorázik – koncerteken is. De a Zeneakadémiára felvétele előtti napon belép Prohászka Ottokár és Farkas Edit rendjébe, a Szociális Missiótársulatba. Évából Szalézia nővér lesz.

1931-1949

A szülők kétségbe vannak esve, és évekre szólóan megszakítják a kapcsolatot gyermekükkel, aki tönkreverte reményeiket – lányuk zenei karrierjét illetően. A Társulatban nagyon hasznos munkát végez, amit rábíznak, annak a végére jár. '45 után is. Iskoláink már államosítva, Mindszenty már börtönben, mégis a bíboros elítélését követő nyáron az egyház összegyűjti az országból a legelszántabb középiskolás lányokat; nyolcnapos lelkigyakorlatra – közel nyolcvanra. Farkas Edit felajánlja erre a Krisztina körúti házat, és Szalézia nővért jelöli ki házi-asszonynak. Ezen a lelkigyakorlaton találkozik a Bokor Jézusával: életre szólóan megigézi őt.

1949-2003

A Társulat engedélyével – a Bokorban is hasznosítja magát. Hallgatóságot szervez, helyet keres és talál, ahol elmondjuk azt a Jézusi Tanítást, amiben ő megtalálja a kincset. Ezt a munkát mindössze három évig csinálhatja, mert 1952-ben letartóztatják. Fel nem akasztják, de ő ülte Jézusért a Bokorban a legtöbbet – alighanem a magyar katolikus nők között is –, három részletben: 1952-től 1963-ig. Megszenvedti a börtönt, mind a három szabadulása után kórházba kell mennie. Abból él, hogy két börtönből-szabadultnak (egy kommunistának és egy papnak) bér-gépel az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda szolgálatában. S azért él, hogy nem bérért gépelje a Bokor-irodalmat. Számításaim szerint legalább százmilliószor ütötte le a Bokor javára a billentyűt. Ennek értéke az OFFI-tarifa szerint egy kétszobás budai lakás. Ezt ő adta nekünk, s ezért kellett a testvéreknek rendre befogadniok őt. S azért él, hogy fáradhatatlanul csinálja tovább, amit a Társulatban is tanult – utánamenni az embereknek, az elesetteknek; s utánamenni a Jézust még nem értőknek, s ezekből tanítványokat formálni Jézus számára – ahogy a Bokorban tanulta. Ő az, aki láthatatlanul tette, élte és egész lénye sugározta mindazt, amit Jézus tanításából szóval is elmondott.

Utolsó éveiben boldoggá tette, hogy ott folytathatta, ahol hetven év előtt elkezdte: Rendjében, a Krisztina körúton.

2003-

Ez az asszony karriert csinált. Különbet, mint amelyet szülei álmodtak róla. A Bokor a „hitvallók” között tartja számon. De ez csak az első lépés. A második, hogy a Társulat is tudatosítsa, hogy kit temet. S a harmadik, hogy az egyház is megvallja, hogy ki volt ez a törékeny nő, apáca, Krisztus jegyese és a Bokor tagja – Vadas Éva. Kezdetben Lézi néni, aztán Éva, majd csaknem mindenkinek: Éva néni, aki a múlt század második felében a magyar katolikus nők között egyike a legnagyobbaknak – ha Jézus a mérce.

Éva néni emléklapjáról

Vadas Éva Szalézia

Éva. Megengedte, hogy így szólítsam, titokban örült is neki. Igazi nő volt, aki mesterien rejtegeti éveit számát. Figyelmeztettem, hogy a Biblia szerint a magas életkor Isten ajándéka, ami a szüleit tisztelő embernek jár, ezért inkább büszkélkedni kell vele, nem eltitkolni. Nem volt hatással rá. Nekem természetes volt ez a stílus, hiszen nagyjából egykorú volt legidősebb nővéremmel, így gond nélkül tudtam társalogni vele. Hozzájárult ehhez az a bő fél évszázadnyi ismeretség, amely 1952 januárjában vette kezdetét a Semmelweis-utcai örmény kápolnában. Ő diszkrét szervezője volt annak a titokban megtartott országos lelkipraktornak, amelyen Naszályi Emil elmélkedett, Rónay György, Bulányi György előadott és Endrey Mihály misézett. Igaz, hogy utána több mint 10 évig nem láttam őt, de tudtam róla. 1965 táján találkoztunk ismét egy György-napon, talán hármásban, hiszen abban az időben nem volt kedvünk túl sokan összejönni egy lakásban. Pár év múlva, felbátorodásunk korában, megsűrűsödtek találkozásaink, s a szaporodó feladatok egyre szorosabb munkakapcsolatba hoztak egymással.

Jelenben élő barátaink számára mindnyájan a múlt homályából lépünk elő. Egy adott pillanatban feltűnünk az ismeretség látóhatárán, és az idő közelít, megismertet minket egymással. A mai fiatalságnak ő volt az az alacsony, kissé hajlott, ősz nővér, aki táskájával kezében fáradhatatlanul rótt a pesti utcákat, ott volt baráti találkozókon, közösségi szentmiséken, nyári táborokon, akihez mindenki odafordulhatott, akit mindenki érdekelt, aki lehetősége szerint mindenkinek segített. Ő is volt azonban fiatal, jó házból való úrilány, budai polgár, magántanuló, tehetséges kislány a zongoránál, aki sohasem feledte első kerületi gyökereit. Aki mégis egy kicsit szomorú volt, ha gyermekkoráról beszélt. Jó neked – mondta, mert olyan sok szépet tudsz elmondani, leírni diákkorodról, nekem hiányzik ez. ...

Éva nem volt érzéketlen a másik nem iránt, azonban a rá jellemző józansággal mérte fel helyzetét, s lett a szociális missziótársulat Margit-ligeti házának boldog novíciája. Neki kellene elmondania, hogyan járkált a kertben, imádkozott emeleti szobájában, hogyan készült fel a rászorulók segítésére. De hogy élete szép napjait töltötte ott, az biztos, mert ha évente kétszer-háromszor beszámoltam neki arról, hogy arra járva láttam a romos vagy felújítás előtt álló házat, akkor megélenkült és kérdezett és mesélt.

Az ember nem szokott vonzódni boldogtalansága színhelyeihez. Ebből a házból indult el egy fegyelmezett, fáradhatatlan életre. Kisportolt apáca volt rendi ruha nélkül is, aki mindvégig hűséges maradt örökfogadalmához. Lehet, hogy ez a szó nem hangzik jól manapság, de ő vállalta, vallotta, erőt kapott tőle. A fogadalom ugyanis nem szolgálalkúséget jelentett neki, hanem szigorú életrendet, munkát, ismételt döntéseket a keskenyebb utak irányában.

A tényfeltáró emlékezések sokat előhozhatnak a homályban, névtelenségben megvalósított teljesítményéből. Meg lehet becsülni, hány millió betűt ütött le táskairógépén a Bokor ismert irodalmának előállítására, de nincs statisztika arról, hány leütést produkált barátai számára különféle kutyafülek és jegyzetek tisztába tévése által. ... Nem volt finnyás. Lehet, hogy úrinőnek született, de élete végéig szolgált. Ebben a keményen dolgozó szolga-szerepben egyesíteni tudta ősei örökségét a kor feladatai által megkívánt kvalitásokkal. Tudott szerény lenni, mint a fényes Karácsony ünnepe mellett meghúzódó, általában elfelejtett Éva-nap.

Jó ítélőerővel, ízléssel tudott különbséget tenni eszmék és próféták között. ... Jó irányba menni, de nem túl gyorsan rohanni, a gondolkodás dicséretes erénye lett. Éva társunk volt ebben a gondolkodásban. El tudott szakadni a szűklátókörűségtől, az engedelmes gondolat-talanság oltalmát ígérő nyugalmtól, vállalta élete végéig a bizonyosság és bizonytalanság kettősségét. Nem volt könnyű megválni a szép mítoszoktól, hiszen nemzedékünk ezek gyermekkori, kitörölhetetlen imprintingjével vágott neki a kemény éveknek. Nagyon fáj meg szabadulni tőlük, még ha a lelkiismeret hangja mondta is, hogy így kell történnie. ...

Szerette a célt mutató, határozott írásokat, de kedves volt neki Gyökössy gyógyító lélektana, Vanier gondoskodó szeretete. Ne felejtsük el, szociális nővérnek indult, s mindig voltak az életében egészségileg, anyagilag hátrányos helyzetű emberek. Gondja volt rájuk, támogatta őket, közbenjárt értük. Megbeszélte velünk a helyzetüket, hogy helyesebben dönthessen bonyolult esetekben. Azok közé tartozott, akiknek életeleme a másokról gondoskodás. ...

Volt lelki vezetője, hiszen ez hozzátartozott a Bokor szellemiségéhez, de ha szükségét érezte, támaszkodott bokorbeli családos vagy nem családos férfiak véleményére is. Ezekben a beszélgetésekben saját közösségeinek személyes problémáitól kezdve, teológiai kérdéseken át akár anyagi gondjaiig minden szóba került. Egészen biztos, hogy tudatosan ápolt közösségi kapcsolatai fontos megtartó erőt jelentettek neki, amikor az anyaház oltalmától megfosztva, de a női szerzetesrendek tagjaira általában leselkedő komplexusoktól védve, a profán világban kellett élnie. Nem lett cserépebe ültetett virág, övé volt az egész mező.

A profán világot mondtam, és nem hangsúlyoztam a politikai viharok kemény megpróbáltatásait. ... a hozzá hasonló alkatú emberek jobban viselik az ellenáramokat, mint az állóvizet. A pontosan látott cél és a feltétlen odaadottság akkor is megóvja az elkötelezett embert, ha egyébként reszket a félelemtől, és nagyot nyel, amikor azt hazudja, hogy az írógépét bedobta a Dunába. A börtönben ülő ember tudja, hogy igaz dolgot művel és azt is tudja, hogy imádkoznak érte, akár kívül, akár belül. Új helyzetben ismeri fel az eszmének odaadottság erényét, mert látja, hogy a lelkiismeretnek engedelmesség más gondolkodású embereknek is tulajdona, s Demény Verában vagy Rajkné Földi Júliában ilyen nőket láthatott. Tegyük hozzá, hogy az irgalom gyakorlását nem korlátozzák a rácsok, tétlenségre semmi ok...

Szervező tehetség volt. Pontokba foglalt minden részletet, minden időpontot, mozgósította a szereplőket. Sokszor tette ezt életében sikerrel. Egyben volt sikertelen: nem volt ún. tápláló közössége. Hogyan lehetséges ez? – kérdezheti valaki. Maradjunk abban, hogy ami van, az lehetséges is, és ha az igaz történetírás érdekében megállapítjuk ezt, akkor vegyük figyelembe, hogy kilencven év alatt, háborúk és forradalmak és börtönévek és újrakezdések során létrejöhetnek olyan kivételek, amelyek erősítik a tudott szabályt. ...

Éva erős, határozott ember volt, ismerte erényeit. Időnkint túlbuzgó volt, ilyenkor keresztbe kellett tenni neki. Tudta, hogy elfogadjuk úgy, amint van, de ha kell, ellene mondtunk törekvéseinek...

Éva fiatal maradt abban is, hogy megőrizte humorérzékét. A Vácra futó autót gyakorta szétvetni látszott az a hatalmas jókedv, viccgyártás, amelynek részese és – természetesen –

időnkint céltáblája volt. Ebben a légkörben nevetve tudta fogadni vagy visszautasítani ifjabb barátnői helyretevéseit is, mert érezte szeretetüket. Gyerekesen kíváncsiskodott, csipkelődött, mindnyájunk élvezetére. Tudta, hogy időnkint borsot tört az orrunk alá, amit megfelelően viszonztunk is, de hát az életnek attól van íze, hogy ezt tesszük...

Mivel magyarázom, hogy amikor Éváról beszélek, akkor nem egy idős nővér jelenik meg előttem, pedig megjelenhetne az is, amint utolsó találkozásunk estéjén ül a beázott szobáját helyettesítő ideiglenes lakhelyén, vagy nehezen járva igyekszik előttem, hogy megmutassa az anyaház kápolnáját. Nemcsak saját magában változott meg az élete, hanem számomra is új emberré vált? ...

Tudatosan készült elmenetelére. Rendezte papírjait, összerakta füzeteit, elajándékozta könyveit. Egy hónap múlva nem élt. Nem félt a haláltól, de szerette volna elkerülni a lég-szomj gyötrelmeit. Nagyon megérthető. Szétszórt poraival még új barátokat teremtett abban a kis csapatban, amely elgondolkodva indult haza a zebegényi Duna-partról a decemberi, szürke, komoly alkonyatban.

Merza József

(Az emlékezés teljes terjedelmében megjelent: „Érted Vagyok”, 2004. december, 12-14. o.)

Üzenetem:

„Az élet titka: imádság, munka, szolgálat. Az emberektől semmit sem várni, csak adni! Istentől csupán erőt kérni a körülmények neki tetsző elviseléséhez és naponta mindent őszinte szívvel kezébe helyezni. Tapasztalatom szerint ez szinte csodákat eredményez. Végül türelem, mert az élet folyamat, és a hűséges jószándékú törekvés egyszer termésbe fordul, „automatikusan”, magunk sem tudjuk hogyan. Ez minden nehézség, szenvedés, kudarc ellenére a békés, boldog, harmonikus élet titka.”

Éva néni imája:

Hála a tegnaperért:

Hála minden öröméért és keserűségért,

Hála a botlásokért és

Hála, hogy itt-ott jót is tehettem.

Hála, hogy megismerhettem a Missziós Társulatot, amely elindított Feléd;

Hála a Bokorért, ahol megismerhettem a Te tanításodat,

Hála, hogy mindkettőben megtapasztalhattam a „százannyi testvért”.

Hála a jelenért:

Hála, hogy Lelked ma is szól hozzám és

Hála, hogy ebből valamit tudtam teljesíteni, és

Azért is hála, amit elszabotáltam...

Hála, hogy táplált Tested és Véred erőt nyújtva a holnaphoz.

Hála a holnaperért:

Hála, mert bízom Benned, hogy erőt adsz mindahhoz, amit nekem szánsz.

Kérlek, segíts továbbra is, hogy mindig szavaid vezessenek, és ahogy

Csaknem naponta kértem, erősítsd hitemet, és segíts egyre több jót tenni,

Hogy bejuthassak a szűk kapun, a Te ölelő karjaidba. Amen.

Varga Attila 1964 – 2016

*Rövidre szabott élete után bizonyára meggyőződött,
a nem egyszer gitárral a kezében megénekelt
„Kell ott fenn egy Ország”
valóságáról.*

Drága Teremtőnk!

Az első gondolatom a köszönet szavai. Köszönöm, hogy Attilának lehetőséget adtál, hogy itt a földön körünkben megszülethetett, megismerhettük Őt, és hosszabb-rövidebb ideig társunkká fogadhattuk utunkon. Köszönöm a családját is, a feleségét, Ibolyát, és a három fiút, a keresztfiamat: Kristófot, Dávidot és Bálintot.

Attila egyedüli gyermeke volt a szüleinek, akiknek szorgalmas munkásemberekként fontos volt a hitük megélése és továbbadása. Így került Attila már kisgyermekkorában a sashalmi templomba, ahol a szertartásokon, amint lehetett, ministránsként vett részt. A Budapesti Piarista Gimnáziumban tanult, ahol megismerhette a modern teológiai gondolkodókat, akik segítettek, hogy egyre nyitottabban felfedezzen Téged, Uram, megfogalmazhassa a saját, belső meggyőződésből fakadó hitét, istenképét. Nagy hatással volt rá Teilhard de Chardin és Rudolf Steiner gondolkodása. Még középiskolás volt, amikor a sashalmi hittanos csoportból kisközösség szerveződött, melynek kezdetektől, 36 esztendőn keresztül tagja volt. Itt formálta tovább szemléletét többek között Bulányi Gyurka bácsi Merre menjek és KIO könyvei és az együtt megélt beszélgetések, közös imák. Egyetemi évei után, mint villamosmérnök újra meg újra rácsodálkozott a természettudományokon keresztül is a Teremtő csodálatos alkotásaira, a természet felismerhető rendjére, összefüggéseire.

Jelleméből fakadóan, amikor valamit elvállalt a közösségben, legyen az előadás, elmélkedés, mindig nagyon felkészült és alapos volt. Jó volt testvéri közösségben lenni vele, inspirálók voltak gondolatai, termékenyek voltak a beszélgetéseink. Jó visszagondolni a vidám percekre, de köszönöm Uram a nehézségeket is, a szomorúságokat, amit együtt átélhettünk, ami közel hozott egymáshoz minket.

Attila nagyon szerette a zenét, hallgatni is, de megszólaltatni is. A sashalmi gitáros énekkar-nak indulásától meghatározó tagja volt, de több zenei koncert résztvevőjeként is találkozhattunk vele. Ezeken keresztül is utat keresett Hozzád, megpróbálta a Te dicsőségedet megjeleníteni és átadni másoknak.

Segítőképességét többen megtapasztalhattuk: volt, akinél villanyt szerelt, volt, akinél házat bontott, volt, akinek a számítógépét javította.

Mert ahhoz a nemzedékhez tartozott ő, aki mérnökként az új tudományban, az informatikában képezte magát, és először az ELMŰ-nél, majd az Antenna Hungáriánál is ezzel foglalkozott.

Mindemellett zárkózott természetű volt, és nehezen lehetett igazán közel férkőzni hozzá, de akinek sikerült, az megtapasztalhatta széleskörű gondolkodását, érzékenységet az emberi méltóság, a szabadság, a testvéri elfogadás, az egyenlőség iránt. Nagyon nyitott volt az ifjúság felé, több éven keresztül kamasztáborokban segítette a fiatalok gondolkodását, testi, szellemi, spirituális fejlődését.

Drága Attila, köszönöm a bizalmat, barátságodat, hogy egymás gyermekeinek keresztzülei lehettünk. Köszönöm a családjaink és gyermekeinek által megélt szép emlékeket. Hiányozni fogsz.

Életed megdöbbenően hirtelen ért véget, megszakítottnak érzi az ember. Tudtuk, hogy beteg vagy, de nem erre számítottunk.

Bízunk abban, hogy a Teremtő irgalmas szeretete kiegészíti ezeket a meg nem élt hiányokat, átöleli és teljessé teszi az életedet. Ámen.

Áts András

Zsarnay Lászlóné Aranka

1931 – 2017

*Derűs lélekkel és mély hittel viselte
élete sok-sok keresztjét, és viszonzást sem várva
tett tanúságot a jézusi szeretetről*

Emlékezés

Aranka a '70-es évek közepén kezdte meg életét a Bokorban, az ún. „Vegyes” csoportban Hampel Karcsiéknál. Ez a „Vegyes” csoport a mai napig is megvan, és ő haláláig ennek a csoportnak a tagja volt. Valószínűnek tartom, hogy nemcsak a közösségi találkozókra, hanem az éves Bokorünnepeken is részt vett, és a Gyurka bácsi által elindított Lélekváró imákon is. Természetesen ág-karácsonyokon, lelki gyakorlatokon úgy is, mint résztvevő, úgy is, mint „háziasszony”. Sőt, Aranka Barna miséit is rendszeresen látogatta. Mivel a mi találkozásunkat nem tudom pontosan felidézni, most úgy gondolom, hogy a fent felsorolt események valamelyikén találkozhattunk. Kölcsönösen szimpatizáltunk egymással, így idővel kialakult köztünk egy igaz, mély barátság.

Két ponton is közelebbé vált a barátságunk. Az egyik, hogy a '70-es évek végén összehoztam egy fiatalokból álló csoportot, akikkel a találkozásaink Arankánál voltak. Aranka azért ajánlotta fel a lakását, mert a csoport tagja volt fia, Attila, és Hampel Eszter is. A másik pont pedig a jelenlegi közösségünk, amibe én kb. 2003 táján kerültem be.

Ez a jelenlegi közösség '98-ban jött létre azokból, akik a Barna miséjére jártak rendszeresen. Ennek a közösségnek alapító tagjai voltak Harasztiné Baby, Damján Gizi és Aranka. Később csatlakoztak a Ruszák-lányok, Varga Éva-Feri, Pörnyeszi Vera – és talán még mások is.

Aranka nagyon nehéz sorsot kapott az élettől. A háború alatt 13 éves kislány volt (1931. november 19-én született), szülei egyetlen gyermeke. Édesapja fogságba került, édesanyja pedig kórházba, mert meglőtték a térdét. Így pár hétig teljesen egyedül volt. A szomszédok adtak neki enni – ha észrevették, hogy éhes –, de olyan is volt, hogy nem volt mit ennie. Nem tudott nappalin továbbtanulni, így elhelyezkedett egy gyárban, ahol adminisztratív munkát végzett, majd esti tagozaton érettségizett le. Közben férjhez ment, de a választása egyáltalán nem volt szerencsés.

Mi, akik sok éve ismertük Arankát, így emlékezünk rá:

Aranka egy pozitív, mosolygós személyiség volt. Nyitott volt az „új” és „modern” eszmék befogadására.

A találkozókra mindig készült, vagy ő vetett fel új kérdéseket, amiket megbeszéltünk.

Mindig kedves volt. Amikor meghallotta hangunkat a telefonban, hallottuk a hangján, hogy nagyon örült. Észrevette az örömünket, bánatunkat. Szívesen hallgatott meg minket, és bölcs tanácsai voltak. Minden érdekelte, amivel foglalkoztunk.

Okos, gondolkodó ember volt. Imái a legnagyobb lelki mélységeket megjárták. Szívesen tanult. Még régebben, amikor teológiai tanfolyam volt a Bokorban, ő azt elvégezte.

Szerette a természetet. Volt egy kis vityillója a Börzsönyben. Fiatalabb korában sokat járt ki oda egyedül. Az egész Dunakanyart be lehetett látni onnan. Egyszer kérdeztem, hogy nem fél-e ott kinn, ahol közel-távol nem volt senki. Nem – válaszolta –, a Teremtővel vagyok itt egy. Szívesen járt velünk kirándulni is.

Egy derűs ember volt, csak amikor fiával megszakadt a kapcsolata, akkor sokszor volt szomorú. Örült, amikor V. Erzsike megkérdezte, hogy szeretné-e a betegek szentségét felvenni. Így halála előtt kb. két héttel sikerült elvinni hozzá Tamás atyát, aki felkészítette az utolsó útjára. Megbékélten, derűsen tért haza Teremtőjéhez.

Az emlékeket felidézte:

Debreczeni Zsuzsa

Zsoldos Zoltán

1961 – 2001

*Ha csak egyszer enyém lehetne
a csend
nem lenne bennem ennyi zaj*

*de ezernyi zajból vagyok
összerakva
öszöneimből kél
a zűrzavar*

(Puszta Sándor: Egyre hátrálsz)

Arról a nagyközösségről, amibe mi, fehérváriak természetes módon nőttünk bele, mások mindig elismerően nyilatkoztak a Bokorban. A Molnár Lojzi és Simonyi Gyusza által létrehozott közösségek vonzereje abban állt, hogy mindenki *saját maga* lehetett benne: a Lélek mindenkin keresztül más-más módon gazdagította a közösséget. Mindegyikünk beleálmodta ifjú vágyát és hitét az őszinte kapcsolatokra, a tiszta és odaadott életre. Felnőtt közösségek akkor még nem is voltak Fehérváron, akiknek megfontoltsága megzavarhatta volna fiatalos álmainkat.

Ebbe a közösségbe érkezett meg Zoli 1981 végén. Hogy honnan? Ádám nevet adott a teremtményeknek, így lévén Isten társává a létbehívó akaratban. Zolit és ikertestvérét, Tibit születésükkor anyjuk helyett a szülészorvos nevezte el. A Zoltán napon született gyerekek egyike így lett Zoltán, a másikat pedig az orvos saját magáról nevezte el Tibornak. A négy foganásból született öt fiú féltestvér három apától származott a családban. Ezek után a közösség a második születést, a létbehívó akaratot jelentette Zoli számára.

Janival és Robival reggelente szent ferenci életmódot tervezgettek imával, saruval, tanúságtétellel és persze koldulással. Ahogyan Jani mondta, Zoliban azoknak az embereknek a „plusza” volt, akik nem az oltárnál nőttek fel.

Mire '82-ben behívták katonának, Erzsit már egy acélgyűrűvel eljegyezte. A behívóparancsot nem tagadta meg, de a fegyverfogást igen. A felajánlott munkaszázadot végül nem tudta elfogadni, ezért megszökött Csepelről. Fehérváron, egy templom padlásán bujkált majd egy hétig. Barátait, rokonait követték, figyelték. Amikor elhagyta ezt a rejtekhelyet, azon a napon este elfogták. A katonai fogda, a szökés és menekülés, a letartóztatás, a rabkórházban és előzetesben eltöltött négy hónap legalább olyan megpróbáltatást jelentettek számára, mint sokunknak a Baracskán eltöltött idő.

Ő hozta divatba a mütősnadrágot. Praktikus viselet: az eredeti fehérét az esküvőjére vette fel 1983-ban – a szárazvirágos mennyasszonyi csokorral olyan „hippis” lett az alkalom. A zöldre vagy barnára festett mütősnadrágot pedig a hétköznapokon hordta.

A Kertalja utcai „kölcsönházat”, mely sosem volt az övék, először fürdőszobával, aztán szobával, műhellyel bővítették. Néhány év múlva négy kislányukkal laktak benne. Zoli mindenben az egyszerűsége törekedett. Mi pedig nem tudtuk eldönteni, hogy ez a próféta hangja-e benne, vagy a szalmaláng természeté.

Otthagytá keze nyomát minden fehérvári közösségi építkezésen. Mindegyikőnk emlékszik, melyik falat rakta Zoli a házá, melyiket festette, melyiknek a tetején egyensúlyozott.

A kétkezi munkát szerette: mellé állt a zsanai, fehérvárcturgói, pusztapáti gazdálkodásnak, építkezésnek is.

Cipész végzettsége volt, de legjobban a fát szerette: ha a „divat” úgy diktálta, rajztáblából készített bútort. A csipkeverőket százával esztergálta. Összeállított egy szövőszéket – majd szétszedte. Ezer dolgot kipróbált: a gipszöntést, az agyagozást és annak kiegészítését is.

A Lélek úgy döntött, hogy szólni akar Zoli hangján is: elsősorban nem szavaival, mondataival, hanem dallamokban. A versekben, melyeket megzenésített, önmagát kereste, önmagát próbálta megérteni. Csak így tudott szembenézni személyisége árnyékba szorult részével. A versekben a koporsó, a gyász, a halál lelkének mélységét mutatta – és mindez később önbeteljesítő jóslat lett.

Zenét sosem tanult, de a gitáron kívül ösztönösen ráérezett a zongora, hegedű, klarinét megszólaltatására.

Szociális érzékenysége, érintettsége a pénzkeresetben is a szolgálat felé vitte: akár sekrestyés volt, akár a hajléktalan szállón, akár a soponyai, sárbogárdi családotthonban dolgozott.

Minden embert jellemez a boldogsághoz való viszonya. Zoli úgy érezte, meg kell szereznie, meg kell védenie a jogát a boldogsághoz. Azt a kort nem érte meg, amikor ráébredhetett volna, hogy ezt az engedélyt nem mástól, hanem saját magától kaphatja meg.

A sikereit és a kudarcait nem tudta feldolgozni, ahogyan az álmai és a valóság közötti feszültséget sem. Hol elnyomta azt, hol kitört belőle.

Zoli sorsában megtapasztaltuk a közösség lehetőségeinek határát. Hogy mit jelentett támogatásunk a végül felbomlott házasságában, az utána következő magányban, az utolsó évének betegségében? Azt hiszem, ezt senki sem tudja megmondani. Zoli számára a közösség egyszerre volt ajándék és feladat, ahogyan ő maga is ajándék és feladat volt a közösség számára.

Tanos Gábor

Utószó

Az elmúlt húsz évben a színes, égi csokor jóval gazdagabb lett. Sokan költöztek Mennyei Atyánkhoz – szinte egy új régió, a „köztünk élt szentek” régiója (KÉSZ) jött létre.

Hálatelt szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik előttünk jártak a jézusi úton, és már hazatértek, példát mutatva elkötelezettségben, tenni akarásban.

Különböző terjedelműek a megemlékezések, ennek több oka van. Természetesen tudjuk, hogy mindenkinek van a lelkében egy saját Gyurka bácsi-, Imre bácsi-, Terike-, Aranka-képe. Ezt szerettük volna felszínre hozni, feleleveníteni, teljesebbé tenni. De az is célunk volt, hogy azok is közelebb kerülhessenek hozzánk, akiket személyesen kevesebben ismertünk.

Akik pedig földi életükben talán látható módon el is távolodtak a Bokortól, hitünk és reményünk szerint ugyanúgy egymást átölelve, az égi kézfogás-kört gyarapítják.

Számunkra is felemelő érzés volt összekötni a szeretet virágait: a szívből jövő megemlékező gondolatok sokaságát. Megtapasztalhattuk a „százannyi testvért, apát, anyát”.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik segítettek nekünk abban, hogy közkinccsé tegyük a fentieket. Elsősorban Schanda Beátának, aki az anyag egy részét már korábban összegyűjtötte, és rendelkezésünkre bocsátotta. A megemlékezések egy részét változatlanul adjuk közre, a többit vagy módosítottuk, vagy kiegészítettük. Külön köszönjük magas színvonalú interjúit is. Sok támogatást kaptunk Tarnai Imre bácsitól, és a későbbiekben Gromon Banditól. Köszönet illeti Annamari leányunkat is, aki a formázás és a lektorálás munkájában sokat segített. Végh Györgyi áldozatos munkájának köszönhető, hogy ezek a gyöngyszemek elérhetőek lettek mindnyájunk számára.

Turiák Ildi mondatai, melyeket halálos ágyán vetett papírra, elindíthatják gondolatainkat: mi mit tehetünk hozzá, hogy Ildi reménye valósuljon, mi az a maradandó életünkből, amire majd emlékezhetnek, amiből erőt meríthetnek az utánunk jövők, ha mi is eltávoztunk...

„A Bokor volt és él, és van jelenleg is. És egész szívemből meg vagyok győződve róla, hogy lesz is. Mindaddig, míg Istenre és egymásra figyelve, egymásnak megbocsátva, ha tapogatózva is, de az Úton maradunk...”

Úgy gondolom szerénytelenség nélkül: a hegyre épült város mustármagjának nevezhetem magunkat. Köszönöm a Bokrot, szívből köszönöm, volt, jelen és jövőendő társaim az úton...”

Szeretettel: a Szerkesztők

„Áldjon meg az Isten, az örök Szeretet,
világíts fényével testvéreid között,
hogy arcod fényéről Reá ismerjenek!”

Gyurka bácsi vasmisés áldása

Építész
Chavard
Burg-ck